

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

ANUL XXVI

Nr. 11

NOIEMBRIE 1973

SUMAR

Cincinalul înainte de termen!	George SEBASTIAN : Să cunoaștem
popoarele latino-americane. Bi-
bliografie selectivă	674
Jenica DRAGU : Biblioteca tehnică
în sprijinul siderurgiștilor	641	
Marius MENDELOVICI : Teoria și
practica sistemelor de infor-
mare documentară (I)	642	
Paula STOENESCU : Contribuția bi-
bliotecii Facultății de medicină
veterinară la ridicarea calitativă a
procesului instructiv-educativ	647	
Ștefania PASCU și Antoaneta COR-
VĂTESCU-TOFAN : Nevoia de
carte pe teritoriul unei comune
(Ileanda, județul Sălaj)	652	
M. A. RADU : Biblioteca publică din
Domnești-Argeș în condițiile ur-
banizării	662	
A. TOFAN : Despre predarea unor
discipline „dificile”. Convorbire
cu Mircea Ionescu, profesor de
„Bibliografie și ediții” la școala
postliceală de biblioteconomie din
București	664	
Florica CIMPEANU-DUMITRES-
CU : Catalogarea publicațiilor în
preocupările FIAB (1)	667	
	Istoria cărții și a bibliotecilor	
	Gernot NUSSBÄCHER : Puncte de
vedere cu privire la activitatea
tipografică a lui Lavrentie	677
	Biblioteci de peste hotare	
	Herman LIEBAERS : Promovarea
cărții de către biblioteci	679
	Promovarea cărții	683
	De peste hotare	684
	Profiluri	
	Sanda RADIAN : Ovid Densusianu,
teoretician și istoric literar	685
	Stan VELEA : Adam Mickiewicz.	687
	★	
	Lucrări de specialitate	690
	Fișier	696

* 550016170 *

Biblioteca LIMEST

Cincinalul înainte de termen!

Biblioteca tehnică în sprijinul siderurgiștilor

Jenica DRAGU
bibliotecară
Biblioteca tehnică
Combinatul siderurgic Galați

Informarea operativă și competență a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor din cadrul Combinatului siderurgic Galați asupra documentelor existente în fondurile bibliotecii tehnice, în scopul folosirii ei cât mai eficiente, reprezintă o formă de sprijinire a siderurgiștilor gălățeni în realizarea angajamentului luat: îndeplinirea indicatorilor cincinalului înainte de termen.

Prin informare operativă și competență, colectivul biroului de documentare, în cadrul căruia funcționează și biblioteca tehnică, înțelege întregul complex de operații și de instrumente menit să ofere rapid, la obiect și în mod diferențiat informația tehnico-științifică oricărui salariat din cadrul uzinelor și serviciilor existente în cadrul combinatului.

Disponind de un fond de 19 000 de cărți și 7 109 colecții de periodice tehnice românești și străine (alocația bănească anuală este în jur de 500 000 de lei; abonamente anuale la 200 de publicații tehnice românești și la 150 de peste hotare), biblioteca tehnică folosește paginile ziarului uzinal „Siderurgistul”, stația de radioamplificare, telefonul, listele de recomandare afișate în secții, buletinul trimestrial de informare, editat în colaborare cu biroul de documentare, pentru a

aduce literatura tehnică cât mai aproape de cei care dau viață combinatului. Sprijinită de colectivul de ingineri care lucrează în cadrul cabinetului tehnic, biblioteca tehnică a organizat cataloagele alfabetică (pentru cărți, pentru periodice și pentru publicații speciale) și sistematic folosite în mod curent de cititori. Existența în cadrul biroului de documentare a doi ingineri, a trei traducători (de limbile rusă, engleză, franceză și germană) și a unui tehnician foto, de sprijinul cărora se bucură din plin, permite bibliotecii tehnice o despuiere ritmică a periodicelor de specialitate și prelucrarea materialului informativ, o propagandă competentă a literaturii tehnice de care dispune. O parte din materiale, intens solicitate, sînt xerografiate și puse la dispoziția tuturor celor interesați. Eforturile documentariștilor sînt conjugate cu sarcinile de producție la nivelul combinatului — al uzinelor sau secțiilor componente — dar ele răspund și la solicitările individuale, numeroase și tot mai exigente.

Cuprinderea cât mai largă a muncitorilor și tehnicienilor combinatului la studiul literaturii de specialitate este un proces continuu. El însoțește îndeaproape eforturile siderurgiștilor gălățeni de a realiza cincinalul înainte de termen.

Teoria și practica sistemelor de informare documentară (I)

Ing. Marius MENDELOVICI
redactor principal
Institutul Național de
Informare și Documentare
Științifică și Tehnică (INID)

Cu acest articol, deschidem un ciclu de articole care are ca scop prezentarea unitară a problemelor, multiple și complexe, ale sistemelor de informare documentară. Începând prin a defini locul informaticii documentare în cadrul științelor care studiază informația, precum și locul sistemelor de informare documentară în cadrul teoriei generale a sistemelor, acest ciclu va continua prin prezentarea teoretică a sistemelor documentare, analizând structura și funcțiunile acestora.

Progresele rapide înregistrate în lume în privința mecanizării și automatizării proceselor de muncă bibliotecară impun bibliotecarilor să posede noțiuni și cunoștințe tot mai largi asupra problemelor compatibilității activității bibliotecilor cu sistemele de informare documentară propriu-zise, ale cooperării și colaborării între cele două sisteme informaționale. Biblioteca, ca sistem de informare, va fi prezentată astfel într-un articol aparte.

Fiecare funcțiune mai importantă a sistemului documentar (analiză, înmagazinare, regăsire, va fi tratată separat, după care vor fi prezentate sistemele de informare documentară realizate în practică, selectându-se cele mai reprezentative sisteme din fiecare tip: manuale, semimecanizate, mecanizate și automatizate. Problema utilizării calculatoarelor electronice în informarea documentară aflându-se în strictă actualitate, vom face o scurtă prezentare de principiu a prelucrării electronice a informațiilor, după care vom expune principalele elemente legate de automatizarea bibliotecilor și a sistemelor documentare complexe.

1. INFORMAȚIA, ȘTIINȚELE INFORMAȚIEI ȘI SISTEMUL INFORMAȚIONAL

Deoarece ne-am propus să tratăm, în cadrul unui întreg ciclu de articole, problemele teoretice și practice referitoare la sistemele de informare documentară, este bine să începem prin a prezenta conceptele de „informație“, „sistem“ și „sistem informațional“, datorită faptului că sistemele de informare documentară reprezintă o categorie aparte de sisteme informaționale, și anume, acele sisteme în care se vehiculează informații semantice conținute în documente*). De asemenea, prezintă interes și o succintă trecere în revistă a științelor informației.

*) Prin „document“ vom înțelege orice formă sub care se pot prezenta informațiile în sistemele documentare, folosind ca mediu suport hirtia (cărțile, articolele de revistă, prospectele etc.), pelicula fotografică (microfișe), purtători magnetici etc.

1.1. Conceptul de „informație“

Într-o lucrare recent apărută*), autorul Victor Săhleanu, rezervă aproape 100 de pagini problemei „elaborării științifice a conceptului de informație“. Noi ne vom mulțumi aici să remarcăm faptul că acest concept a devenit de sine stătător, bucurându-se de o deosebită atenție din partea specialiștilor, de-abia după anul 1948, când Norbert Wiener, creatorul ciberneticii, a precizat că informația nu este nici materie (substanță), nici energie, deși nu poate exista fără un anumit suport material sau energetic. Pornind de la cuvintele lui Wiener, care afirma că ordinea, disciplina și puterea de adaptare a unui stup de albine sînt tocmai rezultatul comunicării permanente existente între înseși albinele din stup, R. Meetham consideră, într-o lucrare asupra prelucrării automate a informației**), că informația, vehiculată prin diferite mijloace, este elementul esențial al oricărui progres. Ritmul acestui progres ar depinde, după Meetham, de viteza și aria de vehiculare a informației.

Deși încă la începutul secolului nostru au fost elaborate lucrări importante referitoare la conceptul de informație (mai ales de către R.A. Fischer, în 1920, și R. V. Hartley, în 1929), a fost necesară totuși apariția și dezvoltarea calculatoarelor electronice — cele mai puternice mașini informaționale (de prelucrare a informației) — pentru ca să ia naștere științele anume create pentru studiul diferitelor aspecte ale acestui concept „informația“, devenit „emblema“ societății actuale — societatea informațională.

În general, se pot distinge patru caractere (sau conținuturi) ale conceptului de informație: semantic, pragmatic, idealizat și selectiv.

a) Caracterul **semantic** se referă la câștigul absolut de cunoștințe datorat unei „informații“, de acest aspect ocupîndu-se așa-numita „teorie semantică a informației“, fundamentată pe ideile lui R. Carnap și Y. Bar. Hillel.

Ideea de bază constă în considerarea unui așa-numit „receptor ideal“ dotat cu o memorie completă, cuprinzînd tot ceea ce omenirea știe la un moment dat. Informația semantică a unui anumit mesaj va fi stabilită prin comparație cu acest receptor ideal, fiind deci informația pragmatică — câștigul relativ de cunoștințe — pe care ar avea-o mesajul față de memoria receptorului ideal.

În virtutea dictonului scolastic „omnis determinatio est negatio“ (orice determinare este o negare), conținutul unei afirmații este clasa acelor stări posibile ale Universului care sînt excluse prin această afirmație, deci clasa acelor stări care sînt incompatibile cu adevărul afirmației.

Principalele măsuri ale cantității de informație semantică sînt:

— măsura „Cont“ (din limba engleză: content = conținut), definită de relația

$$\text{Cont}(i) = 1 - m(i),$$
 în care $m(i)$ este probabilitatea logică a afirmației (i). Prin această măsură, informația semantică este funcție de stările excluse;

— măsura „inf“, a gradului de „neșteptat“, definită prin relația:

$$\text{inf}(i) = -\log_2 m(i) = \log_2 \frac{1}{1 - \text{Cont}(i)}$$

b) Caracterul **pragmatic** se referă la câștigul relativ de cunoștințe, ținînd seama că dezvoltarea noilor cunoștințe depinde de structura în care sînt incluse noile informații, adică de cunoștințele dobîndite anterior. Astfel, de exemplu, răzîndirea unei comunicări a unui mare fizician, laureat al Premiului Nobel, reprezintă desigur un câștig însemnat de cunoștințe, deci informații cu un bogat conținut semantic — pentru oricare individ din sală; dar, pentru un licențiat în științe juridice aceste informații au un slab conținut pragmatic, deoarece el nu are pregătirea necesară pentru a putea într-adevăr beneficia de noile informații din fizica cuantică, pe care fizicianul le comunică.

c) Caracterul **idealizat** al informației relevă câștigul de cunoștințe obținut prin aplicarea unei reguli speciale de alegere, cum ar fi, de exemplu, conținutul artistic al unei opere de artă. De acest domeniu se ocupă estetica informațională.

d) În sfîrșit, caracterul **selectiv** al informației se referă, în mod strict, la cantitatea de informație cuprinsă într-un mesaj (comunicare), calculată cu metode statistice. Acest ultim aspect este domeniul în care funcționează teoria matematică (probabilistică) a informației, fundamentată de C. Shannon, care are ca obiect informația măsurabilă.

Relația stabilită de Shannon, în 1948, pentru calculul cantității de informație a unui mesaj este:

$$H = - \sum_{i=1}^n p_i \log p_i =$$

$$= -(p_1 \log p_1 + p_2 \log p_2 + \dots + p_n \log p_n),$$

în care H este „entropia informațională“ sau informația medie a mesajului, iar

*) Săhleanu, Victor. Știința și filozofia informației. Buc., Editura politică, 1972. 373 p.

**) Meetham, R. *Informatique et documentation. Le traitement automatique de l'information*. Paris, Larousse, 1971. 192 p.

p_i sînt probabilitățile cu care survin elementele i (de la $i = 1$ la $i = n$) ale mesajului. În cazul în care avem de-a face cu elemente echiprobabile ($p_1 = p_2 = \dots = p_n$), se obține formula: $H = n \log n$, ceea ce reprezintă relația stabilită încă în 1929 de R.V. Hartley.

1.2. Științele informației

O primă știință a informației este **cibernetica**. Ea se ocupă implicit de informație prin faptul că studiază, la nivelul cel mai înalt de abstractizare, fluxul semnalelor în sistemele dinamice (variabile în timp) complexe — denumite și sisteme cibernetice. Scopul urmărit este de „a optimiza” fluxul acestor semnale (adică funcționarea sistemelor respective), pentru această cibernetică folosind — printre altele — modelarea matematică (prin exprimarea sub formă de formule a funcționării sistemelor) și prelucrarea pe calculator a acestor modele, obținându-se valorile optime ale unor parametri prestabiliți.

O altă știință a informației este **teoria informației**, care încearcă să cuantifice informația: din punct de vedere „cantitativ” sau „probabilistic” — teoria matematică a informației — și din punct de vedere „calitativ” sau semantic — teoria semantică a informației.

Cea de-a treia știință a informației, mai recentă decît primele două, este **informatica**. Denumită, în țările de limbă engleză mai ales, drept știința calculatoarelor („computer science”), informatica poate fi definită ca „știința prelucrării raționale, îndeosebi prin mașini automate, a informației considerată ca suport al cunoștințelor umane și al comunicărilor în domeniile tehnice, economice și sociale” (*). Prin prelucrarea „rațională” a informației se subînțelege o prelucrare bazată pe tehnici rezultate din dezvoltarea organizării și mai ales pe instrumente matematice deosebit de puternice și flexibile, cum sînt cercetarea operațională, programarea liniară, teoria algoritmilor, metodele numerice. Este bine de reținut faptul că informatica nu este știința calculatoarelor, cum auzim în multe cazuri, unul din marile merite ale mașinilor electronice de calcul fiind acela de a „releva” informatica (calculatorul a jucat rolul de revelator, după cum se exprimă specialistul francez Chevaucé).

Informatica se ocupă însă, după cum rezultă și din definiția dată înainte, de „comunicările în domeniile tehnice, economice și sociale”, pentru aceasta stu-

diind posibilitatea creării unor „sisteme de informare” (sau sisteme informaționale), care, dacă sînt dotate cu calculatoare electronice, se numesc „sisteme informatice”. În funcție de natura informațiilor care sînt prelucrate în sistem, adică — după definiția de mai sus — în funcție de domeniul (tehnic, economic, social ș.a.m.d.) în care se face comunicarea, se disting ramuri ca informatica economică, informatica socială, informatica militară, informatica statistică, informatica documentară (tehnic-științifică) etc.

1.3. Informatica documentară

Putem considera, ca și alți autori (**), că informatica reprezintă „știința extinderii intelectului”, domeniul ei acoperind o mare varietate de topici, inclusiv teoria automatelor și a mașinilor secvențiale, neurocibernetica și inteligența artificială, programarea automată, teoria deciziilor, recunoașterea formelor, sistemele instruibile și simularea comportării umane.

Legată strîns de „recunoașterea formelor” (pattern recognition), desigur, ca un caz banal al acestei probleme cibernetice, este „regăsirea informațiilor” — concept central în informatica documentară.

Apariția informaticii documentare (sub denumirea de „documentare” sau „documentare științifică”) ca disciplină științifică independentă a fost condiționată de separarea comunicării științifice și tehnice de fluxul general al activității științifico-tehnice, fenomen care s-a produs atunci cînd „generatorul” de informații (autorul) și beneficiarul de informații nu au mai fost reprezentați prin aceeași persoană fizică. Pînă la acest moment, marcat prin apariția revistelor științifice (1665), fiecare om de știință își realiza singur informarea documentară, potrivit scopurilor sale.

Datorită creșterii explozive a lucrărilor tipărite și diversificării limbilor în care sînt publicate aceste lucrări, munca de informare nu a mai putut fi realizată, în bune condiții, de oamenii de știință angrenați în cercetare-proiectare-producție, fiind imperios necesară introducerea unui intermediar: sistemul (complex) de informare documentară. Acest „intermediar” are deci ca obiectiv furnizarea de informații utile unor beneficiari, pentru a le înlesni accesul la anumite cunoștințe de specialitate conținute în diferite publicații tipărite. Precizăm că folosim noțiunea de sistem **complex** de informare documentară pentru a arăta că aceste sisteme au func-

(*) Definiția aparține Academiei Franceze și este preluată de noi din lucrarea: Arsac, J. *La science informatique*. Paris, Dunod, 1970, 233 p.

(**) Negoită, C. V. *Sisteme de immagazinare și regăsire a informațiilor*. Buc., Editura Academiei, 1970, 177 p.

țiuni suplimentare față de biblioteci, acestea din urmă fiind tot niște sisteme de informare.

După cum consideră și A.I. Mihailov*), informatica documentară își propune ca domeniul de cercetare al activității de informare documentară (ca totalitate a proceselor de elaborare a documentelor științifice și de colectare a lor, precum și a prelucrării, înmagazinării, regăsirii și difuzării informațiilor cuprinse în documente), cât și analiza mijloacelor pentru realizarea proceselor de informare documentară.

În cadrul ciclului de articole pe care îl publicăm vor fi prezentate atât problemele legate de colectarea, prelucrarea, înmagazinarea și regăsirea informațiilor, cât și cele ce se referă la utilizarea anumitor mijloace de mecanizare sau automatizare a proceselor de informare și documentare, toate aceste elemente fiind tratate în cadrul sistemului de informare documentară.

1.4. Conceptul de sistem

Deoarece am folosit termenul de „sistem” — și îl vom folosi încă mult în cele ce urmează — este indicat să precizăm câteva elemente privind acest concept.

Preocuparea de a se elabora concepte de largă generalitate, având un grad înalt de abstractizare — și, prin aceasta, aplicabile la o mare clasă de structuri cu proprietăți comune — s-a concretizat în deceniul al șaselea al secolului nostru prin introducerea conceptului de „sistem”. Folosit mai întâi de Bertalanffy în biologie, conceptul de „sistem” a fost introdus, treptat, în teoria circuitelor, în fiziologie, lingvistică, psihologie, sociologie, economie etc., cu tendința recunoscută de a încadra procesele, existente în disciplinele respective, în interiorul unor principii unitare. S-a dezvoltat astfel o teorie și o știință a sistemelor, cu legi asemănătoare legilor fizicii, furnizând modele matematice universale valabile în știință, tehnică și societate**).

Conceptul de „sistem” conține, de fapt, două atribute fundamentale ale realității obiective: cauzalitatea și non-banalitatea în tranziția cauză-efect și presupune existența unui model formalizat, fizic realizabil, al unei structuri care reclamă o cunoaștere apriorică parțială (aflată este necesar pentru evidențierea cauzalității).

Prin sistem, în general, se poate înțelege un set de diferite obiecte aflate într-o anumită interconexiune, astfel încât să se realizeze anumite rezultate sau „ieșiri” („outputs”), pe baza unor anumite „intrări” („inputs”). O reprezentare simplificată a unui sistem ar putea fi aceea în care se evidențiază numai intrările, ieșirile și starea sistemului. În acest caz, ieșirile sistemului ar fi niște funcții de intrări, de starea sistemului și, desigur, de timp. Conceptul de „stare” a fost introdus pentru a se ține seama de situația specifică, într-un anumit moment, a sistemului variabil în timp, deoarece, în funcție de aceasta, pentru aceleași intrări, dar la timpi diferiți, vor exista ieșiri diferite.

1.5. Clasificarea sistemelor

Dintre numeroasele criterii pe baza cărora se poate face clasificarea sistemelor amintim aici numai pe cele mai interesante din punctul de vedere al informaticii documentare.

Astfel, un prim criteriu este probabilitatea ieșirilor sistemului, existind sisteme **deterministe** — la care ieșirile sînt determinate numai de starea inițială a sistemului și de intrări, sistemul putînd fi precis determinat în orice moment — și sisteme **probabilistice**, ale căror ieșiri sînt funcții aleatoare de timp.

Dacă se ia în considerare „memoria” sistemului, se pot distinge sisteme cu **memorie**, ale căror ieșiri sînt în funcție și de stările anterioare ale sistemului, și sisteme **fără memorie**, la care ieșirile depind numai de intrările sistemului la un moment dat.

Un alt criteriu de clasificare ține seama de elementele vehiculate în cadrul sistemului și se pot distinge astfel sisteme de **materiale**, **sisteme energetice**, **sisteme informaționale**.

Sistemele de materiale pot fi considerate toate sistemele în care se vehiculează materia (substanța), în scopul obținerii unei materii noi sau a unor produse (de exemplu, elaborarea și prelucrarea metalelor), sau numai se transportă aceste materiale dintr-un loc în altul. Sistemele energetice se ocupă cu obținerea diferitelor forme de energie, transformarea unei energii în alta și distribuția acestor forme de energie la locul de utilizare. În sfîrșit, **sistemele informaționale** realizează culegerea, prelucrarea și difuzarea informațiilor. În cadrul fiecăruia dintre aceste tipuri de sisteme se folosesc mașini specifice vehiculării elementului respectiv: mașinile, mașini energetice, mașini informaționale.

*) Mihailov, A. I., Ceornil, A. I. și Ghilearevski, R. S. *Informatica documentară*, Buc., Editura științifică, 1970. 516 p.

**) Vezi și: Cartianu, G. *Obiectul teoriei sistemelor*. În: *Probleme de automatizare*, 8, 1973, p. 81—89. (Academia R. S. României).

Se mai obișnuiește să se folosească și împărțirea în **sisteme naturale și sisteme artificiale**. De sistemele naturale se ocupă, în general, astronomii, biologii, psihologii, sociologii, fizicienii.

Sistemele artificiale sînt cele create de om pentru atingerea unui anumit scop (de pildă, sistemele economice, sistemele de clasificare bibliotecară etc.). Principalele proprietăți ale acestor sisteme sînt, după C. Penescu, controlabilitatea, observabilitatea, adaptabilitatea, compatibilitatea și optimalitatea*).

Vom prezenta, în continuare, cîteva elemente referitoare la sistemele informaționale — clasa generică a sistemelor de informare documentară — urmînd ca în numărul viitor să tratăm mai pe larg sistemele de informare documentară.

1.6. Sisteme informaționale

Sistemele informaționale sînt acele tipuri de sisteme care nu studiază nici substanța, nici energia, ci o altă formă a materiei: **informația**.

Un sistem informațional (SI) se poate defini prin relația:

$$SI = H_w + S_w + L_w + F_w + B_w$$

în care H_w , „hardware“, reprezintă echipamentul fizic din dotarea sistemului și care în timpul funcționării nu se modifică („hard“ = dur, în limba engleză);

S_w , „software“, reprezintă totalitatea metodelor, instrucțiunilor, procedurilor folosite în sistem, care se pot modifica pentru un același utilaj („soft“ = moale, în limba engleză);

L_w , „liveware“, este personalul uman al sistemului „to live“ = a trăi, în limba engleză);

F_w , „firmware“, este partea de „soft“ cablată, existentă fizic în „hard“, adică reprezintă setul de proceduri înglobate în construcția echipamentului;

B_w , „brainware“, este partea de „soft“ înglobată în „liveware“, adică reprezintă acele proceduri și programe pe care personalul le posedă datorită pregătirii și experienței sale („brain“ = creier, în limba engleză).

Se poate spune astfel că un sistem informațional este un ansamblu de utilaje pe care un personal specializat, avînd la dispoziție un ansamblu de proceduri, îl face să funcționeze în scopul vehiculării cît mai judicioase a informațiilor între surse și beneficiari.

În general, principalele funcții ale unui sistem informațional sînt **prelucrarea fizică și prelucrarea logică a informațiilor**.

Prin **prelucrarea fizică** se înțelege ansamblul de operații prin care se modifică forma de prezentare a informațiilor, fără a se schimba conținutul lor semantic. Astfel, **colectarea** (sau culegerea datelor și informațiilor), **convertirea** (codificarea) lor, precum și **îmagazinarea, regăsirea și difuzarea** acestora sînt operații de prelucrare fizică.

Prelucrarea logică a informațiilor presupune ca, pe baza unor informații vechi, înmagazinate în memoria sistemului, și utilizînd niște procedee adecvate, să se elaboreze informații noi, utile beneficiarilor.

Pentru realizarea acestor principale funcții, se poate considera că sistemul informațional dispune de trei subsisteme:

a) **subsistemul de prelucrare fizică a informațiilor** sau, cum se întîlnește mîi frecvent, **de înmagazinare și regăsire a informațiilor**, care asigură toate operațiile de colectare, codificare, înmagazinare și regăsire a informațiilor, precum și difuzarea acestora către subsistemul de prelucrare logică sau către alte sisteme informaționale (atunci cînd în cadrul sistemului nu are loc prelucrarea logică a informațiilor);

b) **subsistemul de prelucrare logică a informațiilor**, care are ca scop generarea noilor informații pe baza celor vechi, regăsite din primul subsistem; el este realizat numai cu operatori umani sau poate utiliza și calculatoare electronice, funcționînd după programe foarte complexe. Acest subsistem are menirea de a furniza beneficiarilor acele informații de care aceștia au nevoie, chiar dacă informațiile nu există ca atare în memoria sistemului și, bineînțeles, într-o formă direct utilizabilă;

c) **subsistemul cognitiv** sau „**de cunoaștere**“ este o colecție de concepte, idei, proceduri, metode, recomandări, constatări, instrucțiuni, păreri ș.a.m.d. privitoare la funcționarea și exploatarea celorlalte subsisteme. Acest subsistem reprezintă „**inteligenta**“ întregului sistem informațional, fiind de fapt „**emulatorul**“ (însuflețitorul) acestui sistem. El asigură funcționarea corectă a tuturor elementelor componente ale subsistemelor în scopul atingerii țelului unic: informarea beneficiarului în condiții cît mai bune.

În cele mai numeroase cazuri, sistemele de informare vor fi denumite „**sisteme de înmagazinare și regăsire a informațiilor**“, prin aceasta evidențindu-se că, de fapt, sistemele de informare au ca principale activități înmagazinarea și regăsirea, deci prelucrarea fizică a informațiilor.

(Bibliografia selectivă în p. 673)

* Vezi: Penescu, C., Ionescu, V. și Rosinger, E. *Procese optimale*. Buc., Editura Academiei, 1970, 334 p.

În ansamblul dezvoltării generale a agriculturii, ramură de primă importanță în economia noastră socialistă, se prevede un rol prioritar zootehniei, ponderea producției animaliere în ansamblul producției agricole urmînd să depășească 50 la sută în 1990.

Învățămîntul superior de specialitate dobindește pe acest fundal sarcini deosebite în direcția asigurării cu specialiști în domeniul zootehnic și al medicinei veterinare, pregătiți pentru nevoile producției, apti să răspundă sarcinilor profesionale tot mai pretențioase ce le stau în față, capabili să mărească șeptelul țării (zootehniștii), să prevină bolile animalelor (medicii veterinari), să garanteze calitățile igienico-sanitare ale produselor de origine animală (igieniștii).

Integrarea învățămîntului superior cu cercetarea științifică și producția ridică probleme deosebite și în fața activității bibliotecare din instituțiile de învățămînt.

La început de nou an universitar, ne propunem să înfățișăm un bilanț al realizărilor din etapa precedentă, premisă a jalonării noilor obiective ce se deduc din sarcinile generale ale construcției socialiste. Biblioteca Facultății de medicină veterinară de pe lângă Institutul agronomic „N. Bălcescu” din București își desfășoară activitatea în incinta facultății, într-un local spațios, de peste 500 mp (trei săli de lectură, totalizînd 200 de locuri, un cabinet documentar, două sec-

CZU 027.7 (498 București)

CONTRIBUȚIA BIBLIOTECII FACULTĂȚII DE MEDICINĂ VETERINARĂ LA RIDICAREA CALITATIVĂ A PROCESULUI INSTRUCTIV- EDUCATIV

Paula STOENESCU

ții de împrumut — cărți și reviste — și șase depozite). Un număr de 168 000 de volume cărți și 40 211 volume reviste (1 817 titluri) stau la dispoziția celor aproximativ 2 000 de cititori — studenți în medicină veterinară și zootehnie, doctoranzi, cadre didactice, specialiști și cercetători care lucrează în domeniul creșterii animalelor sau al profilaxiei bolilor animalelor. Frecvența acestor cititori în decursul unui an este de circa 30 000, iar numărul de publicații consultate se cifrează la aproximativ 150 000. Ritmul de creștere a colecțiilor și implicit de îmbogățire a lor este dat de o cotă anuală de 7 000 de volume la cărți, de 500 de volume la reviste și de 300 de unități la colecții speciale.

Ceea ce caracterizează întreaga activitate a bibliotecii noastre este încercarea de depășire a simplei condiții de „bază documentară” și de participare efectivă, de pe poziția specifică unei astfel de instituții, la procesul instructiv-educativ, la pregătirea studenților de azi — specialiștii de mâine — pentru muncă și viață. Aspectul de bază îl constituie în acest sens preocuparea pentru crearea unor deprinderi temeinice de studiu, pentru cultivarea capacității de a se informa, de a ține pasul cu noutățile tehnico-științifice din domeniul profesiei așezate.

Printr-un efort apreciabil al cadrelor didactice ale Facultății de medicină veterinară, toate disciplinele au fost asigurate cu cursuri și îndrumare pentru lucrări practice, tipărite sau litografiate, astfel încât studenții nemișcând obligația să-și piardă timpul cu copierea și sistematizarea unor notițe de curs se pot concentra asupra studiului individual, pot aborda cu prețul unei diminuări formale a datelor consemnate de statisticile bibliotecii, cursurile și manualele de bază se împrumută pe durata unui semestru sau a unui an de învățământ, astfel încât studenții care frecventează biblioteca (și am văzut că numărul lor este important) nu mai pierd timpul cu formalitățile împrumutului și restituirii acestor materiale documentare, (notăm un câștig apreciabil de timp și pentru lucrătorii secției de împrumut), ei își concentrează atenția asupra altor categorii de materiale. Pentru a oferi cititorilor o viziune cât mai largă asupra bogăției bazei documentare ce li se oferă, ca și posibilitatea de a-i deprinde să se orienteze în colecții, aproape în toate sectoarele, se practică, într-o măsură mai mare sau mai restrânsă, accesul liber la raft. Această metodă, privită încă de mulți cu destulă neîncredere în bibliotecile de învățământ

superior, o practicăm de peste 15 ani, cu rezultate dintre cele mai bune (de aici și extinderea ei treptată) și trebuie menționat că verificările gestionare nu ne-au prilejuit constatarea unor lipsuri mai mari decît în depozitele închise.

Pentru cunoașterea completă și în a-dincime a colecțiilor bibliotecii, publicul are la dispoziție un sistem de cataloage bine pus la punct, adecvat cerințelor specifice profilului facultății și în strînsă concordanță cu nevoile practicii productive (lista nu cuprinde și cataloagele de serviciu): cataloage alfabetice pentru cărți, periodice, lucrări de diplomă și articole scrise de cadrele didactice ale facultății; catalog sistematic (c.z.u.) pentru fondul de cărți; cataloage pe termeni descriptorii pentru periodice și pentru articolele din periodice (în medie, anual, sînt consemnate circa 10 mii de informații bibliografice, biblioteca beneficiind în această privință de un sprijin substanțial din partea cadrelor didactice); cataloage, pe discipline, pentru teze de doctorat și lucrări de diplomă, pentru extrase, pentru traduceri dactilografiate și pentru semnalarea (săptămînală) a articolelor din periodicele de specialitate; catalog tematic al cercetărilor bibliografice și bibliografiilor alcătuite de facultățile de profil din București, Timișoara, Cluj, Iași, precum și de Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică, de Centrul de Informare și Documentare pentru agricultură și silvicultură, de centrele de cercetări zootehnice etc.; cataloage cronologice (pe registre) ale tezelor de doctorat și lucrărilor de diplomă românești și ale tezelor de doctorat în medicină veterinară franceze și germane. Mai menționăm un fișier documentar (fișe I.N.I.D. și C.I.D.A.S.) organizat conform c.z.u. și cataloagele colective: periodice de specialitate intrate în bibliotecile din București între 1940 și 1957; periodice de specialitate aflate în diferite biblioteci din București (pe materii); cărți străine de specialitate aflate în diferite biblioteci din București (alfabetic).

Spuneam că în reflectarea publicațiilor deținute de bibliotecă în cataloage avem în vedere nu numai disciplinele facultății, ci și unele probleme importante pentru practica productivă, cum ar fi patologia specifică combinatelor industriale, creșterea intensivă a animalelor, tehnologia sanitar-veterinară a produselor de origine animală etc. Informarea cu privire la problemele ridicate de activitatea productivă, cărora încercăm prin mijloacele ce ne stau la îndemînă să le răspundem și noi, se realizează prin intermediul foștilor studenți, azi nemijlocit ocupați în procesul de producție, care

continuă și după terminarea studiilor să păstreze legătura cu biblioteca de facultate, făcînd apel la colecțiile ei, prin intermediul studenților care efectuează programul de practică, ca și prin intermediul cercetătorilor din institutele de profil, beneficiari și ei ai bibliotecii noastre, principalul sprijin primindu-l însă de bună seamă din partea cadrelor didactice.

În afara diferitelor cataloage și fișiere pe care le-am amintit, mai există organizate, pentru cele douăzeci de biblioteci de laboratoare, fișiere documentare orinduite fie după planul calendaristic al cursului, fie pe teme cercetării științifice ale disciplinei respective. Aceste fișiere, a căror valoare informativă este sporită de însoțirea descrierilor bibliografice de adnotări sau referate, sînt accesibile deopotrivă cadrelor didactice și studenților.

Nu ne vom opri asupra activității obișnuitei săli de lectură și secției de împrumut pentru cărți și periodice, deși am dori să amintim în treacăt preocuparea de a stimula în cadrul acestor sectoare interesul tinerilor studenți și pentru alte domenii ale cunoașterii decît cele de strictă specialitate, inclusiv pentru arta și literatură, în conformitate cu cerințele societății noastre de educare și formare multilaterală a tuturor cetățenilor patriei noastre.

Vom încerca în schimb să evidențiem cîteva aspecte legate de activitatea sectorului de informare-documentare, acest adevărat laborator al muncii intelectuale, atît pentru cadrele didactice și specialiștii antrenati în activitatea de cercetare teoretică și aplicativă, cit și pentru studenții care abia acum deprind știința documentării, tehnica elaborării lucrărilor științifice ș.a. Biblioteca dispune de un mic cabinet documentar (10 locuri), în care au fost organizate, pe discipline, principalele instrumente de informare. Deși de dată destul de recentă (cabinetul ființează de numai cinci ani) dotarea lui reușește să răspundă în cea mai mare măsură nevoilor de documentare ale publicului deservit. Printre colecții : peste 60 de titluri de reviste de referate (în limbile română, rusă, engleză, germană, franceză, italiană), 20 de reviste de titluri, peste 20 de sinteze documentare românești (C.I.D.A.S., I.N.I.D.) și străine (*Advances in Veterinary Science*, *Progress in Swine Practice*, *The Veterinary Annuar* etc.), alte lucrări bibliografice, printre care și cataloagele colective editate de B.C.S. pentru cărți și periodice ș.a.

În acest cabinet se găesc și o parte din cataloagele și fișierele bibliotecii la

care ne-am referit (catalogul tematic al cercetărilor bibliografice și bibliografiilor, catalogul traducerilor, al extraselor, al tezelor de doctorat, al stasurilor etc.). Aici, cu asistența îndatoritoare acordată de personalul de specialitate al bibliotecii, se alcătuiesc bibliografiile pentru cercurile științifice studențești, lucrări de diplomă, teze de doctorat etc. Studenții — care au la dispoziție aici pină și fișe special pregătite — se bucură de o atenție deosebită din partea personalului secției, sînt îndrumați în definirea temei de cercetare, în determinarea izvoarelor de informare, în fine, în selectarea informației propriu-zise și înregistrarea corectă pe fișe a notișelor bibliografice. O grijă specială a personalului acestei secții este de a nu se substitui beneficiarilor, de a nu le prelua sarcinile, ci de a-i ajuta să lucreze singuri. Am omis să amintim că anual se organizează, în colaborare cu decanatul facultății și cu asociațiile studențești, cursuri de inițiere în consultarea colecțiilor, pentru studenții anului I ; de tehnică a documentării, pentru studenții din anii II și III ; pentru studenții anilor IV și V, care își pregătesc lucrarea de diplomă, biblioteca asigurînd sprijin individual, la cerere, pentru cercetarea bibliografică a temei. Studenții din anii mai sînt îndrumați să cunoască și să valorifice și alte surse documentare de profil, cum ar fi Centrul de informare și documentare pentru agricultură și silvicultură, Centrul de documentare medicală, Institutul Național de Informare și Documentare Științifică și Tehnică ș.a.

În afara cabinetului documentar biblioteca are organizată și o sală de referințe (180 mp, 50 de locuri). Prin materialele organizate aici în acces liber se urmărește a se răspunde oricărei întrebări pe care mîntea iscoditoare a tinerilor studenți și-o poate pune : întrebări de specialitate sau de cultură generală, explicarea unui cuvînt sau a unei boli, desenul unui aparat sau al unui animal, situarea geografică a unei localități sau data unui eveniment istoric, accentul fiind însă bineînțeles pus pe problemele de specialitate.

Fondul acestei săli se cifrează la aproximativ 7 000 de volume-cărți (documente de partid de importanță actuală. În primul rînd lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu ; lucrări fundamentale și istorii ale domeniilor ; enciclopedii, lexicoane și dicționare explicative generale sau de specialitate, românești și străine ; teze de doctorat ; albume și atlase de specialitate etc.), 100 de colecții ale principalelor periodice de specialitate.

precum și cele aproape 550 de abonamente curente. Pentru a răspunde nevoilor de destindere și de informare multilaterale, printre expozate se găsesc aici și diferite reviste cultural-artistice, distractive, precum și albume de artă. În această sală se realizează și primul contact al cititorilor cu noile achiziții ale bibliotecii, expuse într-un stand al noutăților. Pentru a înlesni găsirea materialelor dorite, în afara sprijinului individual acordat de personalul sălii, există și un sistem de orientare topografică, expus vizibil în dreptul fiecărui raft.

Buna organizare a sectorului de informare-documentare se reflectă în creșterea gradului de utilizare, atât de către cititorii-studenți cât și de către cadrele didactice și celelalte categorii de beneficiari. Un studiu statistic comparativ pe anii 1967 și 1969 (an în care a fost organizat cabinetul documentar) ne-a oferit date concludente în acest sens: (Vezi tabelul nr. 1).

În afară de creșterile pe ansamblu și pe categorii de beneficiari evidentate de tabelul nr. 1, ni se par deosebit de grăitoare cifrele care reflectă frecvența studenților din anul I și din anul V, rod al preocupărilor noastre permanente în direcția creării în rindurile studen-

ților a unor deprinderi temeinice de informare.

Măsura eficienței serviciilor de informare asigurate de biblioteca noastră este dată și de gradul de actualitate al materialelor consultate. O analiză a citatelor din lucrările de diplomă din sesiunea 1970 ne-a indicat o proporție de 46 la sută a materialelor apărute în 1966—1970, 31 la sută în 1961—1965, 12 la sută în 1956—1960, 5 la sută în 1951—1955 și doar 6 la sută mai vechi de 20 de ani.

Nu e mai puțin adevărat însă că, dincolo de realizările evidente în acest sens, se observă încă din partea multor beneficiari o anumită rezervă în ceea ce privește utilizarea instrumentelor secundare de informare, aceștia preferând să parcurgă, în căutarea documentației necesare, colecții întregi de reviste. O altă analiză statistică, privind de astă dată natura publicațiilor (pe discipline și per total) consultate în vederea pregătirii lucrărilor de diplomă (seria 1970) ne-a relevat o situație pe care sintetic o prezentăm în tabelul nr. 2. După cum se observă, abia 5 la sută din totalul publicațiilor consultate de studenți pentru lucrările de diplomă se înscriu în categoria revistelor de referință, în timp ce revistele propriu-zise detin o pondere de 59 la sută. Este un

Tabelul nr. 1

ANUL	SECTORUL	Categorii de beneficiari					TOTAL
		Studenti (total)	din care:		Cadre didactice	Alții	
			Anul I	Anul V			
1967	Sală de referință	4 619	122	345	4 594	1 128	10 341
1969	Sală de referință	4 770	348	3 370	4 260	1 888	10 918
	Cabinet de documentare	1 494	—	1 494	2 776	272	4 542
	Total	6 264	348	4 864	7 036	2 160	4 864

Tabelul nr. 2

Categoria lucrărilor consultate	Tratate	Mono-grafii	Teze	Lucrări de diplomă	Reviste	Reviste de referate	Total
Număr volume	1 896	503	206	79	4 303	410	7 397
in %	25	8	2	1	59	5	221

domeniu în care în viitor va trebui lucrat mai atent cu cititorii-studenți.

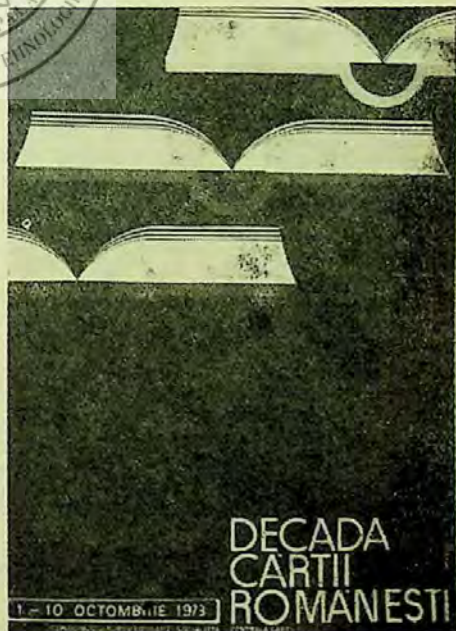
Problema accesului la informația în limbi străine (Biblioteca dispune de un valoros material documentar în limbi de mare circulație) ne stă de asemenea în atenție, în această privință existând o temeinică legătură între bibliotecă și catedrele de limbi străine. Studenții beneficiază în cadrul bibliotecii (pentru împrumut și consultare pe loc) de un bogat material pentru învățarea limbilor străine: manuale, gramatici, dicționare, literatură. Avem satisfacția de a număra printre cititorii noștri și studenți care învață, în afara limbilor predate în facultate, și alte limbi, ca italiana și spaniola, cu ajutorul manualelor „fără profesor”. Din ce în ce mai mult numărul studenților care făceau, în anii trecuți, apel la sprijinul colectivului de traducători al bibliotecii, pentru traducerea integrală a unor materiale necesare documentării lor, publicate în genere în limbi de mare circulație, se diminuează, astfel încât se pot efectua cu mai mult randament traduceri ale unor articole de interes mai general. Ba uneori, înșiși studenții din anii mari ajută la traducerea unor titluri de articole reflectate în fișierul analitic. De altfel și o analiză asupra aceluiași material consultat de studenți în perioada lucrărilor de diplomă, la care ne-am referit mai sus, de astă dată din punct de vedere al limbii de redactare, ne-a indicat o situație mulțumitoare în această privință, în sensul că proporția între materialele consultate în limba română și cele în alte limbi a fost de 55 la sută în raport cu 45 la sută.

S-ar mai putea cita și alte aspecte din activitatea Bibliotecii Facultății de medicină veterinară, toate vizând în ultimă instanță aceeași participare la ridicarea calitativă a procesului de învățământ, în lumina sarcinilor trasate de conducerea superioară de partid. Ne vom opri însă aici, cu conștiința că încă se poate mai mult, că încă se poate mai bine, că procesul de modernizare, în tehnici și concepție, a activității unei biblioteci de învățământ este un proces continuu. Ne stau în față, ca un adevărat imbold și îndreptar, cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Învățământul este poate cel mai mobil sector social și trebuie să fim permanent seama de acest lucru. Activitatea noastră trebuie să fie și ea foarte mobilă. Mai mult ca în alte domenii, se cere multă activitate, energie, participare activă”.

„DECADA CĂRȚII ROMÂNEȘTI” o sărbătoare a cărții

Anul acesta, mai mult ca în alte dați, „Decada cărții românești” a prilejuit utile și largi schimburi de opinii între editori și cititori. Desfășurată în perioada de dezbateră a proiectelor de planuri editoriale pentru anul 1974, decada a creat condiții celor douăzeci și cinci de edituri, prin manifestările organizate în cadrul ei, să se informeze asupra părerilor cititorilor privind tematica producției editoriale și mărimea tirajelor.

Avind drept loc de desfășurare întreprinderi și instituții, școli și facultăți, librării și biblioteci, cele peste o sută de întâlniri între reprezentanții editurilor și iubitorii cărții au demonstrat încă o dată interesul marelui public pentru toate domeniile literaturii. Lansarea unor cărți noi, organizarea de expoziții, seri literare, discuții cu cititorii sînt cîteva din formele sub care și-a manifestat prezența decada din acest an. Au fost desprinsse totodată o seamă de sugestii, venite din partea iubitorilor literaturii, care vor ajuta editurile să-și orienteze producția de carte cit mai aproape de cerințele oamenilor muncii din diversele sectoare ale vieții economice și sociale.

Articolul consemnează constatările acumulate de o bibliotecară comunală în timpul celor peste 13 ani de activitate cu cartea în mijlocul populației aceleiași așezări rurale, constatări rezultate atât dintr-o observare atentă a evoluției lecturii, cât și dintr-o participare activă la viața culturală a comunei.

De altfel, și redactorul-coautor cunoaște bine comuna și timp de peste 6 ani a urmărit îndeaproape activitatea acestei biblioteci comunale, relevând în coloanele revistei atât realizări cât și greutăți.

Comuna Ileană, județul Sălaj: o localitate frumoasă, așezată pe malul Someșului, cuprinzând 11 sate răsfrate printre dealuri. Cele mai apropiate se află situate la 3 km de centrul de comună, cel mai depărtat — Birșăușa — la 22 km. O șchiță sumară a localității, cu repartitia locuitorilor pe sate, înzestrarea fiecărei filiale cu cărți, numărul de cititori și de publicații citite este inserată la p. 659.

Ileana se află situată în centrul unui romb ale cărui unghiuri sînt îndreptate către Cluj, Baia-Mare, Jibou și Dej. Șoseaua care leagă Clujul de Baia-Mare este diagonala mare a rombului, iar calea ferată de legătură dintre Dej și Jibou — diagonala mică. Așezarea geografică a comunei a favorizat mult pătrunderea masivă a influenței urbane — sub multiple aspecte — în viața ilendenilor. De altfel, și pînă la Zalău — centrul administrativ al județului — sînt doar 50 de km.

În 1968 perimetrul comunei s-a mărit, Ileana înglobînd și satele Răstoci, Negreni și Perii-Vadului.

Inundațiile din primăvara anului 1970 au lăsat urme adînci în viața ilendenilor: aproape toate casele din centrul comunei au fost distruse — parțial sau total — de apele negre de mil ale Someșului, care n-au cruțat nici vite și nici bunuri. Au pierit atunci mii de cărți strinse cu grijă de sîteni, iar din biblioteca liceului cu greu a mai putut fi recuperată a zecea parte din colecții. Cu sprijinul statului, prin munca neobosită a gospodarilor, Ileana a fost recondițată în proporție de 90 la sută. Astăzi în comună pot fi văzute la tot pasul case cu etaj, vile pe care orice orășean dornic de confort le-ar putea invidia, gospodării întemeiate, înconjurate de grădini și acareturi, un bloc de locuințe. Astăzi, comuna merge cu pași repezi spre urbanizare.

CZU 028(498-22)

NEVOIA DE CARTE PE TERITORIUL

Stefania PASCU
Antoaneta CORVĂTESCU—TOFAN

Vom examina în cele ce urmează ce anume categorii ale populației rurale au nevoie permanent și pregnant de carte — în înțelesul cei mai larg al cuvîntului — și pe ce căi este satisfăcută această acută necesitate de a cunoaște.

Cei care studiază...

Elevii — 651 la număr — constituie a 16-a parte a populației comunei. Interesele lor de lectură influențează adînc procesul de completare a fondurilor din biblioteca publică și determină profilul colecțiilor școlare.

La biblioteca publică sînt înscrși peste jumătate din numărul total al elevilor, la biblioteca liceului, la biblioteca școlii generale din Răstoci — toți elevii acestor școli.

Prin însăși natura procesului instructiv-educativ la care sînt supuși, școlariilor li se cere să citească mult în afara manualelor. Listele recomandative ela-

borate de Ministerul Educației și Învățămîntului prevăd, numai la disciplina limbă și literatură română, de exemplu la anul IV de liceu un număr de aproape 100 de titluri de opere. Numai pentru studiul unui singur scriitor — George Călinescu — sînt indicate 18 titluri de poezie, proză, teatru, studii critice etc. Să nu uităm că cererile de carte ale elevilor sînt, de multe ori, simultane, coincinzînd cu predarea lecției pentru care se cere lectura respectivă. De-a lungul anilor în Ileana s-a încetățenit însă obiceiul ca, la sfîrșitul anului școlar, profesorii să indice elevilor ce anume să citească pentru a se familiariza cu disciplinele anului următor. În acest fel, s-au putut oarecum distanța aceste solicitări simultane, caracteristice lecturii elevilor. Totuși, biblioteca publică nu este în măsură — din cauza bugetului restrîns de care dispune — să satisfacă, nici ca titluri, dar mai ales nici ca exemplare, cererile de carte mereu crescînde

Profilul agricol al comunei este cel al așezărilor de deal : pomicultură și zootehnie în cea mai mare parte, cultură mare de câmp și legumicultură, valorificarea masivă a produselor pădurii.

În apropierea localității se află, de asemenea, o exploatare de gresie și conglomerate, o moară, o betonieră.

Pe teritoriul comunei sînt organizate două cooperative agricole de producție (în Ileana și în satul Răstoc), o stațiune de mașini agricole care deservește 5 comune, ocol silvic, centru de recoltare și conservare a produselor de pădure, carmangerie, brutărie, un complex comercial modern, inaugurat în augustul acestui an (în afara vechiului centru comercial al comunei), 10 cooperative de consum.

În localitate funcționează : un liceu de cultură generală, o școală generală de 10 ani, 2 școli generale de 8 ani, 8 școli de 4 ani, 3 grădinițe ; un dispensar, un spital cu casă de naștere și staționar pentru copii ; 8 cămine culturale cu 3 cinematografe ; o bibliotecă comunală în centrul de comună (cu sală de lectură și secție de împrumut cu acces liber al cititorilor la rafturi) și 10 biblioteci filiale în satele aparținătoare.

În Ileana se înregistrează 827 de abonamente la radio, 175 de abonamente la televizor și 3 205 abonamente la ziare și reviste.

Au fost constatate aproximativ 250 de biblioteci personale cu peste 50 de volume, din care 200 se găsesc în casele locuitorilor din satul de centru, iar aproximativ 50 în satele aparținătoare. Gustul pentru lectură vine citind : deținătorii de biblioteci personale sînt toți cititori ai bibliotecii publice.

În cursul anului 1972, prin librăria din localitate și prin difuzorii voluntari de la locul de muncă au fost vîndute 3 056 de volume, în valoare de aproximativ 32 000 de lei. Aceste cifre nu reflectă însă cheltuielile reale ale îtenidenilor pentru creșterea bibliotecilor proprii ; mulți intelectuali s-au abonat la „Cartea prin poștă”, foarte multe achiziții de cărți sînt făcute la Dej sau Cluj. Librarul din comună ține însă o permanentă legătură cu biblioteca comunală, cu profesorii, pentru a întocmi comenzile de carte potrivit solicitărilor reale ale cumpărătorilor.

UNEI COMUNE (Ileana, județul Sălaj)

și din ce în ce mai diversificate ale elevilor *)). Printr-o strînsă colaborare la efectuarea comenzilor de carte între cele două biblioteci importante ale comunei (cea publică și cea a liceului) s-a ajuns la înțelegerea ca biblioteca publică să achiziționeze cît mai multe titluri în puține exemplare, iar biblioteca liceului să cumpere cu precădere titlurile recomandate în programa școlară în cît mai multe exemplare. Tendința este confirmată de cifrele indicate în tabelele nr. 6 și 7.

Deficitul de carte destinată școlarilor a fost aspru accentuat prin distrugerea aproape totală a colecțiilor existente la liceu în timpul inundațiilor. De un real ajutor pentru ieșirea din acest impas — și în cazul bibliotecii comunale, — în cazul bibliotecii liceului — s-a dovedit a fi fondul de publicații distribuit de Rezerva națională de carte a Bibliotecii Centrale de Stat, prin care au intrat

în mod gratuit în anii 1971—1972 — în biblioteca comunală și în biblioteca liceului — cărți în valoare echivalentă cu bugetul tuturor bibliotecilor de pe teritoriul comunei pe timp de 3 ani.

Preocupările cadrelor didactice se îndreaptă tot mai mult către formarea la elevi nu numai a unui bagaj de cunoștințe — cel prevăzut în tematica disciplinei —, ci și al unei gândiri științifice, a unui fond apercceptiv care să le permită asimilarea creatoare — și după terminarea ciclului școlar — de noi informații din orice domeniu. Se evidențiază astfel nu numai latura cognitivă, ci și virtuțile educative ale unei lecturi bine orientate.

La acest capitol nu putem îndeajuns sublinia importanța colaborării dintre școală și biblioteca publică, care în manifestările ei superioare ia aspectul conjugării eforturilor pentru transformarea lecturii în factor de educație și instrucție. Această tendință însă generează și o cerere diversificată de carte, determi-

* Notele la p. 661.

narea în rindul elevilor a unor **preferințe de lectură**, care la cei mai mari școlari capătă și aspectul de solicitări speciale de carte, ce nu pot fi satisfăcute decât prin împrumut interbibliotecar.

De altfel, tot cereri speciale de carte manifestă și o categorie importantă de elevi — cei care se pregătesc pentru admiterea în școli tehnice, profesionale, postliceale, în învățământul superior. Numai în anul 1972 s-au prezentat la examene de admitere în școli postliceale un număr de 24 de tineri din Ileanda, iar pentru intrarea în învățământul superior s-au pregătit 36 de absolvenți de liceu. Mulți au învățat după manuale, mulți însă au urmărit indeaproape epuizarea unei liste bibliografice care cuprindea tratate de nivel superior, lucrări de bază în disciplina respectivă, lecturi adiacente. Biblioteca publică, în unele cazuri, nu a putut satisface aceste cereri, unii candidați trebuind să se lipsească de studierea materialelor sau să le citească în grabă, înaintea examenelor, la Cluj. Imposibilitatea studierii întregului material recomandat pentru intrarea în forma de învățământ superior și postliceal explică într-un procent oarecare, sigur — și slabă proporție a celor care au reușit la examene.

O altă categorie de tineri studiosi — nu prea numeroasă, dar importantă prin specificul cererilor de carte — constituie **studenții la secțiile fără frecvență** ale diferitelor facultăți.

În comuna Ileanda există 5 cadre didactice în curs de terminare a studiilor superioare, 2 economiști — funcționari la stațiunea de mașini agricole din localitate — care urmează să-și definească studiile și un salariat al Consiliului popular care-și termină liceul la secția fără frecvență.

Prin însăși natura studiilor lor, acești cititori reprezintă pentru biblioteca publică — nu numai în mediul rural, dar mai ales în acest mediu — o mare și încă nerezolvată problemă. De obicei, bibliotecile facultăților respective nu pun la dispoziția studenților decât în **incinta proprie** volumele indicate în bibliografia diferitelor discipline; datorită carențelor existente încă pe plan național în organizarea împrumutului interbibliotecar, nu toate cererile prezentate de acești cititori pot fi satisfăcute pe această cale²⁾.

Să analizăm modul în care profesorul **M. I.** și-a procurat cele aproximativ 150 de lucrări (fără a include cursurile recomandate spre studiu) în anul VI al Facultății de filologie, secția română-

franceză: din biblioteca personală sau prin împrumut de la cunoscuți — 33 de titluri; de la biblioteca comună — 96 de titluri; de la biblioteca școlară — 13 titluri; prin împrumut interbibliotecar — 2 titluri; de la biblioteca facultății — 6 titluri.

Învățământul politic de partid și U.T.C. generează o altă categorie importantă de solicitanți de publicații.

În comuna Ileanda sînt cuprinși în învățământul politic de partid un număr de 675 de cursanți, organizați în 6 forme (Curs de educație moral-cetățenească; Statutul P.C.R.; Probleme de economie agrară; Expuneri și conferințe; Educație materialist-științifică; Învățământul ideologic pentru cadrele didactice), avînd 21 de propagandiști. Două din aceste forme își desfășoară cursurile în sala de lectură a bibliotecii comunale.

Învățământul politic U.T.C. cuprinde 400 de elevi, între clasa a VII-a a școlii generale și ultimul an de liceu, și se desfășoară sub formă de expuneri.

Toate materialele necesare asigurării bunei desfășurări a învățămîntului politic sînt organizate în cadrul punctului de informare și documentare, amplasat în aceeași sală de lectură a bibliotecii comunale. Se găsesc aici: un raft tematic intitulat „În ajutorul celor care studiază în învățămîntul de partid”, grupînd materialele cuprinse în bibliografia cursurilor; colecții curente din principalele periodice consultate de cursanți (*Știința, Era socialistă, Munca de partid, Analele de istorie, Probleme economice, Magazin istoric, Lumea* etc.); planșe, organigrame, grafice; dosare cu listele bibliografice ale diferitelor forme de învățămînt³⁾; dosare pe probleme cu tăieturi din presă etc.

În cadrul liceului există, de asemenea, un cabinet de științe sociale în care se desfășoară orele de specialitate, învățămîntul U.T.C. și învățămîntul ideologic pentru cadrele didactice, amenajat conform profilului și dotat cu o colecție reprezentativă din operele clasicii marxism-leninismului, din documentele de partid și de stat. Cabinetul are propriile-i abonamente la presa de specialitate.

Pentru această categorie de cursanți, bibliotecarii — în strînsă legătură cu propagandistii și cu membrii Comitetului comunal de partid — trebuie să depisteze, să selecteze, să actualizeze și să popularizeze cărțile și articolele cele mai potrivite cu nivelul de cunoștințe al fiecărui cursant.

Procesul de perfecționare profesională și sistemul de promovare existent în rețeaua învățămîntului obligă cadrele di-

dactice să absolve examene de definitivare la catedre, examene pentru obținerea gradului II și I. Învățînd pe alții, profesorul — el însuși — trebuie să învețe continuu. În Ileanda, în anul 1972 au fost 5 cadre și 3 profesori care s-au pregătit pentru examene de definitivare.

Să parcurgem una din listele bibliografice pentru examenul de definitivare în învățămînt pe anul 1972 la disciplina limba și literatura română. Pentru cele trei obiecte la care se dă examen sînt indicate 202 titluri: 91 la limbă și literatură română, 75 la pedagogie școlară și psihologică și 36 la socialism științific.

Profesoara C. O., care a pregătit examenul de gradul II într-o perioadă de 2 ani, a parcurs aproximativ 80 de lucrări, pe care și le-a procurat în felul următor: 28 de titluri din biblioteca personală sau din bibliotecile colegilor, 4 prin împrumut interbibliotecar⁶⁾; 4 prin Biblioteca I.P.C.D. — Cluj; 2 de la Casa pionierilor din Zalău; 2 de la Casa corpului didactic din Zalău; restul de 40 — majoritatea de la biblioteca comunală, cîteva de la biblioteca liceului.

Cadrele cu pregătire superioară din agricultură participă la o continuă îmbunătățire a cunoștințelor de specialitate. În fiecare lună, cei 3 ingineri agronomi, 2 medici veterinari, 3 ingineri silvici, 2 ingineri mecanici de la S.M.A. participă la instructaje cu durată de 3 zile la Casa agronomului din Zalău, iar iarna urmează cursuri de perfecționare predate de cadre universitare, la București sau în alte localități ale țării. Ei primesc unele materiale de specialitate de la Direcția generală agricolă județeană și de la Casa agronomului din Zalău, își completează biblioteca personală — mai ales prin intermediul „Cărții prin poștă” — cu noile publicații care-i interesează, au abonamente personale la revistele de specialitate. Adesea reiau legătura cu profesorii institutelor agronomice la care au fost studenți, atît pentru consultări, cit și pentru întocmirea lucrărilor de la cursurile de perfecționare.

Pentru a satisface această neînteruptă necesitate de documentare la nivel superior a cadrelor de specialitate din sectorul agricol, biblioteca comunală a solicitat sprijinul Centrului de informare și documentare pentru agricultură și silvicultură din București, care va înzestra în mod experimental biblioteca publică cu toate publicațiile elaborate în cadrul centrului, pe profilul agricol al localității. Se va crea astfel în incinta bibliotecii de la sediul de comună un punct de documentare dotat la nivelul actual al științei agrotehnice, la care vor putea

face apel și cadrele din sectorul agricol al comunelor învecinate.

Învățămîntul agrozootehnic organizat în comună cuprinde 150 de cursanți din rîndul cooperatorilor, grupați în 6 cursuri cu 3 forme, la care predau inginerii agronomi localnici. Este una din categoriile cele mai importante de studii în ajutorul cărora biblioteca comunală trebuie să desfășoare un întreg program de acțiuni; raft tematic. În ajutorul celor care studiază în învățămîntul agrozootehnic⁷⁾, bibliografii deschise⁸⁾, recenzii de cărți, expoziții la locul de muncă etc. Și în acest sector însă eforturile pentru propagarea celor mai noi și mai folositoare cunoștințe depuse de biblioteca comunală se lovesc de ritmul prea lent de reînnoire a colecțiilor, mai ales într-un sector — agricultura — în care progresele sînt rapide. În anul 1972, de exemplu, au intrat în fondurile bibliotecii doar 17 titluri de lucrări agrozootehnice de nivel mediu. Este de datoriat în primul rînd a bibliotecilor comunale să-și asume în acest proces de diversificare și înnoire a cunoștințelor agrozootehnice, la care sînt supuse cadrele cu pregătire medie de la sate, sarcini sporite și bine definite pentru asigurarea la zi a informației conținute în cărți.

Pentru a-și procura tratatele necesare pregătirii examenelor de concurs și a fi la curent cu progresele medicinei, cei 3 medici umani din comună și farmacistul păstrează continuu legătura cu facultățile respective, cu bibliotecile catedrelor, cu Biblioteca centrală universitară clujeană. De altfel, aceștia sînt originari din Cluj și adesea își vizitează familia, cu care ocazie își cumpără din librării publicațiile necesare și frecventează bibliotecile de învățămînt superior. Și în privința acestei categorii de solicitanți, la nivel comunal se pune aceeași problemă: dacă împrumutul interbibliotecar ar avea asigurată o bază legală bine stabilită și o bază materială suficientă, aceștia și-ar putea procura — fără a părăsi comuna — toată documentația necesară și nu ar simți atît de acut diferența dintre oraș și sat.

Funcționarii Consiliului popular comunal sînt cuprinși la cursuri de perfecționare în centrul de județ și participă la instructaje privind administrația comunei, cunoașterea legilor țării etc. Primarul comunei urmează un curs de partid de un an în centrul de județ. Ei sînt unii din cei mai asidui cercetători ai materialelor aflate la punctul de documentare și informare organizat la bibliotecă.

Universitatea populară ilendeiană a fost înființată în anul 1971 și funcțio-

Creșterea numărului de intelectuali în comună

Tabelul nr. 1

An	Învățământ		Agricultură + industrie		Sănătate	
	Educațoare	Profesori și învățători	Calificare medie	Calificare superioară	Calificare medie	Calificare superioară
1960	1	10	—	3	1	2
1973	3	50	49	10	14	6

Numărul cititorilor bibliotecii comunale și componența socială a lor pe anul 1972

Tabelul nr. 2

Total cititori :		2 692
din care	Muncitori	15
	Țărani cooperatori	2 076
	Funcționari, intelectuali, tehnicieni	176
	Studenți	4
	Elevi	352
	Alte categorii	69

Permanentizarea cititorilor la biblioteca comună, situația în anul 1972

Tabelul nr. 3

Total cititori pe 1972 : 2 692*, din care :	vechime peste 10 ani : 1 350	sub 18 ani : 500
	vechime între 5 și 10 ani : 840	peste 18 ani : 850
	vechime între 3 și 5 ani : 370	sub 18 ani : 215
	vechime între 1 și 3 ani : 82	peste 18 ani : 625
	vechime sub 1 an : 50	sub 18 ani : 120
		peste 18 ani : 250
		sub 18 ani : 35
		peste 18 ani : 47
		sub 18 ani : 32
		peste 18 ani : 18

* Față de anul precedent, 350 de cititori au părăsit definitiv localitatea.

Componența fondurilor bibliotecii comunale, în comparație cu cererile de carte satisfăcute în anul 1972

Tabelul nr. 4

	Total cărți (=100%)	Domenii de cunoștințe (pe clase și grupe de c. z.)													
		1, 3, 9		5		62		63		8		3 t		Alte domenii	
		numeric	in %	numeric	in %	numeric	in %	numeric	in %	numeric	in %	numeric	in %	numeric	in %
Fonduri de cărți	13 813	1 707	12,40	912	6,70	266	2,10	1 297	9,30	7 641	55,00	1 182	8,60	808	6,10
Cărți citite	28 711	1 973	7,90	2 445	8,90	232	0,80	4 268	15,20	12 917	44,50	5 285	17,50	1 591	5,20

nează cu secțiile : Studiul mașinilor agricole (asigură calificare) ; Mecanică auto (asigură calificare) ; Medicină profilactică ; Cultură generală ; Limba franceză ; Artă populară. În strînsă legătură cu lectorii, după tematica dată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Sălaj, la începutul fiecărui an de funcționare a universității populare, bibliotecara comunală întocmește și distribuie planuri de lectură pentru cursanții fiecărei secții, planuri care cuprind aproximativ 6-8 titluri de lucrări aflate în fondurile bibliotecii publice și ale bibliotecii liceului. În organizarea fiecărei lecții intră cu necesitate și amenajarea unei mici expoziții — cu împrumut pe loc — a cărților trebuincioase adîncirii cunoștințelor predate la lecție, cărora lectorul le face, după terminarea cursului, o scurtă prezentare. Interesele de lectură manifestate de cursanții universității populare fac ca domenii puțin cercetate pînă acum într-o bibliotecă comunală — știință și tehnică, medicină pe înțelesul tuturor, artă, economie casnică etc. — să fie frecvent solicitate.

...cei care răspîndesc cunoștințele...

La acest capitol s-ar putea argumenta pe larg asupra rolului covârșitor al intelectualității rurale în acțiunea de ridicare a obștei pe o treaptă corespunzătoare actualului stadiu de dezvoltare a societății socialiste. Ne vom mărgini doar să relevăm cîteva din trăsăturile specifice ale muncii animatorilor culturali din Ileanda.

Numărul cadrelor de intelectuali a crescut considerabil în ultimii ani și tabelul nr. 1 indică cifre grăitoare în această privință.

Este binecunoscut faptul că aportul cel mai însemnat în influențarea vieții colectivității rurale în care activează este adus de intelectuali cu domiciliu stabil. Ei pot cunoaște mai bine frământările, greutățile, succesele colectivității, sînt direct interesați în rezolvarea problemelor ivite, bunăstarea populației îi privește personal pentru că bunăstarea proprie este un reflex al prosperității comunei. Din acest punct de vedere, Ileanda este favorizată : din cele 50 de cadre didactice din școlile comunei, doar un singur profesor face naveta. Cei 8 ingineri locuiesc în comună, medicii veterinari sînt originari din localitate, iar medicii umani, deși clujeni, și-au întemeiat gospodăria și în comună.

Am dori să demonstrăm interesul și continuitatea în activitatea culturală a intelectualilor printr-un singur exemplu,

cel al cadrelor didactice care îndeplinesc munca de bibliotecari voluntari în filialele satelor aparținătoare ; acești profesori au o vechime apreciabilă în învățămînt (cel din satul Negreni a împlinit 11 ani de predare în aceeași școală, cel din Dăbîceni — 16 ani, cel din Bîrșăuța — 20 de ani, cel din Luminîș — 29 de ani) și funcționează ca bibliotecari încă de la constituirea bibliotecilor filiale. Datorită acestui fapt, ei cunosc în amănunțime preferințele de lectură ale localnicilor și comandă bibliotecarei comunale — în cunoștință de cauză — cărțile potrivite.

Cadrelor didactice au nevoie permanent de o informare la zi asupra aparițiilor editoriale, ca și asupra intrărilor de carte din biblioteci și librării, din mai multe puncte de vedere : în primul rînd pentru a îmbogăți, a actualiza și a diversifica necontenit repertoriul titlurilor recomandate elevilor ca lectură suplimentară ; în al doilea rînd pentru a selecta cele mai potrivite lucrări care ar putea constitui obiectul unor recomandări speciale, atît la bibliotecă comunală⁶⁾, cit și la bibliotecă școlară, în timpul orelor de dirigiență, la lectoratele cu părinții.

De asemenea, conducerea de către intelectuali a celor 29 de cercuri de citit existente pe teritoriul comunei implică o muncă de informare și de selectare a cărților, o cunoaștere amănunțită a ceea ce le-ar putea interesa mai mult pe femeile — casnice, cooperatoare — participante la aceste cercuri. De altfel, intelectuali comunei îndeplinesc și rolul de propagandisti la învățămîntul de partid și U.T.C. de lectori la învățămîntul agro-zootehnic și la universitatea populară, activități care le solicită eforturi considerabile de lectură.

Pentru a comunica sătenilor plusul de informație de care beneficiază, pentru a le descifra aspirațiile și a veni în întîmpinarea dorinței lor de cunoaștere (în fond, aceasta este menirea unui animator cultural) intelectuali au nevoie — în afara entuziasmului, a dorinței sincere de a-și aduce aportul la bunăstarea generală, a înțelegerii rolului lor în viața așezării în care activează — și de carte, de documentare, de informare. Este o componentă mai puțin relevată a procesului de culturalizare, pentru că privește pe animator în mod cu totul personal, de conștiințozitatea și profunzimea cu care este îndeplinită depinzînd însă, în ultimă instanță, succesul întregii acțiuni.

În accepția modernă a procesului de culturalizare, factorul supus culturalizării este deopotrivă cu animatorul cultural — un factor atît receptor cit și propagator de cunoștințe. În Ileanda,

Principali indicatori ai activității diferitelor biblioteci și filiale din comună pe anul 1972

Tabelul nr. 5

Categorie de unitate bibliotecară	Indice de atragere a populației sau a elevilor (în %)	Intensitatea lecturii cititorilor (în vol. pe cap de cititor)	Intensitatea lecturii populației sau elevilor (în vol. pe cap de locuitor sau elev)	Dotare cu cărți pe cap de locuitor sau elev	Indice de circulație a publicațiilor
Biblioteca comunală Ileana (cifre indicând activitatea per total)	64	10,6	6,8	3,3	2
Biblioteca din centrul de comună	77	18,0	13,7	5,5	2,5
Filiala din Răstoci	69	6,1	4,2	6,0	0,8
Filiala din Negreni	46	6,4	2,9	2,3	1,2
Filiala din Perii-Vadului	52	7,8	4,1	2,3	1,8
Filiala din Rogna	79	7,1	5,7	1,8	3,1
Filiala din Luminiș	56	5,3	3,0	1,8	1,6
Filiala din Podiș	53	5,3	2,8	1,4	2,1
Filiala din Sașa	60	7,7	4,6	2,6	1,7
Filiala din Dolheni	70	8,7	6,1	2,0	3,3
Filiala din Dăbiceni	50	6,0	3,0	1,5	2,0
Filiala din Birșăuța	50	5,4	3,5	5,0	1,6
Biblioteca liceului	100	7,7	7,7	16,1	0,5
Biblioteca școlii generale din Răstoci	100	7,0	7,0	21,5	0,3

Dinamica colecțiilor bibliotecii comunale

Tabelul nr. 6

ANUL	Creșteri ale colecțiilor							Scăderi ale colecțiilor	
	Cărți achiziționate prin buget		Cărți trimise de rev. Albina	Cărți donate de Rezerva națională		Abonamente periodice		Titluri cărți	Exemplare cărți
	Titluri	Exemplare	Titluri și exemplare	Titluri	Exemplare	Titluri	Nr. abonamente		
1970	364	375	—	—	—	18	68	438*	438
1971	315	332	453	1 170	1 178	18	68	234*	234
1972	332	345	—	679	736	21	50	22**	124

* Cărți distruse la domiciliul cititorilor în timpul inundațiilor.

** Cărți cu conținut depășit.

Acchițiile de cărți și contractările de abonamente la celelalte biblioteci din comună

Tabelul nr. 7

Denumirea bibliotecii	Creșteri ale colecțiilor de carte pe anul 1972		Abonamente periodice pe 1972	Total colecții de carte la sfârșitul anului 1972
	Titluri	Exemplare		
Biblioteca liceului	97	209	21	7 300
Biblioteca Școlii generale din Răstoci	20	42	2	1 744
Biblioteca Ocolului silvic	20	20	3	500

gradul avansat de participare nemijlocită a țărănimii la viața culturală a comunei este demonstrat, printre altele, și de **formele active** pe care le îmbracă manifestările de propagandă a cărții care au loc în biblioteca comunală, de cele mai multe ori discuții sau constatări pe teme propuse de cititori, care presupun atât o documentare din partea celui care conduce acțiunea, cât și o familiarizare prealabilă a participantului cu subiectul dezbătut.

...cei care citesc din pasiune...

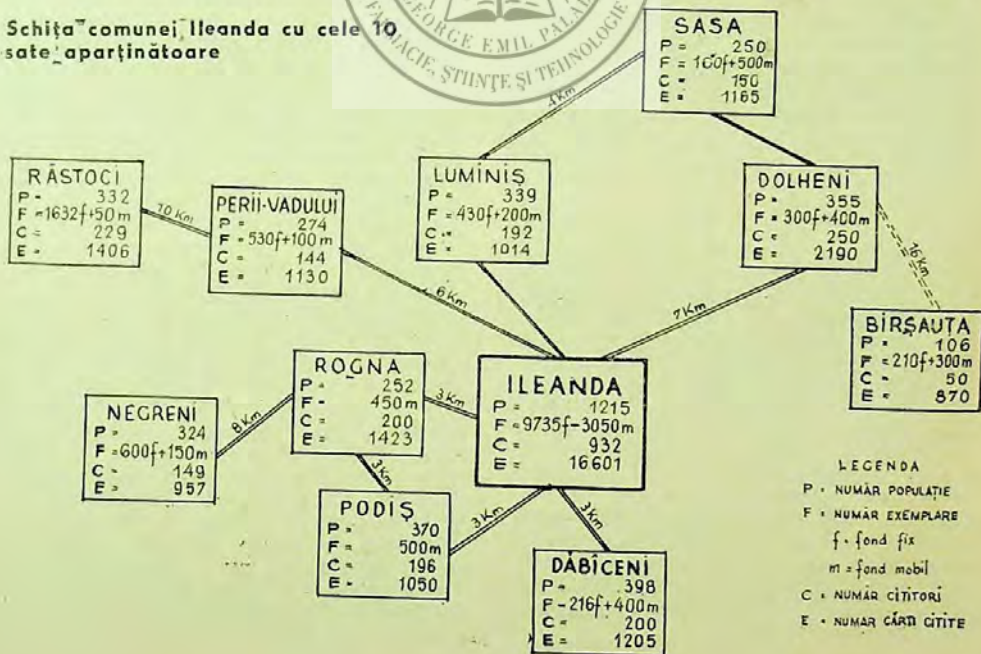
În anul 1948 în comuna Ileanda există un procent de 35 la sută populație analfabetă. Astăzi, toți locuitorii între 3 și 16 ani sînt cuprinși într-o formă de învățămînt (preșcolar, elementar, gimnazial), iar cea mai mare parte a adolescenților între 16 și 19 ani urmează cursuri liceale sau ale diferitelor școli tehnice ori profesionale.

Componența socială a cititorilor bibliotecii comunale pe anul 1972 rezultă din cifrele înscrise în tabelul nr. 2 de la p. 656.

Ar putea părea surprinzătoare ponderea mare de cititori înregistrați din rîndul populației active, adulte a comunei. Vom găsi un răspuns satisfăcător în tabelul nr. 3 (p. 656) privind permanentizarea cititorilor la biblioteca publică: locuitorii și-au fixat, de-a lungul multor ani de frecvență a bibliotecii, deprinderi temeinice de citit și puținătatea timpului liber într-o mare parte a anului nu împiedică să recupereze iarna restanțele în lectură din timpul verii.

Interesele de lectură ale populației, manifestate prin cererile de carte satisfăcute de biblioteca comunală, în comparație cu componența colecțiilor acestei instituții, sînt demonstrate de cifrele și promisiunile înscrise în tabelul nr. 4 (p. 656). Din examinarea cifrelor reiese clar că: fondul de carte social-politică circulă într-o proporție satisfăcătoare, dar că mai sînt încă posibilități de accelerare a rulajului; cartea științifică existentă în co-

Schița comunei Ileanda cu cele 10 sate aparținătoare

lecții nu satisface cererea manifestată de cititori; solicitarea de publicații agrozootehnice este foarte accentuată și o îmbogățire a fondurilor în acest compartiment ar fi salutară; înzestrarea bibliotecii cu carte beletristică este proporțională cu dorințele manifestate de cititori în acest domeniu; necesitatea de publicații pentru copii este dublă față de numărul cărților înregistrate în colecții la acest capitol.

De-a lungul anilor, cererile de lectură pentru divertisment ale sâtenilor s-au diversificat, au devenit mai pretențioase în consens cu creșterea gradului de culturalizare al lor, paralel cu pătrunderea masivă a mijloacelor de comunicare audio-vizuale. O categorie aparte de solicitări de carte este generată de curiozitățile iscate de „hobby” — atât în rîndul sâtenilor, cit și în rîndul intelectualilor (viticultură, stupărit, grădinărit, traforaj, fotografie, mecanică auto, muzică, studierea limbilor străine), pentru care biblioteca nu este îndeajuns de pregătită să răspundă mulțumitor.

...și biblioteca publică

Biblioteca comunală din Ileanda a fost înființată în anul 1952 cu numai 700 de cărți, 57 de cititori înscriși și 240 de cărți citite. Tabelul nr. 5 (p. 658) consemnează principalii indicatori ai activității bibliotecii de sediu și a bibliotecilor filiale, iar tabelul nr. 6 — dinamica creșterii fondurilor bibliotecii comunale. În tabelul nr. 7 (p. 659) sînt înscrise achizițiile de cărți și numărul de abonamente contractate de celelalte biblioteci din comună.

Citeva concluzii se impun din această confruntare de cifre: o creștere a colecțiilor prin achiziții de nici 10 la sută din titlurile editate într-un an în țară (vezi tabelele nr. 6 și 7), o alocație bugetară de nici 1 leu pe cap de locuitor la biblioteca comunală și de nici 1,50 lei pentru toate bibliotecile comunei nu poate imprima fondurilor de cărți aflate într-o localitate, caracterul de actualitate — componentă indispensabilă a gradului de atractivitate a colecțiilor. La această penurie se adaugă și faptul că 60 la sută din exemplarele aflate în biblioteca comunală sînt uzate din punct de vedere fizic și numai grație reparațiilor executate permanent de colectivul de pionieri al bibliotecii mai pot fi menținute în circulație. Se impune deci o reglementare pe bază de norme a alocațiilor bugetare pentru achizițiile de cărți în bibliotecile publice pe plan național, o normare a creșterii colecțiilor publice în raport cu mediul și numărul de locuitori ai colectivității deservite.

O altă remarcă de ordin general: cu toate că la bibliotecile filiale activitatea este constant mulțumitoare în raport cu situația generală din țară, cu toate că — în ciuda greutăților de transport (la Sasa și Birșăuța pe timp de ploaie sau ninsoare drumul nu poate fi parcurs decît pe jos) — fondurile mobile de cărți sînt schimbate trimestrial, indicele de dotare pe cap de locuitor, intensitatea lecturii populației din satele aparținătoare sînt mult sub cifrele realizate la centrul de comună.

Și dacă, în atari condiții, se obține totuși un indice de intensitate a lecturii pe cap de locuitor pe întreaga comună de 6,8 și un indice de circulație de 2 (vezi tabelul nr. 5), înseamnă că dorința oamenilor de a citi, de a se instrui depășește și biruie carențele de ordin material manifestate de serviciile de lectură publică, înseamnă că printr-o muncă asiduă, calificată a propagatorilor de carte și datorită grijii pentru concordarea completării fondurilor cu solicitările de carte manifestate de cititori, pot fi înlăturate unele din efectele negative ale înzestrării neîndeplinite a bibliotecilor cu carte.

Cu toate discordanțele existente între creșterea constantă — calitativă și cantitativă — a cererii de publicații și ritmul de înnoire a colecțiilor, biblioteca publică rămîne în mediul rural singura instituție culturală care pune la dispoziția locuitorilor o colecție de publicații și alte materiale purtătoare de informații constituită în virtutea unei politici care urmărește satisfacerea și stimularea dezideratelor de instruire, informare și lectură ale unei comunități date. Ea este singura instituție păstrătoare a unor materiale de referință, materiale care pot fi consultate oriînd și de orice locuitor al comunei. Într-un mediu în care influența centrelor de documentare și informare — prin publicațiile elaborate de acestea — nu se face simțită, în care nu pătrunde deocamdată acțiunea de informare declansată de bibliotecile publice importante, biblioteca comunală — și la Ileanda acesta este cazul — trebuie și poate să dezvolte o activitate de informare din ce în ce mai accentuată.

Pentru problemele largi de cultură, orice locuitor al comunei găsește răspuns în colecțiile bibliotecii publice, și locuitorii Ileandei cunosc bine acest adevăr. Constituindu-se ca punct de informare, biblioteca comunală trebuie să elaboreze materiale secundare de informare și în cursul articolului nu o dată s-a făcut aluzie la bibliografiile, dosarele cu tăieturi din presă, rafturile tematice etc. organizate de aceasta.

Ca instituție care efectuează împrumut interbibliotecar, biblioteca comunală poate — în teorie cel puțin — să asigure locuitorilor din mediul rural accesul la colecțiile de publicații existente în țară din orice domeniu. Am spus în teorie pentru că, în momentul de față, împrumutul interbibliotecar la noi în țară rămâne doar un procedeu posibil de abordat cu oarecare șanse și nu se constituie în sistem bine organizat și fundamentat pe baze legale. Făcând abstracție de situația concretă a colecțiilor Bibliotecii orașenești din Zalău, credem că o reglementare a împrumutului interbibliotecar prin constituirea bibliotecii publice din reședința de județ, ca centru al acestui împrumut, dar și ca for de informare asupra creșterii colecțiilor prin editarea de cataloage și bibliografii, se impune cu necesitate în județul nostru, ca și în toate județele. Dacă împrumutul interbibliotecar ar fi o metodă garantată, prin care orice locuitor al țării, oriunde s-ar afla, ar avea asigurat accesul la colecțiile marilor biblioteci, atunci handicapul existent între posibilitățile de

informare dintre locuitorul din mediul rural față de cel din mediul urban s-ar șterge, atunci dezideratele latente de lectură ar deveni cereri ferme adresate bibliotecii comunale.

Cu aceste corective de ordin material sau organizatoric, printr-o muncă calificată și susținută a bibliotecarului, eficiența și rentabilitatea muncii duse în biblioteca comunală se vor accentua simțitor. Învățământul de toate gradele, ca și întreg procesul de educație permanentă găsec în această instituție un sprijin temeinic din punct de vedere informațional, baza materială de documentare.

Am încercat în cele de mai sus să demonstrăm că a citi, a studia, a se informa au devenit în rindul populației rurale nu numai dorinți, inclinații sau aspirații personale, ci necesități sociale, impuse firesc oamenilor de ritmul dezvoltării socialiste a vieții locuitorilor de la sate.

Exemplul comunei sălăjene Ileana, cifrele și faptele invocate aici sint, în această privință, edificatoare.

NOTE

1) Să examinăm situația unei opece de bază, indispensabilă elevilor în tot cursul școlarizării: *Poezii* de M. Eminescu, în toate bibliotecile — publice sau școlare — din comună se găsesc 32 de exemplare, din care: la sediul bibliotecii comunale — 15 exemplare; la biblioteca liceului — 18 exemplare; la biblioteca școlii generale din Răstoci — 7 exemplare; la bibliotecile filiale — între 1 și 4 exemplare.

2) Biblioteca comunală din Ileana împrumută cu mai mult succes de la Biblioteca municipală din Dej: iată câteva titluri procurate astfel în anul 1972 pentru studenții de la țară frecvenți: *Probleme de analiză morfologică* de Mircea și Stela Zdrenghea, *Folclorul literar românesc, Povestile lui Creangă* — studiu semnat de Ovidiu Birlea etc. Iată și câteva titluri pe care nu le-a putut procura: *Structuralismul* de V. Nemoianu; *Istoria limbii române literare* de Al. Rosetti și L. Onu; *Arta poetică* de Bolleau; *Teatrul de Cornelle*; *Intrusul* de M. Preda; *Prins* de P. Popescu.

3) Enumerăm câteva din listele bibliografice întocmite de biblioteca comunală — pe baza materialelor (cărți și periodice) aflate în colecțiile ei — în sprijinul învățământului politic: Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972; Direcțiile principale ale dezvoltării economice-sociale a României în următoarele decenii; Cinste, corectitudine, demnitate, modestie — trăsături caracteristice ale omului societății socialiste; Organizația de bază a partidului și întărirea rolului ei conducător; Rolul și funcțiile adunărilor de partid în educația politico-revoluționară a comunistilor.

4) Iată câteva cereri de-ale cadrelor didactice satisfăcute prin împrumut interbibliotecar în cursul anului 1972: *Literatura română între cele două războaie mondiale* de Ov. S. Crohmălniceanu; *Analize literare și stilistice* de S. Alexandrescu și I. Rotaru; *Tendențe actuale ale limbii române* de Alex. Graur; *Botanica sistematică* de L. Morariu; *Compendiu de anatomie și fiziologie* de Gh. Mogoș și Al. Ianculescu; *Zoologia nevertebratelor* de Gh.

Radu, *Variația animalelor și a plantelor sub influența domesticirii* de Ch. Darwin etc.

5) Menționăm câteva din bibliografiile întocmite de biblioteca comunală — pe baza materialelor (cărți și periodice) aflate în colecțiile ei — în sprijinul învățământului agrozootehnic: *Fondul funciar*, o bogăție națională; *Acordul global și modalitățile de aplicare a lui* în S.M.A.; *Cheltuielile de producție în C.A.P.* și S.M.A. — căile de reducere a lor; *Zootehnia* — sector principal de producție în C.A.P.; Ce să citească pomiculorul; Ce să citească legumiculorul; Ce trebuie să știm pentru a obține producții mari la hectar.

6) Iată numai câteva din aceste manifestări de propagandă a cărții, organizate la biblioteca comunală cu concursul cadrelor didactice și al celorlalți intelectuali din comună, care au cerut o documentare temeinică din partea animatorilor:

— *Recenzii la cărțile Contribuția României la războiul antifascist; Români în Rezistența franceză; Probleme de educație a sexelor; 30 de ani care au zguduit fizica* de G. Gamow; *Frații Karamazov* de F. Dostoievski; *Vintul și ploaia* de Z. Stancu; *Dacii* de H. Dalcoviciu; *Adevărul despre O.Z.N.* de I. Hobana; *Risiporii* de M. Preda; *Avram Iancu* de S. Dragomir; *Strămoșii* de R. Tudoran etc.

— *Prezentări colective de cărți pe teme: Știința și religia; Știința — prietena noastră; Momente din istoria poporului nostru oglindite în literatură; Figuri de eroi U.T.C.; Din lirica acestor ani; Noutăți din literatura belaristică; Pagini din istoria poporului român etc.*

— *Simpozioane: Traian Vuia; Dezvoltarea literaturii în anii socialismului; Din istoria cărții și a tiparului; Momente din istoria partidului oglindite în literatură.*

7) În biblioteca comunală, în anul 1972 de exemplu, au fost organizate dialoguri cu cititorii pe teme: *Etica și echitatea socialistă; Politică externă a României socialiste; Prietenie, dragoste, căsătorie; Personajul preferat din literatura contemporană; Pământul — corp cerească; „Minunile” religioase etc.*

Biblioteca publică din Domnești-Argheș în condițiile urbanizării

M.A. RADU
inspector
C.J.C.E.S. — Argeș

Înaintarea impetuoasă a patriei noastre pe calea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate presupune, între altele, creșterea continuă a gradului de industrializare, a nivelului economic și social al tuturor regiunilor, al tuturor județelor și localităților de pe cuprinsul țării.

În acest context, județul Argeș cu raștile noastre, din ce în ce mai mult, transformări deosebite. Perspectivile de dezvoltare ale județului ne arată că, în anii viitori, tot mai multe localități în prezent rurale — mergând pe linia generală a construcției socialiste ce duce la ștergerea diferențelor între sat și oraș — vor căpăta serioase caracteristici urbane, zece dintre ele devenind, până în anul 1990, localități cu statut urban.

Ne oprim atenția asupra uneia din aceste localități, în prezent rurală, dar care urmează să devină oraș printre primele din cele zece amintite mai sus, care, de fapt, de pe acum prezintă pregnante caracteristici urbane: Domnești.

Așezată în zona submontană, la întrețierea căilor de comunicații rutiere între Pitești și Nucșoara și între Curtea de Argeș și Cîmpulung Muscel, vechea comună Domnești se prezintă astăzi la un înalt nivel de sistematizare, (ceea ce a făcut să fie luată ca etalon în planurile de sistematizare ale altor localități din județ), fiind complet electrificată și canalizată, avînd străzi asfaltate sau pavate și cu nume, „ca la oraș”, tîrg săptămînal și o serie de întreprinderi, unități economice și instituții (întreprindere forestieră, distilerie, asociație intercooperatistă, complex de deservire cu magazine și ateliere, cinematograf, sute de televizoare, stație de radioficare ce deservește și localitățile învecinate, muzeu cu trei secții: etnografie, artă medievală și plastică contemporană ș.a.), caracteristici ce îndreptătesc răspunsul unui domneștean în-

trebat ce-i lipsește comunei pentru a fi oraș: „firma”.

Problema ce ne propunem să o abordăm este aceea a modului în care bibliotecă publică a reușit să țină pasul cu dezvoltarea impetuoasă a localității, dobîndind capacitatea de a satisface cerințele tot mai pretentioase de lectură și de informare ale populației.

În Domnești, paralel cu unitatea bibliotecară la care ne referim, mai există încă alte șase biblioteci și anume: cea a liceului, cu aproximativ 7000 de volume, și cele de la I.A.S., C.A.P., Ocolul silvic, spital și dispensarul uman, totalizînd împreună circa 2000 de volume. Dat fiind însă gradul lor de specializare și mai ales accesibilitatea lor limitată, vom urmări numai situația bibliotecii comunale care se adresează întregii populații a comunei și care, datorită specificului ei, deține un fond de carte cu profil enciclopedic.

Pentru a putea determina, din perspectivă realizărilor din ultimii ani și a obiectivelor ce se profilează, jaloarele dezvoltării bibliotecii în următoarea perioadă, vom urmări principalii indici de activitate, comparînd datele statistice de la finele anilor de reper 1970 și 1972, precum și de la sfîrșitul primului semestru al anului în curs.

Indicele de atragere a populației la lectură, mai scăzut decît media pe țară în mediul rural (în 1972: 19,9), mai mare decît cea pe județ (în 1972: 16,1), a fost de 18 la sută în 1970 și de 17,2 la sută în 1972 (scăderea datorîndu-se faptului că timp de o lună de zile, într-o perioadă de vîrf, activitatea bibliotecii a fost întreruptă, bibliotecărea fiind la un curs de perfecționare). Pentru anul în curs, datele ce le deținem au de bună seamă o valoare relativă (procesul de înscriere la bibliotecă nefiînd încheiat); notăm totuși, la sfîrșitul semestrului I, un procent de atragere la lectură a populației, de 17 la sută.

Biblioteca răspunde necesităților de lectură și de informare ale publicului deservit printr-un fond de carte judicios constituit, aflat într-o continuă dezvoltare.

Dinamica fondului de carte pe perioadă luată în considerare se prezintă după cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tendențele de creștere înregistrate, ca și prevederile de sporire a alocației bugetare în perioada următoare, de la 1,10 lei per locuitor la 1,50 lei per locuitor, permit să se estimeze că la finele anului 1975 indicele de dotare va ajunge la 2—2,1 volume per locuitor, medie egală cu cea atinsă la sfîrșitul anului 1972 de bibliotecile orășenești din județul Argeș.

Tabelul nr. 1

Anul	Fond de cărți	Indice de dotare
1970	6 501	1,7
1972	7 495	1,8
Sem. I/1973	7 748	1,8

Din punct de vedere al componenței colecțiilor, o imagine sintetică a evoluției acestora este relevată de tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Nr. volume în anul	1970	1972	Sem. I 1973
Domeniul			
Social-politic	1 142	1 434	1 523
Știință	354	369	378
Tehnică	71	81	88
Agrozoo-tehnică	435	448	458
Literatură și literatură pentru copii	4 107	4 705	4 816
Alte materii	392	458	485
TOTAL	6 501	7 495	7 748

Rezultă din cele arătate, chiar dacă nu o foarte evidentă îmbunătățire a structurii colecțiilor, în orice caz o mai bună echilibrare între domenii. Dar dacă ponderea literaturii din domeniile nebeletristice înregistrează, pe ansamblu, o anume creștere (36,6 la sută în 1970; 37 la sută în 1972 și 37,6 la sută la sfârșitul semestrului I/1973), nu trebuie neglijat aspectul că această creștere se realizează mai ales pe scama literaturii social-politice, în timp ce ponderea lucrărilor din domeniile științific și tehnic se menține în linii mari constantă, deși reprezentarea lor în colecții este și așa cu mult sub proporțiile care în contextul urbanizării ar trebui

să fie considerate minime (4,8—5,4 la sută literatură științifică, față de 10—15 la sută, minimul recomandat, și respectiv 1 la sută literatură tehnică, în raport cu proporția minimă satisfăcătoare de 5—10 la sută). Se impune deci, în perioada imediat următoare, o preocupare mai susținută în direcția echilibrării colecțiilor, atât din partea bibliotecarei, cât și din partea forurilor județene de îndrumare. Este o necesitate dictată de înseși mutațiile survenite în interesele de lectură și de informare ale publicului, ca urmare a noilor condiții economico-sociale.

Datele statistice ale bibliotecii referitoare la împrumuturile de carte reflectă în mod elocvent aceste mutații. Dacă în anul 1970, doar 16,4 la sută din totalul cărților citite erau din alte domenii decât beletristica, la sfârșitul anului 1972 procentul a înregistrat o creștere simțitoare, ajungând la 26,3 la sută, pentru ca în prima jumătate a anului 1973 să se înregistreze un nou salt, atingându-se o proporție de 35,3 la sută. Date interesante în acest sens ar furniza de bună seamă și o analiză mai în adâncime a conținutului lecturii pe categorii de cititori, iar biblioteca ar fi bine să-și înscrie între preocupări un asemenea studiu, pe baza fișelor de cititor.

Pe măsura dezvoltării urbanistice a localității Domnești-Arges, a mutațiilor pe care noile condiții economico-sociale le va impune tot mai pregnant în preocupările de lectură ale populației, biblioteca va trebui să-și îmbogățească, paralel cu colecțiile și modalitățile de satisfacere a cerințelor publicului deservit. Ne gândim la diversificarea instrumentelor de informare ale bibliotecii, la organizarea unui sistem eficient de informare a cititorilor, în primul rând a specialiștilor, pe domenii de interes, cu privire la noutățile editoriale achiziționate de bibliotecă, la instituirea unei cooperări sistematice cu celelalte biblioteci din localitate, la valorificarea diferitelor lucrări de informare elaborate pe plan central și județean, la fructificarea posibilităților oferite de împrumutul interbibliotecar ș.a.

Realizările de până acum ale bibliotecii, seriozitatea și priceperea cu care bibliotecara, Aurelia Hănescu, își organizează activitatea, sprijinul acordat de organele locale, ca și asistența asigurată de organele județene de îndrumare constituie tot atâtea garanții că Biblioteca comunală — Domnești — va reuși să se adapteze noilor condiții impuse de urbanizarea localității, că va răspunde în mod eficient sarcinilor tot mai complexe ce îi revin.

Despre predarea unor discipline „dificile“

Convorbire cu
Mircea Ionescu,
profesor de „Bibliografie
și ediții” la Școala
postliceală de
biblioteconomie din
București

A. TOFAN

RED.: În ultimii ani ați predat cursurile Bibliografie generală și Ediții de literatură beletristică, științifică și tehnică la Școala postliceală de biblioteconomie din București. Am dori să ne prezentați contribuția acestor obiecte la pregătirea profesională a viitorilor bibliotecari și structura fiecărei discipline.

Prof. MIRCEA IONESCU: Alături de cele 4 obiecte de specialitate prevăzute pentru examenul de absolvire (Biblioteconomie generală, Descrierea și catalogarea publicațiilor, Clasificarea publicațiilor, Psihologia lecturii, a muncii intelectuale și a activității cu cititorii), la această școală se predau și alte obiecte de specialitate: Istoria cărții și a bibliotecilor, Sociologia cărții și a publicațiilor, Ediții de literatură beletristică, științifică și tehnică, Bibliografie generală și pe ramuri. Prin planul de învățământ aprobat în toamna anului trecut de Ministerul Educației și Învățământului și de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, între cele două materii pe care le predau — Ediții și

Bibliografie — s-a făcut o delimitare precisă. Astfel, la primul curs sînt prezentate publicațiile primare — studii, monografiile, culegeri de studii și documente etc. — din variate domenii: social-politic, științele naturii, tehnică, agro-tehnică, medicină, sport, artă etc., — iar la cel de bibliografie — publicațiile secundare, un loc prioritar deținându-l, bineînțeles, lucrările bibliografice de diferite tipuri și genuri. În anul I, primele lecții din ambele discipline sînt dedicate unor capitole introductive: obiectul cursului, tipuri de ediții și de lucrări bibliografice, prezentarea activității de editare și de informare bibliografică pe plan mondial și pe plan național, aspecte metodologice (alcătuirea unei ediții critice, întocmirea adnotărilor, elaborarea lucrărilor bibliografice). În partea a doua a anului școlar, se trece la predarea cursului propriu-zis — prezentarea publicațiilor primare și secundare din literatura beletristică română și universală, din lingvistică, folclor și literatură pentru copii. Aceste grupe au fost incluse în primul an, avînd în vedere, în special, posibilitățile de asimilare ale elevilor, tratîndu-se un domeniu accesibil lor, prin utilizarea cunoștințelor anterioare din liceu (istoria literaturii române și universale). În cel de-al doilea an sînt expuse în continuare lucrările reprezentative din celelalte domenii. Cursul de ediții se încheie cu o temă dedicată activității editoriale desfășurate pe plan local de comitetele județene de partid, Consiliile populare, comitetele de cultură și educație socialistă, de instituțiile de cultură și învățămînt etc. La bibliografie, în ultima perioadă a școlarizării, elevii fac cunoștință cu principalele enciclopedii străine și cu lucrările românești cu caracter enciclopedic, preîndu-li-se și noțiuni introductive de informatică documentară, în special folosirea indexării coordonate și a fișelor folosite în activitatea de informare a bibliotecilor publice.

RED.: Din însăși enunțarea temelor tratate a reieșit caracterul predominant enumerativ al cursurilor. Nu reprezintă această caracteristică un obstacol serios în asimilarea cunoștințelor predate?

M. I.: Într-adevăr, s-ar părea că la aceste materii trebuie învățate „pe de rost”, în ansamblu, sute de titluri, punînd la grea încercare capacitatea de memorizare a elevilor. Situația nu este însă singulară. Și în pregătirea pentru alte profesii există obiecte cu caracter descriptiv-enumerativ accentuat, apeland

în special la însușirea cunoștințelor în mare parte în mod mecanic. În cazul nostru, sînt însă unele elemente exterioare cursurilor, care reduc într-o bună măsură această asimilare mecanică; ele diferă de la elev la elev, în funcție de pregătirea anterioară a acestora, primită în liceu, și în general de cultura lor generală, de lectura extrașcolară. Dar diminuarea „pericolului“ de care ați amintit se face în special prin unele procedee interne, specifice cursului, printre care citez consultarea unor exemplare din biblioteca uzuală a școlii, precum și a unor lucrări aduse de la Biblioteca Centrală de Stat, vizitarea, cu o pregătire prelabilă, a unor biblioteci (Biblioteca Centrală de Stat, Biblioteca centrală universitară din București, Biblioteca municipală „M. Sadoveanu“, biblioteca Muzeului literaturii române) și, în viitor, vizitarea unor centre de informare și documentare.

Am acordat, de asemenea, o atenție din ce în ce mai accentuată activității proprii a elevilor, realizată în forme diferite de la an la an, iar pentru actualul an școlar — 1973/1974 — vor fi încercate și alte modalități.

În acest fel, recomandarea conținută în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1971 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în Republica Socialistă România — „Se va urmări perfecționarea metodelor de transmitere și însușire a cunoștințelor și va fi diminuată ponderea activităților expositive și va fi extinsă utilizarea metodelor moderne, active, care dezvoltă gîndirea, capacitatea de investigație a elevilor, presupunînd participarea lor și dobîndirea cunoștințelor, munca lor independentă, deprinderea de a învăța sistematic și de a aplica în practică cele însușite“ — va fi dezvoltată în mod creator și la cursurile de specialitate ale școlii noastre.

RED: V-am ruga să detaliați cele afirmate mai înainte cu exemple luate din predarea cursului de ediții.

M. I.: În anul I, elevii prezintă verbal, la orele de seminar, activitatea unuia din cei 2—3 scriitori a căror editare a fost expusă în ora de predare, urmîrind să înfățișeze nu numai manifestările literare ale scriitorului, ci și alte laturi ale activității lui (ziarist, editor, traducător, pedagog, istoric etc.). În fiecare trimestru, elevii întocmesc o lucrare proprie, prezentînd circulația operei unui scriitor român — din cei nestudiați la curs și, de preferat, de însemnătate locală, în funcție de județul de

unde elevul provine —, circulația traducerilor în românește efectuate după opera unui scriitor străin sau o temă de genul: activitatea de editor, traducător sau bibliotecar a unor scriitori, destinul peste veacuri al operei unor mari scriitori străini, universalitatea operei unor scriitori români etc. Pe baza notițelor de la curs și mai ales a studiilor edițiilor eminesciene, elevii au elaborat o Jucrare de control, cu o durată de două ore, pentru următoarele teme: editarea operei lui Eminescu (pînă în 1918, în perioada interbelică, de la 1950 pînă azi), studii despre Eminescu (pînă în 1950, lucrări recente) și traducerea poeziilor lui Eminescu în limbi străine.

Pentru acest an, intenționez să propun și alte lucrări, de exemplu bilanțuri ale realizărilor literaturii noastre contemporane, pe diferite genuri literare, în împlinirea celei de-a 30-a aniversări a Eliberării țării noastre.

Pentru actualul an II, care se va desfășura după prevederile noului plan de învățămînt, voi experimenta o nouă metodă de tratare a temelor. După ce materia primelor lecții — ediții din operele clasice ale marxism-leninismului, lucrări referitoare la istoria mișcării comuniste și muncitorești, la istoria partidului nostru, editarea lucrărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu în țară și peste hotare etc. — va fi prezentată de către profesor, celelalte teme vor fi încredințate unor elevi, care le vor studia în mod individual sau în colective mici, urmînd ca, pe baza punctajului discutat împreună, elevii să găsească exemple de lucrări corespunzătoare fiecărui subpunct și să dea detalii despre conținutul principalelor publicații primare, despre conținutul colecțiilor și structura activității editorilor de profil etc. Bineînțeles că înaintea „predării“ în fața colegilor, conspectele sau planurile fiecărei „lecții“ vor fi verificate de profesor, aducîndu-se corecturile necesare.

Voi stabili, de asemenea, o listă de teme adecvate disciplinelor ale căror principale publicații primare urmează să fie prezentate, teme care vor fi dezbătute în colectivul fiecărei clase. Iată cîteva exemple de asemenea teme: contribuția reprezentanților români la dezvoltarea unor științe; tendințe în cercetarea științifică (în chimie, biologie); evoluția unor ramuri ale științelor de-a lungul veacurilor; principalele instituții de cercetare; societăți științifice; publicații periodice; în unele cazuri, vor fi tratate chiar subiecte dintr-o specialitate oarecare, bineînțeles la nivel de popularizare — despre cibernetică, viitorologie, ozonologie, avantajele introducerii acordului global în agricultură,

omul anului 2000, ce înseamnă marketing, docimologie, management, democrație economică, lupta dintre știință și religie de-a lungul veacurilor, contradicțiile din textele religioase etc.

Discutarea acestor teme în colectivul clasei pe baza unor referate, sub forma simpozionelor ori a meselor rotunde va aduce după sine creșterea activității proprii a elevilor, îi va pune în contact direct cu unele publicații, îi va familiariza cu unele acțiuni culturale la a căror realizare vor participa, direct sau indirect, ca bibliotecari.

RED. : Dar la bibliografie ?

M.I. : În decursul celor doi ani, elevii adnotează cite 50—60 de cărți, în seturi de 10—15 fișe, la fiecare domeniu principal — social-politic, științifico-tehnic, beletristic, de artă —, prilej de a cunoaște direct aceste publicații, și elaborează 4 lucrări bibliografice, care cuprind, în general, cite 20—40 de titluri de cărți și articole, parțial adnotate. Citez din titlurile lucrărilor efectuate anul trecut : Clasicii marxism-leninismului și România ; Traduceri efectuate peste hotare din cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu ; Pagini de istorie ; Horia ; Tudor ; Revoluția de la 1848 în țările române ; Grivița '33 ; În zilele lui August '44 ; Să ne cunoaștem patria ; Să cunoaștem legile statului ; Breviar sociologic etc.

Pentru actualul an școlar, și la acest obiect se ridică probleme noi : este primul an în care noțiunile de informatică documentară se predau conform programelor de învățământ, nu în cadrul orelor lăsate în programă „la dispoziția profesorului“. Ca aplicație practică, intenționez să realizăm un vocabular brut, în prima fază, pentru bibliografia locală

curentă, un set de fișe perforate (personalități ale culturii românești, cu indicarea perioadei de activitate, a domiciliului, a localităților în care a activat etc.), două seturi tematice de fișe perforate, unul pentru documentele de partid apărute în 1973 — incluzând și majoritatea cuvântărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu — și altul pentru principalele lucrări literare apărute în țara noastră, în ultimii 5—10 ani

RED. : Aceste începuturi de legare a învățămîntului de producție — am putea spune — au avut un ecou pozitiv în rîndul elevilor ?

M.I. : Acțiunile întreprinse au fost primate cu deplină seriozitate de marea majoritate a elevilor. Este drept că, în cazul lucrărilor, din păcate, unii au muncit „în asalt“, amînînd elaborarea lor pînă în ultimele zile înaintea termenului de predare fixat. Din lista lungă a celor care ar putea fi menționați pentru activitatea conștiințioasă depusă, măș mulțumi să citez doar cîteva nume : Petru Cristian, Mocanu Elena, Zoltan Constantin, Onea Iolanda, Fedorciuc Octavian, Dumitrache Marcela, Ștefănescu Maria, Florea Irina, Bălan Rodica, din rîndul proaspeților absolvenți ; Retian Ileana, Ghiță Victoria, Vasiliu Lucian, Zamfir Mariana, Scurtu Nicolae, Gavrilă Culița, Pîrvolescu Luminița, Ardeleanu Lucia, din elevii care au trecut în anul al II-lea.

O dată aceste „începuturi“ făcute, consider că este de datoria noastră să pășim mai departe. Mă gîndesc la efectuarea unor lucrări „comandă fermă“ din partea unor biblioteci sau la multiplicarea onora din cele mai bune lucrări elaborate de elevi, sub forma unor buletine trimestriale de informare.

IN CADRUL SĂRBĂTORII DE CĂTRE UNESCO A CENTENARULUI NAȘTERII MATEMATICIENILOR ROMÂNI DIMITRIE POMPEI ȘI GHEORGHE ȚIȚEA, 1868—1968

Biblioteca Academiei R. S. România a organizat, în incinta ei, o expoziție închinată celor doi sărbătoriți. Au fost expuse fotografii, manuscrite, tipărituri, diplome, distincții, scrisori și alte materiale care ilustrează Viața, Opera și Corespondența acestora. La deschiderea expoziției a vorbit prof. Șerban Cioculescu, directorul general al Bibliotecii Academiei, în prezența a numeroase personalități ale vieții noastre culturale. Inițiativa și organizarea expoziției aparțin unui colectiv al Serviciului bibliografic al Bibliotecii, coordonator fiind Eliza Roman. Expoziția a fost deschisă între 25 septembrie și 10 octombrie 1973.

DIN ACTIVITATEA UNUI NOU CERC DE BIBLIOFILIE

După constituirea cercurilor de bibliofilie din Sibiu și Brașov, în luna noiembrie 1972 s-a înființat un cerc similar și la Școala postliceală de biblioteconomie din București. În ședințele lunare ale cercului au fost susținute comunicări și referate, dintre care amintim : *Un mare bibliolog : Ioan Blănuș* (prof. Victor Stoleru), *Badea Cirțan, răspînditor de cărți* (eleva Retian Ileana), *George Baiculescu, om al cărții* (eleva Oțelea Doinița), *Mihai Eminescu, bibliotecar* (elevul Scurtu Nicolae). De asemenea, elevii școlii au efectuat două excursii de studii, în care au vizitat bibliotecile municipale Ploiești și Tirgoviște, Pitești și Brașov, precum și alte obiective culturale (muzee, case memoriale).

N. SCURTU
elev anul II Școala postliceală de biblioteconomie din București

CATALOGAREA PUBLICAȚIILOR în preocupările FIAB (I)

Prof. Florica CIMPEANU-DUMITRESCU
Școala postliceală de bi-
blioteconomie din
București

Stabilirea de norme valabile pe plan internațional în domeniul catalogării publicațiilor constituie de mulți ani o preocupare constantă a Federației Internaționale a Asociațiilor de Bibliotecari, prin organismul său specializat — Comisia de catalogare *) — înființat în anul 1954.

Prezenta trecere în revistă a eforturilor depuse de această instituție internațională are drept scop consemnarea celor mai importante etape în evoluția concepțiilor care au dus, în cele din urmă, la evidențierea necesității instituirii unei colaborări permanente între toate organismele interesate, pentru stabilirea în viitor a unui limbaj convenabil în catalogare pe plan mondial.

Departate de a epuiza subiectul, articolul de față este pasibil oricând de completări și precizări, datorită complexității documentației.

În noile condiții create de o producție mult sporită de publicații apărute în forme editoriale nemaiîntâlnite pînă atunci sau emanînd de la diverse tipuri de autori, s-a simțit imperios nevoia fie

a stabilirii unor noi reguli de catalogare, fie a precizării, a detalierei sau a adaptării vechilor reguli la cazurile practice ale momentului.

Schimbul internațional tot mai intens de informații din diferite domenii ale științei, tehnicii și culturii cerea totodată și o colaborare în domeniul catalogării, pentru a se ajunge la o descriere uniformă a publicațiilor inserate în cataloagele și bibliografiile elaborate în diverse țări, care tindeau să înglobeze și material editat pe plan mondial.

De altfel, cele mai perfecționate coduri naționale de catalogare — cum ar fi de pildă cel german și cel american —, deși diferite în multe privințe, ajunseseră să prezinte unele asemănări care, în condițiile unor discuții în comun, ar fi putut constitui baza unui cod internațional de catalogare.

Încă de la înființare, Comisia de catalogare și-a început activitatea de stimulate a diferitelor comisii naționale de catalogare pentru cooperare și discutarea în comun a regulilor de catalogare, în scopul stabilirii unui acord general asupra unui cod unitar de catalogare¹⁾.

Un prim mare succes al activității acestei comisii a constat în organizarea Conferinței internaționale asupra principiilor de catalogare (C.I.P.C.), care a avut loc la Paris, între 9 și 18 octombrie 1961. Așa cum preciza și Reuniunea preliminară ținută la Londra în 1959, reuniune care a studiat condițiile în care poate fi organizată o conferință internațională de catalogare, aceasta trebuia să aibă un scop precis, acela „de a ajunge la un acord asupra principiilor de bază care determină alegerea și forma vedetei în catalogul pe autori și pe titluri”²⁾.

Iată principalele rezoluții adoptate la Conferința de la Paris.

Rezoluția I cheamă participanții să contribuie la o cit mai largă cunoaștere și aplicare a principiilor de catalogare stabilite la conferință de către bibliotecarii, editorii, librării din țările respective și recomandă ca principiile valabile în catalogare să fie aplicate și în redactarea bibliografiilor naționale.

Expunerea de principii, inclusă în Rezoluția I, care a fost votată de reprezentanții asociațiilor naționale de bibliotecari, specialiști în catalogare, din 53 de țări — printre care și țara noastră —, a fost principalul document al conferinței.

Data fiind importanța documentului, redăm mai jos **Expunerea de principii** în traducere românească integrală **).

*) Din text au fost omise doar notele din subsolul paginilor.

*) Comisia a purtat de-a lungul anilor, denumiri diferite: Grupul de lucru pentru coordonarea principiilor de catalogare, Comisia pentru unificarea regulilor de catalogare etc. Pentru simplificare, o vom denumi pe scurt „Comisia de catalogare” în cuprinsul întregului text.

EXPUNEREA DE PRINCIPII

1. SCOPUL EXPUNERII

Principiile stabilite mai jos se aplică numai la alegerea și forma vedetei și a cuvîntului de ordine — adică elementelor principale care determină ordinea descrierilor în catalog — în cataloagele de cărți tipărite în care cuvintele de ordine ale numelor de autori și, atunci cînd acestea nu sînt potrivite sau sînt insuficiente, titlurile cărților se succed într-o aceeași ordine alfabetică. Aceste principii au fost stabilite în mod special pentru cataloagele reflectînd fondurile marilor biblioteci generale, dar aplicarea lor este recomandată, de asemenea, și în cataloagele altor biblioteci și în alte liste alfabete de cărți, cu modificările cerute, ținîndu-se seama de scopurile acestor cataloage și liste.

2. ROLUL CATALOGULUI

Catalogul trebuie să fie un instrument eficient pentru a determina :

- 2.1 dacă biblioteca posedă o anume carte, caracterizată prin
 - a) autorul și titlul ei, sau
 - b) dacă autorul nu este indicat în carte, numai prin titlul ei, sau
 - c) dacă autorul și titlul nu sînt potrivite ori nu sînt suficiente pentru identificare, printr-un element înlocuitor adecvat.
- 2.2 a) ce opere ale unui anumit autor
b) ce ediții dintr-o anumită operă } pot fi găsite în bibliotecă

3. STRUCTURA CATALOGULUI

Pentru a îndeplini aceste două roluri, catalogul trebuie să conțină :

- 3.1 cel puțin o descriere pentru fiecare carte catalogată și
- 3.2 mai mult de o descriere pentru orice carte, ori de cîte ori interesul beneficiarilor sau caracteristicile cărții o cer, de exemplu
- 3.21 atunci cînd autorul este cunoscut sub mai mult de un nume sau o formă a numelui, sau
- 3.22 atunci cînd numele autorului a fost identificat cu certitudine, dar nu figurează pe pagina de titlu a cărții, sau
- 3.23 atunci cînd la apariția cărții au contribuit mai mulți autori sau colaboratori, sau
- 3.24 atunci cînd cartea e atribuită unor autori diferiți, sau
- 3.25 atunci cînd cartea conține o operă cunoscută sub titluri diferite.

4. TIPURI DE FIȘE

Fișele pot fi de următoarele tipuri :

- descrieri principale
- descrieri complementare
- și trimiteri

- 4.1 Fiecare carte trebuie să constituie obiectul unei descrieri — descrierea principală —, care constă dintr-o notiță completă conținînd toate detaliile necesare pentru identificarea cărții. Pot fi alcătuite și alte descrieri sub formă de **descrieri complementare** (adică notițe suplimentare bazate pe notița principală și reproducînd sub alte vedete toate sau o parte din informațiile conținute în aceasta), fie sub formă de trimiteri (care îndrumă cititorul spre o altă rubrică a catalogului).

5. FOLOSIREA DESCRIERILOR MULTIPLE

Cele două funcțiuni ale catalogului (vezi 2.1 și 2.2.) sînt asigurate în modul cel mai eficient

- 5.1 printr-o descriere pentru fiecare carte la o vedetă derivînd din numele autorului sau din titlu așa cum este el tipărit pe carte și
- 5.2 atunci cînd există forme diferite pentru numele autorului sau pentru titlu, printr-o descriere pentru fiecare carte la o **vedetă uniformă** constînd dintr-o anumită formă a numelui sau dintr-un anume titlu ori, pentru cărțile neidentificate prin autor sau titlu, la o **vedetă uniformă** constînd dintr-un element înlocuitor adecvat al titlului, și
- 5.3 descrieri complementare și/sau trimiteri.

6. FUNCȚIA DIVERSELOR TIPURI DE FIȘE

- 6.1 În mod normal, **descrierea principală** a operelor menționate la numele autorilor trebuie să fie făcută la **vedeta uniformă**. Descrierea principală a operelor menționate la titlu poate fi făcută fie la titlu, așa cum acesta figurează pe carte, cu o descriere complementară la un titlu uniform, fie la un titlu uniform, cu descrieri complementare sau trimiteri la celelalte titluri. Se recomandă această ultimă practică pentru catalogarea operelor celebre, în special a celor care sînt cunoscute sub titluri ce circulă în mod curent (vezi 11.3).
- 6.2 În mod normal, descrierile la alte nume sau forme ale numelui pentru același autor trebuie să ia forma **trimiterilor**; pot fi însă întrebuițate și descrieri complementare în cazuri speciale.
- 6.3 În mod normal, descrierile sub alte titluri ale aceleiași opere trebuie să ia forma descrierilor complementare; pot fi însă întrebuițate și **trimiteri**, atunci cînd o trimitere poate înlocui un număr oarecare de descrieri complementare sub o singură vedetă.
- 6.4. Ar trebui redactate, de asemenea, descrieri complementare (sau, în cazurile corespunzătoare, trimiteri) la numele coautorilor, colaboratorilor etc. și la titlurile operelor descrise în principal la numele autorului, atunci cînd titlul este un alt mijloc important de identificare.

7. ALEGEREA VEDETEI UNIFORME

În mod normal, **vedeta uniformă** trebuie să fie numele (sau forma numelui) ori titlul care figurează cel mai frecvent în cataloagele de cărți sau în referirile făcute la aceste opere de autorități recunoscute.

- 7.1 Cînd există ediții apărute în mai multe limbi, se dă prioritate, în general, vedetei bazate pe edițiile în limba originală; dacă însă limba respectivă nu este întrebuițată în mod curent în catalog, vedeta poate fi stabilită după ediții și referiri existente într-una din limbile întrebuițate în mod curent în catalog.

8. UN SINGUR AUTOR — PERSOANĂ FIZICĂ

- 8.1. Descrierea principală pentru fiecare ediție a unei opere identificate ca fiind opera unui singur autor-persoană fizică trebuie să fie făcută la numele autorului. Sînt redactate o descriere complementară sau o trimitere la titlu, pentru edițiile pe a căror pagină de titlu nu figurează numele autorului.
- 8.2 Vedeta uniformă este numele sub care autorul este identificat cel mai frecvent în edițiile operelor sale, în cea mai completă formă sub care apare, **în afară de următoarele cazuri**:
- 8.21 poate fi adoptată ca vedetă uniformă un alt nume sau o altă formă a numelui dacă acesta (aceasta) a fost consacrat (ă) de uzanța generală, fie în referirile la autor din opere biografice, istorice și literare, fie în virtutea altor activități publice decît cea literară;
- 8.22 poate fi adăugată o caracteristică de identificare suplimentară dacă este necesar să se facă distincție între un autor și alți autori cu același nume.

9. DESCRIERI LA AUTORI COLECTIVI

- 9.1 Descrierea principală a unei opere trebuie să fie făcută la denumirea unei colectivități (adică a unei instituții, a unui organism sau a unei adunări de persoane, cunoscută sub o denumire de colectivitate sau sub un nume colectiv)
- 9.11 atunci cînd opera este în mod necesar, prin natura ei, expresia gândirii sau a activității colective a colectivității, chiar dacă ea este semnată de o persoană care acționează ca funcționar sau reprezentant al colectivității, sau
- 9.12 atunci cînd redactarea titlului sau a paginii de titlu raportată la natura operei, indică în mod clar că acea colectivitate este în mod colectiv responsabilă de conținutul operei.

- 9.2 În alte cazuri, cînd o colectivitate și-a asumat un rol secundar în raport cu rolul de autor (ca cel de editor științific), la numele colectivității trebuie făcută o descriere complementară.
- 9.3 În cazurile nesigure, descrierea principală poate fi făcută fie la denumirea colectivității, fie la titlu sau la numele autorului-persoană fizică, cu o descriere complementară, în fiecare din cazuri, la vedeta care nu a fost reținută ca vedetă principală.
- 9.4 Pentru operele descrise la denumirea colectivității, vedeta uniformă trebuie să fie denumirea sub care colectivitatea este identificată cel mai adesea în publicațiile ei, **cu excepția următoarelor cazuri :**
- 9.41 dacă se întîlnesc adesea în publicațiile ei variante ale formei denumirii, vedeta uniformă trebuie să fie forma oficială a denumirii ;
- 9.42 dacă colectivitatea are denumiri oficiale în mai multe limbi, vedeta trebuie să fie formulată în limba care răspunde cel mai deplin intereselor beneficiarilor catalogului ;
- 9.43 dacă colectivitatea este cunoscută de regulă printr-o denumire curentă, această denumire (într-una din limbile întrebunțate de obicei în catalog) trebuie să fie vedeta uniformă ;
- 9.44 pentru publicațiile statelor și ale altor autorități teritoriale, vedeta uniformă trebuie să fie forma sub care este denumit teritoriul în cauză în limba care răspunde cel mai bine intereselor beneficiarilor catalogului ;
- 9.45 dacă colectivitatea a întrebunțat în mod succesiv diferite denumiri, care nu pot fi considerate ca variații nesemnificative ale aceleiași denumiri, vedeta fiecărei opere trebuie să fie denumirea pe care colectivitatea o poartă în momentul publicării operei, diferitele denumiri fiind legate între ele prin trimiteri ;
- 9.46 dacă este necesar ca o colectivitate să se diferențieze de alte colectivități cu aceeași denumire, trebuie să fie adăugată o caracteristică suplimentară.
- 9.5 Constituțiile, legile, tratatele și alte opere de aceeași natură trebuie să fie descrise la denumirea statului sau a autorității teritoriale respective, cu titluri formale sau convenționale indicînd natura documentului. Dacă este nevoie, se vor redacta și descrieri complementare la titlurile reale.
- 9.6 Opera unei colectivități care este subordonată unei colectivități superioare trebuie să fie descrisă la denumirea colectivității subordonate, **cu excepția următoarelor cazuri :**
- 9.61 dacă denumirea ea însăși implică subordonarea sau o funcție subordonată, ori dacă este insuficientă pentru a permite identificarea colectivității subordonate, se adoptă ca vedetă denumirea colectivității superioare, urmată de denumirea colectivității subordonate ca subvedetă ;
- 9.62 dacă colectivitatea subordonată este un organ administrativ, judiciar sau legislativ al unui guvern, se adoptă ca vedetă denumirea statului sau a autorității teritoriale respective, urmată de denumirea organului ca subvedetă.

10. MAI MULȚI AUTORI

Cînd doi sau mai mulți autori au colaborat la crearea unei opere :

- 10.1 dacă unul din autori figurează pe carte ca **autor principal**, ceilalți avînd un rol subordonat sau secundar, descrierea principală a operei se redactează la **numele autorului principal** ;
- 10.2 dacă nici unul din autori nu figurează pe carte ca autor principal, descrierea principală este făcută
- 10.21 la numele primului autor indicat pe pagina de titlu, dacă sînt doi sau trei autori, redactîndu-se descrieri complementare la numele celui alt (sau celorlalți) autor (i) ;
- 10.2 la titlul operei dacă sînt mai mult de trei autori, redactîndu-se descrieri complementare la numele primului autor și la numele tuturor celorlalți autori pentru care descrierea complementară ar putea părea necesară.

10.3 CULEGERI

Descrierea principală a unei culegeri cuprinzînd opere independente sau părți ale unor opere cu autori diferiți, trebuie să fie făcută :

- 10.31 la **titlul culegerii**, dacă aceasta are un titlu general ;

- 10.32 la numele autorului sau la titlul primei opere din culegere, dacă nu are un titlu general;
- 10.33 În ambele cazuri, trebuie redactată o descriere complementară la numele alcătuitorului (adică persoana care și-a asumat responsabilitatea de a reuni textele culegerii, făcînd apel la surse diferite), dacă acest nume este cunoscut.
- 10.34 **Excepție.** Dacă numele alcătuitorului este evidențiat pe pagina de titlu, descrierea principală poate fi făcută la acest nume, cu o descriere complementară la titlu.
- 10.35 Dacă părți succesive ale unei opere sînt atribuite unor autori diferiți, **descrierea principală** trebuie făcută la autorul primei părți.

11. OPERE CATALOGATE LA TITLU

- 11.1 Operele a căror **descriere principală** poate fi redactată la titlu sînt:
- 11.11 operele ai căror autori n-au fost identificați;
- 11.12 operele cu mai mult de trei autori, din care nici unul nu este autorul principal (vezi 10.22);
- 11.13 culegerile de opere independente sau de părți de opere scrise de autori diferiți, publicate sub un titlu general;
- 11.14 operele (incluzînd periodicele și publicațiile seriale) cunoscute în primul rînd sau în mod obișnuit sub titlul lor și nu sub un nume de autor.
- 11.2 Trebuie redactată o **descriere complementară** sau o **trimiteră** pentru:
- 11.21 edițiile anonime ale unor opere ai căror autori au fost identificați;
- 11.22 operele a căror descriere principală e redactată la numele autorului, cînd titlul este un alt mijloc important de identificare;
- 11.23 opere a căror descriere principală este redactată la denumirea unei colectivități, dar care au diverse titluri care nu conțin denumirea colectivității;
- 11.24 culegerile a căror descriere principală a fost redactată în mod excepțional la numele alcătuitorului.
- 11.3 Vedeta uniformă (în ceea ce privește descrierile principale sau descrierile complementare, vezi 6.1E pentru operele descrise la titlu trebuie să fie titlul original sau titlul cel mai frecvent întrebuintat în edițiile operei, **cu excepția următorului caz** :
- 11.31 dacă opera este îndeobște cunoscută sub un titlu întrebuintat în mod curent, acest titlu trebuie luat ca vedetă uniformă.
- 11.4 În cazul operelor ale căror părți succesive sau ale căror volume poartă titluri diferite, **vedeta uniformă** trebuie să fie titlul primei părți, în afară de cazul în care majoritatea părților sau a volumelor poartă un alt titlu.
- 11.5 Cînd o **publicație în serie** apare în mod succesiv sub titluri diferite trebuie să fie redactată o descriere principală la fiecare titlu pentru seria fasciculelor purtînd acest titlu, menționînd cel puțin titlul imediat anterior și imediat posterior. O **descriere complementară** poate fi făcută pentru asemenea seriale la un singur titlu preferat. Dacă totuși variațiile titlului sînt mici, forma întrebuintată cel mai des poate fi adoptată ca vedetă uniformă pentru toate fasciculele.
- 11.6 Tratatetele și convențiile internaționale multilaterale și anumite categorii de publicații care nu au un titlu distinct pot fi descrise sub o vedetă uniformă, convențională, stabilită în așa fel încît să mijlocească cunoașterea formei lucrării.

12. CUVINTUL DE ORDINE PENTRU NUMELE PERSOANELOR FIZICE

Atunci cînd numele unui autor persoană fizică este format din mai multe cuvinte, alegerea **cuvîntului de ordine** este determinată, pe cît este posibil, de **uzanța** recunoscută în țara al căru cetățean este autorul sau, dacă aceasta nu este posibil, de uzanța admisă în limba pe care el o întrebuintează în general.

Rezoluția a II-a stabilește sarcinile care revin Comitetului internațional de organizare (menținut și după conferință ca organism de coordonare a activității de catalogare) pînă la următoarea sesiune anuală a Consiliului general FIAB,

printre care menționăm: redactarea finală a documentelor conferinței; îndeplinirea tuturor rezoluțiilor conferinței; urmărirea lucrărilor întreprinse de grupele specializate în probleme de catalogare; elaborarea unei liste de subiecte din domeniul catalogării care să constituie obiectul unor studii ulterioare.

Rezoluția a III-a socotește necesar menținerea pe mai departe a comitetelor naționale de catalogare, create în vederea organizării conferinței, și continuarea cooperării dintre acestea și Comitetul internațional de organizare a conferinței.

Rezoluția a IV-a dezvăluie proiectele de perspectivă ale organismelor create de conferință: publicarea într-un răstimp minim a unei expuneri asupra practicii adoptate în fiecare țară pentru stabilirea cuvintelor de ordine ale numelor de persoane din aria respectivă; întocmirea și publicarea unei liste a denumirilor de state și de alte autorități teritoriale în principalele limbi de circulație internațională, denumiri care să fie adoptate în descrierile de catalog; alcătuirea unei liste a titlurilor uniforme pentru operele clasice anonime din fiecare țară, cu echivalențe și în alte limbi; elaborarea unei liste a categoriilor de publicații care pot fi descrise sub o vedetă convențională, formală; stabilirea unor liste de vedete uniforme (de exemplu pentru numele scriitorilor clasici greci și latini, pentru denumirile principalelor colectivități din fiecare țară, ca și ale organizațiilor internaționale importante).

Rezoluția a V-a recomandă țării care face parte din aceeași arie lingvistică să colaboreze între ele, în sensul unificării regulilor privind stabilirea cuvintului de ordine al numelor de persoane din limba respectivă.

În **Rezoluția a VI-a** este evident interesul manifestat de conferință față de viitorul catalogării în condițiile perfecționării tehnice; ea cere organismelor FIAB să studieze consecințele pe care le poate avea utilizarea mașinilor și a procedurilor mecanice asupra regulilor de catalogare.

Conferința de la Paris a constituit un eveniment de seamă în domeniul catalogării: chiar dacă nu a dat o platformă imuabilă de reguli, ea a stabilit un punct de plecare în dezvoltarea teoriei catalogării, în colaborarea internațională și în elaborarea de lucrări care să contribuie la uniformizarea pe plan mondial a descrierilor de catalog.

★

În anii imediat următori Conferinței de la Paris, tendința către găsirea unui limbaj comun, standardizat în catalogare

este exprimată din ce în ce mai ferm în documentele FIAB.

Astfel, în lucrarea: **Bibliotecile în lume** — programul de termen lung al Federației Internaționale a Asociațiilor de Bibliotecari apărut în 1963 — capitolul 5, **Catalogarea** debutează cu fraza: „De mult, unul din visele preferate ale bibliotecarilor este să se ajungă la un acord asupra unui cod de catalogare care să permită utilizarea pe plan internațional și includerea în cataloage colective ino-derne a descrierilor de catalog stabilite în diverse țări”, iar în partea finală a capitolului sint trase următoarele obligații revenind federației în ceea ce privește catalogarea:

1. FIAB ar trebui — cu acordul asociațiilor de bibliotecari din diverse țări — să găsească mijloacele cele mai eficiente pentru a traduce în viață hotărârile Conferinței internaționale asupra principiilor de catalogare;

2. FIAB ar trebui să inițieze discuții cu FID, ISO și Comitetul consultativ pentru bibliografie, documentare și terminologie al UNESCO, cu privire la aplicarea în bibliografiile naționale a principiilor de catalogare stabilite la Conferința internațională;

3. FIAB ar trebui să ia în considerare publicarea, sub conducerea Comitetului de organizare al Conferinței internaționale asupra principiilor de catalogare și, dacă va fi posibil, cu ajutorul unei subvenții din partea UNESCO, a unei ediții a **Expunerii de principii**, dezvoltată cu adnotări și exemple, care va servi în special ca material orientativ în țările în curs de dezvoltare;

4. FIAB ar trebui să stabilească principii de organizare a volumului mare de fișe intrate în cataloagele marilor biblioteci, sub vedete înglobând un număr însemnat de notițe;

5. FIAB ar trebui să ia în considerare elaborarea unui raport preliminar care (ținând cont de Recomandarea asupra referințelor bibliografice care trebuie să fie publicată în cadrul de ISO) să examineze și să-și dea părerea asupra următoarelor puncte:

a) Elementele bibliografice esențiale care ar trebui să figureze în notițele descriptive;

b) Mijloacele de a prezenta în mod convențional aceste date bibliografice, care ar trebui să fie adoptate pe plan internațional;

6. FIAB ar trebui, eventual după un acord cu ISO, să studieze problemele ridicate de transliterarea numelor, în conformitate cu discuțiile purtate la conferință;

7. În urma raportului asupra proiectului „Catalogării la sursă” și a experienței al cărui obiect a fost acest proiect, FIAB ar trebui, de comun acord cu Consiliul asupra resurselor bibliotecare, să cerceteze ce trebuie făcut în acest domeniu pentru a obține rezultate pe plan mondial.

8. FIAB ar trebui să studieze măsurile care trebuie să fie luate de către bibliotecii în domeniul catalogării, inclusiv în domeniul cataloagelor pe materii, în scopul îmbunătățirii introducerii standardelor, atât pe plan internațional cât și pe plan național.

În partea a doua a articolului vom trece în revistă eforturile făcute pe plan internațional pentru unificarea regulilor de catalogare pînă la a 39-a Sesiune a Consiliului General al FIAB de la Grenoble din anul acesta.

NOTE

- 1) Anderson, Dorothy, *Normalisation internationale du catalogage et des enregistrements bibliographiques*. Les travaux de la Commission de catalogage de la FIAB. In: *Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques*, 37 nr. 2, mar-apr 1973, p. 70-76.
- 2) IFLA *Cataloguing Conference Preliminary Meeting*. Report. London, 1959, p. 3.
- 3) *Conférence Internationale sur les principes de catalogage*, Paris, 9-18 oct 1961. In: *Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques*, 16, nr. 2, mar-apr 1962, sau *Bulletin des bibliothèques de France*, 6, nr. 12, dec 1961, p. 559-579. Extrait.
- 4) Chaplin, A. H. *Principes de catalogage: La situation après la Conférence de Paris*. In: *Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques*, 21, nr. 3, mai-iun 1967, p. 153-159.
- 5) *Les bibliothèques dans le monde*. Programme à long terme pour la Fédération Internationale des Associations de Bibliothécaires. La Haye, 1963, 66 p. (Fédération internationale des Associations de Bibliothécaires).
- 6) *Idem*, p. 24.
- 7) *Idem*, p. 28-29.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Teoria și practica sistemelor de informare și documentare (1).

1. Goode, H. H. and Machol, R. E. *System Engineering*. New York, Mc. Graw-Hill, 1963, 611 p.
2. Hall, A. D. *A Methodology for System Engineering*. New York, D. Van Nostrand, 1962, 478 p.

3. Meadow, Ch. T. *The Analysis of Information Systems*. New York, John Wiley and Sons, 1967, 301 p.

4. Mendelovici, Marius. *Immagazinarea și regasirea informațiilor*. Vol. 1-2. Buc. I.D.T. 1972. Vol. 1. Principii și metode. 295 p.; Vol. 2. Echipamente și tipuri de sisteme. 336 p.
5. Mihailov, A. I., Ceornil, A. I. și Ghilearevski, R. S. *Informatica documentară*. Buc., Editura științifică, 1970, 516 p.

CIBINIUM '73

În cadrul tradiționalului festival cultural anual „Cibinium”, Biblioteca municipală „Astra” din Sibiu a organizat o expoziție de ex libris-uri. Cuprinzând peste 450 de exponate românești și străine, provenite din colecțiile Bibliotecii „Astra”, ale Bibliotecii Brukenthal și din cele particulare ale dr. Emil I. Bologa (Brașov) și profesorului Dionisie Gabor (Cluj), expoziția a permis vizitatorilor să ia cunoștință de lucrările unor graficieni din țară (Hans Hermann, Fred Micoș, Gy Szabo Bela, Eftimie Modilcă, Helfried Weiss, Bianca Podea, Jacob Brujan, Felicia Andrașiu-Avram, Victor Russu-Cloban) și de peste hotare (Petris Upiis, Edward Kuczinski, Anatoli Kalasnikov, Jirgan Dost, Joshio Kanamoru, Tranquillo Marangoni, Fernandez Saez). Un stand organizat în incinta expoziției a oferit spre consultare literatură referitoare la ex libris.

Din cartea de impresii, bogată în aprecieri, o reproducem pe cea aparținând președintei Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Sibiu, Maria Fanache: „Comitetul județean de cultură și educație socialistă felicită Biblioteca „Astra”, întregul său colectiv, pentru expoziția organizată în cadrul festivalului „Cibinium '73”, acțiune care strălucește între celelalte cuprinse de festival, dar care, în același timp, se distinge în șirul de mari și prețuite manifestări pe care biblioteca le organizează pentru publicul iubitor de carte. Urmă Bibliotecii succese în munca sa și în misiunea înaltă pe care o are și pe care și-o onorează”.

M. Avram

Aspect din expoziție

Să cunoaştem POPOARELE LATINO - AMERICANE

Bibliografie selectivă

Istorică vizită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedinte al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în ţări ale Americii Latine — strălucită solie de pace, prietenie şi solidaritate a poporului român cu popoarele lumii — se înscrie ca o nouă contribuţie de seamă a României Socialiste la pacea lumii, la apropierea şi colaborarea pe multiple planuri între popoare. Dind o înaltă apreciere rezultatelor acestei vizite şi exprimând deplina satisfacţie şi adeziune a poporului şi poporului nostru la încheierea cu succes a acestei înalte misiuni, Comitetul Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român recomandă, în Hotărârea cu privire la vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în unele ţări latino-americane, cunoaşterea mai apro-

piată a popoarelor acestor ţări, lărgirea cooperării, a colaborării şi a schimbului cu ţările latino-americane, întărirea prieteniei poporului nostru cu popoarele Americii Latine.

Bibliografia de faţă poate servi bibliotecarilor ca instrument de informare asupra lucrărilor publicate la noi despre America Latină, pentru a oferi cititorilor, cărţi despre viaţa şi obiceiurile, istoria, literatura, arta, aspiraţiile şi preocupările popoarelor din ţările latino-americane. Bibliografia e structurată în 2 părţi principale: lucrări despre America Latină în ansamblu şi lucrări privind fiecare ţară latino-americană. În cadrul acestor 2 secţiuni, lucrările de referinţă şi beletristica formează capitole separate. În sfârşit, menţionăm că lucrările bibliografiate au fost înregistrate în cadrul capitolelor respective, în ordinea alfabetică a numelor autorilor.

[Reportajele asupra desfăşurării vizitei conducătorului partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în unele ţări ale Americii Latine]. In: Scinteia, 43, nr. 9614—9639, 29 aug—23 sep 1973.

Şedinţa Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. Hotărârea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în unele ţări latino-americane. In: Scinteia, 43, nr. 9643, 27 sep 1973, p. 1.

AMERICA LATINĂ

- Lucrări generale de referinţă
America Latină. Indreptar politico-economic. Studiu introductiv de S. Verona. Buc., Editura politică, 1965. 200 p.
Dessarre, Eve. Coşmar antilez. Cuvînt înainte de L. Nişescu. Buc., Editura politică, 1966. 92 p. (Actualitatea).
Doru, Gheorghe. Araucanii. Buc., „Albatros”, 1972. 215 p.
Fawcett, Brian. Călătorie neterminată. Buc. Editura ştiinţifică, 1963. 359 p. + 9 f. pl.
Fiedler, Arcady. Peşti cîntă în Ucayali. Buc., Editura ştiinţifică, 1961. 187 p. cu ilustr.
Humboldt, Alexander von. Cu piroga pe Orinoco. Din însemnările de călătorie ale marelui naturalist. Traducere şi cuvînt înainte de

- Radu Nor. Buc., „Albatros”, 1970. 272 p. + 8 f. pl.; De la Orinoco la Amazon. Buc., Editura ştiinţifică, 1968. 434 p. + 10 f. pl.; Pagini alese. Privesc din Cordillieri şi alte scrieri. Antologie şi prefaţă de Ion Biberi. Buc., „Univers”, 1970. XXXIV + 453 p. + 4 f. pl. (B.P.T. Cultură generală, 571).
Lundkvist, Artur. Continentul vulcanic. O călătorie prin America de Sud. Buc., Editura tineretului, 1963. 464 p. + 9 f. pl. (În jurul lumii).
Nişescu, Lionel. La sud de Rio Grande. Buc., Editura politică, 1963. 120 p.
Novăceanu, Dariu. Ora Americii Latine. Buc., „Albatros”, 1971. 280 p. + 12 f. pl.
Păcurariu, Francisc. Schiţe pentru un portret al Americii Latine. Buc., Editura tineretului, 1966. 207 p. + 16 f. pl. (În jurul lumii).
Sârbu, Viorel. Revoluţia hispano-americană. Postfaţă de Gh. R. Burlacu. Buc., Editura ştiinţifică, 1970. 503 p.

LITERATURA LATINO-AMERICANĂ

- Culegeri, antologii, lucrări de sinteză
Antologia literaturii precolumbiene. Intocmită, tradusă, adnotată şi prefaţată de Fr. Păcurariu. Buc., „Univers”, 1973. 439 p. (Seria Antologii).

Asturias, Miguel Angel, Romanul latino-american. Buc., E.L.U., 1964. 155 p.
 Corabia tainelor. Legende ale popoarelor din America de Sud. Buc., Editura tineretului, 1965. 57 p. cu ilustr. (Traista cu povești).
 Jesualdo, Antologia poeziei latino-americane. Buc., E.L.U., 1961. 776 p.
 Păcurariu, Francisc, Introducere in literatura Americii Latine. Buc., E.P.L., 1965. 320 p.
 Păcurariu Francisc, Profiluri hispano-americane contemporane. Buc., E.L.U., 1968. 240 p.
 Păcurariu, Francisc, Scriitori latino-americani. Buc., E.L.U., 1966. 320 p.

ARGENTINA

Lucrări de referință
 Hatos, Romulus, Argentina. Buc., Editura enciclopedică română, 1970. 224 p. + 12 f. pl. (Pe harta lumii).
 Literatura argentiniană
 Alcorta, Gloria, Hotelul lumii și alte imposibilități. Povești. Buc., „Univers”, 1970, 175 p. (Colecția Meridiane, 131).
 Borges, Jorge Luis, Moartea și busola. Nuvele și povestiri. Prefață, notă bibliografică și traducere de Daria Novăceanu. Buc., „Univers”, 1972. 400 p. (Colecția Meridiane, 185).
 Bullrich, Silvina, Prinț in familie. Buc., „Univers”, 1970. 166 p. (Colecția Meridiane, 130).
 Canto, Estela, Noaptea și noroiul. Roman. Buc., E.L.U., 1965. 240 p. (Colecția Meridiane).
 Cortázar, Julio, Sfirșitul jocului. Buc., E.L.U., 1969. 376 p. (Colecția Meridiane, 83).
 Goyanarte, Juan, Lacul Argentinian. Roman. Buc., E.L.U., 1967. 415 p.
 Güiraldes, Ricardo, Don Segundo Sombra, Roman. Prefață de Valeriu Ripeanu. Buc., E.L.U., 1964. 223 p.; Povești de moarte și de singe, urmate de Aventuri grotestice și o Trilogie creștină. Notă introductivă de Adela del Căril. Buc., „Univers”, 1970. 152 p. (Colecția Meridiane, 126).
 Kordon, Bernardo, Hoinar prin Tombuctu. Povești. Cuvânt înainte de Daria Novăceanu. Buc., E.L.U., 1964. 239 p.
 Payró, Roberto, Diavolul in Belgia. Cuvânt înainte de Zoe Dumitrescu-Busulenga. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 160 p. (Colecția Meridiane).
 Sábato, Ernesto, Tunelul. Roman. Traducere și cuvânt înainte de Daria Novăceanu. Buc., E.L.U., 1965. 176 p. (Colecția Meridiane).
 Sarmiento, Domingo Faustino, Facundo, Prefață de Francisc Păcurariu. Buc., E.L.U., 1967. 280 p. (Clasicii literaturii universale).
 Varela, Alfredo, Riul Negru. Cu un cuvânt înainte de Aristóbulo Echegaray. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 312 p. (Literatură universală contemporană).
 Villafane, J. Povești și legende. Buc., Editura tineretului, 1960. 70 p. cu ilustr.

BOLIVIA

Literatură boliviană
 Arguedas, Alcides, Oameni de bronz, Roman. Buc., E.L.U., 1967. 263 p.
 Lara Jesus, Ywarinchij, Roman. Prefață de Cristian Popișteanu. Buc., E.L.U., 1964. 344 p.

BRAZILIA

Lucrări de referință
 Beck, T. S. Brazilia. Buc., Editura științifică, 1956. 87 p. (Pe harta lumii).
 Buzoianu, Anton, Subcontinentul Brazilia. Buc., Editura politică, 1968. 325 p. cu ilustr.
 Cowell, Adrian, Inima pădurii. Explorări in regiunea Xingu a Braziliei. Revizite științifice și cuvânt înainte: Romulus Vulpescu. Buc., Editura științifică, 1968. 221 p. + 20 f. pl.
 Lévi-Strauss, Claude, Tropice triste. Prefață și note de Ion Vlăduțiu. Buc., Editura științifică, 1968. 440 p. + 20 f. pl.

Maufrais, Raymond, Aventuri la Matto Grosso. Buc., Editura tineretului, 1958. 207 p. + 7 f. pl. (In jurul lumii).

Literatură braziliană

Antologia poeziei braziliene. Traducere și note bibliografice de Daria Novăceanu. Buc., „Univers”, 1970. VII + 243 p.
 Amado, Jorge, Cavalierul speranței. (Viața lui Luis Carlos Prestes). Buc., E.S.P.L.A., 1951. 322 p.; Pămint fără lege. Roman. Ed. a 2-a. Buc., Editura de Stat, 1949. 422 p.; Pămintul fructelor de aur. Buc., Editura de Stat, 1950. 283 p.; Secerișul roșu. Roman. Buc., E.S.P.L.A., 1952. 312 p.; Subteranele libertății. Roman. Vol. 1-3. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 3 vol. (Literatură universală contemporană).
 Andrade, Oswald de, Regele luminărilor. Pieșă in trei acte. Buc., „Univers”, 1972. 59 p. (Thalia).
 Cavolina Maria de Jesus, Sao Paulo, Strada A, nr. 9. Traducere, prezentare și note de Romulus Vulpescu. Buc., E.L.U., 1962. 280 p.
 Lessa, Origenes, Pinea și visul. Roman. Buc., Editura tineretului, 1961. 184 p.; Dona Beralda își caută fiica. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 148 p. (Colecția Meridiane).
 Pasărea Colibri. Povești populare braziliene povestite de Al. Popovici. Buc., Editura tineretului, 1964. 56 p. cu ilustr.
 Ramos, Graciliano, Sao Bernardo. Roman. Buc., „Univers”, 1971. 200 p. (Colecția Meridiane, 181).
 Sales, Herberto, Căutătorii de diamante. Roman. Traducere și postfață de Eleodor Focșeanu. Buc., E.L.U., 1969. 304 p.

CHILE

Lucrări de referință
 Alende, Salvador, Chile pe un nou făgaș. Buc., Editura politică, 1973. 361 p.
 Cricoveanu, Constantin, Chile. Buc., Editura științifică, 1966. 101 p. + 12 f. pl. (Pe harta lumii).
 Crișan, Romulus, Intre Anzi și Pacific. [Chile]. Buc., Editura politică, 1965. 144 p. (Actualitatea).
 Pop, Eugen, Chile. File de istorie nouă. Buc., Editura politică, 1972. 183 p.

Literatură chiliană

Alcrista, Fernando, Lautaro, tinărul eliberator al Araucanilor. Ed. a 2-a. Buc., „Albatros”, 1970. 136 p. (Cutezătorii).
 Coloane, Francisco, Tara de foc. Nuvele. Cuvânt înainte de Edgar Papu. Buc., E.L.U., 1967. 232 p.
 Délanos, Luis Enrique, Olga. Roman. Buc., E.L.U., 1962. 119 p. (Colecția Meridiane).
 Getino, Octavio, Ii spuneam patruzeci și cinci. Traducere și cuvânt înainte de Olga Tudorică. Buc., E.P.L., 1966. 174 p.
 Lillo, Baldomero, Nuvele. Prefață de Daria Novăceanu. Buc., E.L.U., 1966. 144 p.
 Neruda, Pablo, Mătasea și metalul. Poeme de dragoste. Buc., „Univers”, 1973. 120 p. (Orfeu); Poeme. Traducere și prefață de Radu Boureanu. Buc., Editura tineretului, 1965. 131 p. (Cele mai frumoase poezii).
 Parra, Nicanor, Vicile lumii moderne. Versuri. Traducere și prefață de Daria Novăceanu. Cluj, „Dacia”, 1973. 119 p.
 Teitelboim, V. Fiul salpetrului. Roman. Prolog de Pablo Neruda. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 396 p.; Sămintă in nisip. Roman. Prefață de Leon Sărățeanu. Buc., E.L.U., 1961. 488 p.

COLUMBIA

Literatură columbiană

Gracia Márquez, Gabriel, Colonelului n-are cine să-i scrie. Roman. Buc., E.L.U., 1967. 103 p.
 Rivera, Jose Eustasio, Viltoarea. Roman. Traducere și prefață de Ileana Georgescu. Buc.,

COSTA RICA

Literatură costaricană

Falas, Carlos Luis. *Mamita Yunai*. Roman. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 219 p.

CUBA

Lucrări de referință

Castro Ruz, Fidel. *Cuvintări alese*. Buc., Editura politică, 1961. 424 p.
 Ghilă, Alecu Ivan. *Insula speranței*. Buc., E.P.L., 1963. 276 p. + 8 f. pl.
 Lascu, Petre. *Cuba*. Buc., Editura științifică, 1962. 238 p. cu ilustr.
 Pardău, Platon. *Decembrie în Cuba*. Jurnal de călătorie. Buc., Editura pentru turism, 1973. 115 p. + 6 f. pl. (Mapamond, 2).
 Pop, Simion. *Pieton în Cuba*. Buc., E.P.L., 1963. 98 p. + 8 f. pl.
 Pop, Valeriu. *La sud de Tropical Racului*. Documentar cuban. Buc., Editura politică, 1964. 66 p. + 15 f. ilustr.
 Popovici, Titus. *Cuba, teritoriul liber al Americii*. Buc., Editura tineretului, 1962. 336 p. + 7 f. pl.
 Roca, Bios. *Bazele socialismului în Cuba*. Buc., Editura politică, 1961. 276 p.

Literatură cubană

Alonso, Dora. *Tigri și caimani*. Buc., E.L.U., 1962. 248 p. (Colecția Meridiane).
 Carpentier, Alejo. *Impărăția lumii aceștia*. Prefață de St. Cazimir. Buc., E.L.U., 1963. 168 p.; *Secolul luminilor*. Roman. Vol. 1-2. Prefață de Romul Munteanu. Buc., E.L.U., 1965. Vol. 1. 279 p.; vol. 2. 280 p. (Colecția Meridiane).
 Collazo, Miguel. *Cartea fantastică a lui Oaj*. Povestiri. Buc., Editura tineretului, 1969. 127 p. (Seria științifico-fantastică).
 Cordoso, Onelio Jorge. *Calul de mărgean*. Povestiri. Buc., E.L.U., 1964. 171 p.
 Desnoes, Edmundo. *Nu-i nici o problemă*. Roman. Buc., E.L.U., 1968. 247 p.
 Díaz, Jesús. *Anii duri*. Nuvele. Buc., Editura tineretului, 1969. 88 p. cu ilustr.
 Guillén, Nicolás. *Poeme cubane*. În românește și prefață de Eugen Jebeleanu. Prefață de Roberto Fernandez Retamar. Buc., E.L.U., 1963. 320 p.
 Otero, Lisandro. *Intr-o asemenea cetate*. Roman. Prefață de Dan Munteanu. Buc., „Univers”, 1973. 335 p.
 Pínera, Virgilio. *Mici manevre*. Roman. Traducere și cuvint înainte de Valeriu Mihăilă. Buc., „Univers”, 1972. 256 p.

Povestiri cubane

Buc., E.L.U., 1963. 260 p. cu ilustr.
 Puig, Jose Soler. *Bertillon 166*. Prefață de Victor Birlădeanu. Buc., Editura tineretului, 1961. 159 p.
 Torriente-Brau, Pablo de la. *Aventurile eroului necunoscut cuban*. Roman. Cuvint introductiv de Raul Roa. Buc., E.L.U., 1961. 128 p. + 1 f. portr. (Colecția Meridiane); *Realingo 18*. Buc., E.L.U., 1964. 336 p.

ECUADOR

Literatură ecuadoriană

Icazz, Jorge. *Copiii vintului*. Roman. Buc., E.L.U., 1965. 271 p.

GUATEMALA

Literatură guatemaleză

Asturias, Miguel Angel. *Domnul Președinte*. Traducere, prefață și tabel cronologic de Paul Al. Georgescu. Buc., E.P.L., 1964. XXII + 338 p. + 1 f. portr. (B.P.T., 230); *Papa Verde*. Roman. Traducere și note de Dumitru Coșeag. Buc., E.L.U., 1967. 384 p.; *Week-end în Guatemala*. Buc., E.L.U., 1964. 339 p. (Colecția Meridiane).
 Georgescu, Paul Alexandru. *Arta narativă a lui Miguel Angel Asturias*. Prefață de Miguel Angel Asturias. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1971. 316 p.

Lucrări de referință

Cristescu, Aureliu Al. *Mexic*. Buc., Editura enciclopedică română, 1970. 376 p. + 26 f. pl. (Pe harta lumii).
 Kuenberger, Hans. *Mexic*. Album. Buc., „Meridiane”, 1971. 103 p. cu ilustr. (Fări și mari orașe ale lumii).
 Lorinț, Florica și Moraru Popa, Georgeta. *Aztecii*. Buc., Editura tineretului, 1958. 151 p. + 8 f. pl.
 Păcurariu, Francisc. *Nepoții Șarpelui cu pene*. Buc., Editura politică, 1967. 144 p.
 Toscano, Salvador. *Cauthémoc, ultimul conducător aztec*. Buc., „Albatros”, 1970. 192 p. cu ilustr.

Literatură mexicană

Azueta, Mariano. *Cei din vale*. Roman al revoluției mexicane. Postfață de Andrei Ionescu. Buc., E.L.U., 1969. 215 p.
 Fuentes, Carlos. *Moartea lui Artemio Cruz*. Roman. Cuvint înainte și revizua traducerii de Paul Al. Georgescu. Buc., E.L.U., 1969. 288 p.
 Ibarguengoitia, Jorge. *Fulgerile lui August*. Nuvelă. Cuvint înainte de Daria Novăceanu. Buc., Editura tineretului, 1968. 112 p.
 Lenero, Vicente. *Cine l-a ucis pe don Jesús?* Roman. Buc., „Univers”, 1970. 319 p. (Colecția Meridiane, 143).
 Rulfo, Juan. *Pedro Páramo*. Roman. *Cimpia în flăcări*. Povestiri. Prefață de Andrei Ionescu. Buc., „Univers”, 1970. 340 p. (Colecția Meridiane, 140).
 Solana, Rafael. *A zecea*. Povestiri. Traducere și cuvint înainte de Dumitru Trancă. Buc., E.L.U., 1967. 199 p.

PERU

Literatură peruuană
 Aicgría, Ciro. *Necuprinsă-i lumea și vrăjmașii*. Roman. Cuvint înainte de Daria Novăceanu. Buc., E.L.U., 1967. 527 p.
 Vargas Llosa, Mario. *Casa verde*. Roman. În românește și cuvint înainte de Irina Ionescu. Buc., „Univers”, 1970. 408 p.
 Vica, Diego. *Cavalerul libertății sau Evoluția unui domn mai în vîrstă*. Roman satiric. Postfață de D. Mazilu. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 679 p.

SALVADOR

Literatură salvadoriană
 Menéndez Leal, Alvaro. *Scurte povestiri fantastice*. Prefață de Alex. Bărcăciula. Buc., E.L.U., 1966. 180 p.

URUGUAY

Lucrări de referință
 Bucur, I. N. *Uruguay*. Buc., Editura științifică, 1967. 175 p. + 8 f. pl. (Pe harta lumii).

Literatură uruguiană

Gravina, D. Alfredo. *Frontiere deschise vintului*. Roman. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 360 p.
 Quiroga, Horacio. *Anaconda*. Povestiri. Buc., E.L.U., 1963. 248 p. + 1 f. portr.

VENEZUELA

Lucrări de referință
 Perlea, Lucian. *Venezuela*. Buc., Editura enciclopedică română, 1971. 203 p. + 12 f. pl. (Pe harta lumii).

Literatură venezueleană

Gallegos, Rómulo. *Canaima*. Roman. Buc., E.L.U., 1966. 304 p.; *Dona Bárbara*. Roman. Prefață de Ion Vitner. Buc., E.P.L., 1968. 386 p. (B.P.T., 419).

George SEBASTIAN

Puncte de vedere
cu privire la

ACTIVITATEA TIPOGRAFICĂ A LUI LAVRENTIE

Gernot NUSSBÄCHER

Revista bibliotecilor și-a câștigat merite deosebite cu privire la elucidarea problemelor legate de tipograful Lavrentie, publicând în paginile ei mai multe articole despre această „enigmă” a istoriei tiparului românesc, care nici pînă azi nu a fost pe deplin lămurită.

Într-un prim articol, **Noi contribuții la activitatea tipografică a lui Lavrentie**, apărut în nr. 4/1969, dr. Ludovic Demény a publicat un fragment din epilogul cărții, aflat într-un exemplar conservat la Leningrad, care conține anul de tipărire „1582”¹⁾.

În completarea acestui studiu a apărut în nr. 12/1969 articolul **Considerații filigranologice asupra Evangheliarului slavon al lui Lavrentie**, al cercetătorului brașovean Gebhard Blücher (1934—1968), în care acesta a stabilit — pe baza filigranelor — ca dată de apariție a **Evangheliarului** anul 1574 ± 1 an. Investițiile filigranologice efectuate de subsemnatul au confirmat datarea lui G. Blücher. La aceeași concluzie a ajuns și cercetătorul bucureștean Alexandru Măreș într-o lucrare apărută în 1970²⁾.

În anul 1971 a apărut în Bulgaria lucrarea prof. Petăr Atanasov despre **Evangheliarul** lui Lavrentie³⁾, care aduce

o contribuție însemnată la rezolvarea problemei localizării și datării acestei tipărituri prin publicarea fragmentului de epilog al exemplarului păstrat la Sviștov. **Revista bibliotecilor** s-a grăbit să publice importanța descoperire a prof. Atanasov în nr. 33/1972⁴⁾.

În luna martie 1972 am publicat un articol prin care am încercat să valorific datele fragmentului de epilog publicat de P. Atanasov, confruntându-le cu analiza filigranologică⁵⁾. În același an, au apărut încă două lucrări valoroase cu privire la activitatea lui Lavrentie, sub semnăturile lui Ludovic Demény⁶⁾ și Alexandru Măreș⁷⁾.

Deoarece părerile noastre diferă în câteva privințe față de concluziile celorlalți cercetători, ne permitem să le arătăm în continuare, în dorința de a contribui la elucidarea unor probleme ridicate de tipografia lui Lavrentie.

Fragmentul de epilog din Sviștov arată că **Evangheliarul** a fost tipărit în vremea lui Alexandru-Vodă și a vlădicii Eftimie de către ieromonahul Lavrentie împreună cu ucenicul său Iovan, în mănăstirea Sfintului Ioan Înainte-Mergătorului de lângă București, pe riul Colentina, cunoscută azi sub numele de Plum-buila.

1. Datarea filigranologică — anul 1574 ± 1 an — corespunde foarte bine cu datele de domnie ale lui Alexandru al II-lea Mircea (1568—1577), domnul Țării Românești, și de păstorie ale mitropolitului Eftimie (1569—1576). Deoarece în epilogul tipăriturilor din această vreme ale diaconului Coresi, începînd după luna mai 1574, apare menționat și Mihnea Turciful, fiul voievodului Alexandru, lipsa numelui său din epilogul în cauză ne determină să considerăm **Evangheliarul** lui Lavrentie ca fiind tipărit înainte de luna mai 1574. Ni se pare de necrezut ca într-o carte tipărită în 1582 — chiar cu hirtie din jurul anului 1574 — să nu fie menționați nici domnitorul de atunci — Mihnea Turciful (1577—1583 și 1585—1591) — și nici mitropolitul Serafim (1577—1586).

2. Pentru perioada dinainte de 1574 argumente de sprijin pot să fie și cele două însemnări din socotelile Brașovului, sau cel puțin cea din 11 iunie 1573, care ni se pare a fi cea mai veche mențiune documentară a tipografiei din București. Știrea că a venit la Brașov un „popă” de la Alexandru-Vodă în problema tipografiei se referă, după părerea noastră, la același fapt ca și fragmentul de epilog de la Sviștov, anume că Alexandru al II-lea Mircea, pe lângă patronajul exercitat asupra tipografiei lui Coresi din Brașov, a fost și sprijinito-

rul de frunte al tipografiei din mânăș-tirea Plumbuita din București.

3. Anul „1582” din fragmentul de epilog de la Leningrad este scris numai după stilul apusean, fără să fie menționat vâleatul. Acest mod de datare pare să indice influența tipăriturilor chirilice din Veneția, care de altfel au și fost sursa de inspirație pentru vinițele ornamentale ale lui Lavrentie. În articolul nostru am emis o ipoteză asupra posibilității de a se fi putut ajunge la această cifră. După cum se știe, vâleatul după era bizantină arată cifre cu 5508 mai mari decât anul erei noastre. Dacă adăugăm la anul stabilit prin filigrane și epilog — 1574 — încă 5508, aflăm vâleatul 7082. S-ar putea deci ca la tipărirea anului „1582” să se fi luat mie și sutele de la anul din era noastră, iar zecile și unitățile de la vâleat.

4. O situație analogă, de apariție a unei date necorespunzătoare, există a Triodul de post tipărit în 1560—1561 la Veneția. Aici, chiar pe prima pagină, într-o vinieta, care i-a servit de model și lui Lavrentie, este scris că ar fi fost tipărit în anul „1590”⁸⁾. S-ar putea, deci, ca această cifră 1590 să fie o criptogramă, fapt care ar fi posibil și pentru anul „1582” al lui Lavrentie.

5. Un element de datare a celei de-a doua ediții a *Evangheliarului* lui Lavrentie, descris în mod amănunțit de Ludovic Demény, este hirtia. Potrivit constatărilor domniei sale, în primele caiete ale exemplarului de la Moscova, hirtia este fără filigran, la fel ca cea din Triodul de post al diaconului Coresi tipărit în 1577—1578. Filigranele străine care mai apar în această carte sînt, după L. Demény, identice cu cele ale unor file completate în manuscris la exemplarele ediției întâi păstrate la Cluj⁹⁾. Ele au fost găsite de Alexandru Mareș și în

documente din 1576—1577¹⁰⁾. Apariția hirtiei fără filigran în tipărișurile coresiene a fost deja explicată de Gebhard Blücher, prin suprasolicitarea morii de hirtie din Brașov în anii 1575—1579¹¹⁾. Diaconul Coresi a folosit atunci cantități foarte mari de hirtie și de aceea nu a putut fi livrată și hirtia necesară pentru tipografia din București a lui Lavrentie, care a fost nevoit să-și procure hirtie străină.

Deci dacă cea de-a doua ediție a *Evangheliarului* lui Lavrentie — această succesiune a fost stabilită de L. Demény¹²⁾ — conține filigrane din anii 1576—1578, ni se pare foarte puțin probabil ca ediția întâi, cu filigrane databile 1573—1574, să fi fost tipărită în 1582.

6. Dacă urmăm edițiile evangheliarelor slavone tipărite la noi, constatăm că între edițiile lui Coresi (1562), Călin (1565) și cele din 1579, ale lui Lorint, respectiv Coresi și Mănilă, există un interval de 14 ani. În acest context pare plauzibil, judecînd din punct de vedere economic, ca tipografia din București să fi tipărit un *Evangheliar* în 1573—1574 și chiar o a doua ediție înainte de 1579, dată după care trebuia să se aștepte la concurența evangheliarelor din tipografiile de la Brașov și Alba Iulia. Dacă argumentul de rentabilitate economică a tipografiei în anii 1573—1578 este luat în considerare, aceasta se datorează unei necesități acute de cărți atât în Țara Românească, cit și la sud de Dunăre, după cum dovedesc exemplarele păstrate astăzi în bibliotecile din Bulgaria.

atîns și clarificat toate aspectele activității tipografice din București în secolul al XVI-lea. Considerăm însă că pentru continuarea cercetărilor părerile noastre conțin puncte de reper, care pot să ajute la scrierea istoriei tiparului bucureștean.

NOTE

1) Demény, L. *Notă contribuții la activitatea tipografică a lui Lavrentie*. În *Revista bibliotecilor*, 22, nr. 4, apr 1969, p. 219—227.

2) Mareș, Alexandru. *Un capitol din istoria tiparului românesc din secolul al XVI-lea: Tipărișurile teromonahului Lavrentie*. În: *Studii și cercetări lingvistice*, 21, nr. 6 iun 1970, p. 645—667.

3) Atanasov, Petăr. *Cetirevanghelieto na teromonahul Lavrentii*. În: *Starobalgarska literatura*. Vol. I. Sofia, 1971, p. 413—440.

4) Atanasov, P. *Tipografia din București a teromonahului Lavrentie*. În: *Revista bibliotecilor*, 25, nr. 3, mar 1972, p. 171—173.

5) Nussbächer, Gernot. *Das älteste Bukarester Druckwerk*. În: *Karpatenrundschau*, 5 (16), nr. 10 (1038) din 10 martie 1972, p. 11, 15; idem,

Rätsel um Lavrentie-Druck. În: *Neuer Weg*, 25, nr. 7510 din 29 iunie 1973, p. 4.

6) Demény, L. *Tipărișurile bucureșteană în secolul al XVI-lea*. În: *Studii*. *Revista de istorie*, 25, nr. 2, 1972, p. 203—224.

7) Mareș, Alexandru. *Activitatea tipografică a teromonahului Lavrentie în lumina unor noi informații*. În: *Limba română*, 21, nr. 4, 1972, p. 307—315.

8) Medaković, Dejan. *Grafika srpskih štampanih kniga XV—XVIII veka*. Beograd, 1958, p. 231 și planșa CXXIII a.

9) *Studii*, nr. 2/1972, p. 215.

10) *Limba română*, nr. 4/1972, p. 312.

11) Blücher, Gebhard. *Din istoria hirtiei și a tiparului chirilic din Brașov în a doua jumătate a secolului al XVI-lea*. În: *Cumidava*, vol. 3, Brașov, 1969, p. 170.

12) *Studii*, nr. 2/1972, p. 215.

Promovarea cărții de către biblioteci*

Herman LIEBAERS
președinte al FIAB

Nu este posibil să separi aspectul foarte particular al promovării cărții prin biblioteci de promovarea cărții în general, știut fiind că în acest domeniu cooperarea între autori, editori, librari și bibliotecari este indispensabilă. Dacă Anul internațional al cărții n-ar fi avut alt rezultat decât acela de a fi stabilit pentru viitor o cooperare mai strinsă între aceste diferite profesii, încă ar fi fost cu prisosință justificat. Este evident, astăzi, că grație unor programe editoriale naționale și unor constituiri internaționale sub egida A.I.C., solidaritatea între diferitele ramuri ale industriei cărții a crescut în mod considerabil; fiecare înțelege mai bine punctul de vedere al celuilalt și își dă mai bine seama de repercusiunile pe care succesul sau eșecul unuia îl exercită asupra celoralți. Cel mai evident exemplu este influența bibliotecilor asupra librăriilor și viceversa. Ele își formează în mod reciproc publicul. Sînt aceiași cititori care cumpără și împrumută cărți, după cum sînt aceiași necititori care evită atât librăriile, cît și bibliotecile. Orașele care au librării bune au în egală măsură și bune biblioteci, iar contrariul este tot atît de adevărat. Cum bibliotecile sînt în genere servicii publice și librăriile întreprinderi comerciale, este firesc ca în țările în curs de dezvoltare bibliotecile să existe înaintea librăriilor. Experiența lumii occidentale a arătat însă că, pentru a vedea bibliotecile dezvoltându-se în mod satisfăcător, este indispensabil să ai și un comerț de carte

prosper. Cînd bibliotecile deservesc regiuni rurale, ceea ce oricum ar trebui să facă toate, chiar și în condițiile cele mai primitive, acțiunea lor se exercită doar asupra acelor persoane care, cînd merg la oraș, cumpără cărți. Astfel, prin simpla lor existență — în întreaga lume sînt 798 217 — bibliotecile constituie un factor determinant al promovării cărții.

Înainte de a intra în miezul problemei, aș dori să citez două exemple — unul american, altul internațional — de cooperare între diferiții membri ai profesiei. În Statele Unite, încă de mai mulți ani, editorii și bibliotecarii au organizat împreună, cu succes, „săptămîna bibliotecii” și tot împreună au redactat manifestul *Freedom to read* (Libertatea lecturii). Anul internațional al cărții a reușit să materializeze un foarte vechi vis al editorilor, publicînd o *Chartă a cărții*, în care șase organisme internaționale non-guvernamentale profesionale își exprimă încrederea comună în viitorul cărții. Această *Chartă* a fost larg adoptată, distribuită, tradusă și comentată.

După aceste considerații cu privire la importanța primordială a cooperării în promovarea cărții, voi încerca acum să delimitez rolul bibliotecilor în această acțiune comună, cu precizarea că, dintre toți profesioniștii cărții, singurii bibliotecarii nu au interes direct sau personal în această promovare. Editorii și librarii, chiar și autorii și cititorii, pot să tragă beneficii materiale, — ceea ce și fac în general —, în timp ce bibliotecarii, în calitate de funcționari, sînt simpli intermediari care, dacă își fac munca în mod corespunzător, contribuie în mod implicit la promovarea cărții.

A fost recunoscut de altfel și în mediile extrabibliotecare că sprijinul cel mai real adus Anului internațional al cărții s-a datorat bibliotecarilor.

Bibliotecile joacă un rol cu totul deosebit în promovarea cărților favorizînd, prin descrieri bibliografice adecvate, accesibilitatea lor. Obiectivul principal al bibliotecarului este de a furniza o informație rapidă, precisă și exhaustivă asupra cărților. Acest țel este mai dificil de atins decît de formulat. Pentru a evita eventualele confuzii doresc să precizez că deși un mare număr de cataloage de edituri sau chiar de bibliografii naționale sînt publicate de întreprinderi comerciale, le voi considera și pe acestea, în cele ce urmează, ca lucrări bibliotecare, chiar dacă au fost executate în afara bibliotecilor.

Cînd se examinează problema controlului bibliografic dintr-un punct de vedere mai larg decît al țărilor foarte dezvoltate, devine evident că singurii bibliotecarii pot suporta această povară.

* Text prescurtat cu încuviințarea autorului.

Pentru că este într-adevăr o povară și este sarcina lor de a o suporta. Desigur, se obține mai multă glorie scriind, editând sau vânzând *Jonathan Livingston Seagull**, decît aplicîndu-i o descriere bibliografică standardizată.

Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari (FIAB) a elaborat un program ambițios, sub numele de *Controlul bibliografic universal* (CBU), program ce îi va permite să aducă o importantă contribuție la promovarea cărții în viitorul apropiat. CBU este studiat la diferite nivele de mai multe grupuri de lucru în cadrul FIAB. Mai ușor de definit decît de realizat, esența controlului bibliografic universal constă în a intra cît mai repede posibil în posesia tuturor cărților noi și a le descrie într-un asemenea mod încît descrierea să poată fi folosită pretutindeni cu minimum de adaptări manuale sau mecanice. Procedeul implică necesitatea ca o carte nouă să fie catalogată o singură dată — în țara de origine — iar bibliotecile din lumea întreagă care au achiziționat-o să fie în măsură să utilizeze informația bibliografică disponibilă. E lesne de înțeles că punctul de plecare al acestei întreprinderi diferă foarte mult de la o țară la alta.

Baza o constituie producția de carte. UNESCO publică în fiecare număr al Anuarului său statistici în această privință. Grație eforturilor comune, comparabilitatea cifrelor privind statistica editorială s-a ameliorat mult, dar ne aflăm încă departe de o echivalență absolută. Oricum, în problema ce ne preocupă putem avea încredere în aceste statistici și să conchidem că marile țări cu o puternică industrializare (U.R.S.S., Statele Unite, Japonia, Germania Federală, Regatul Unit, Franța) dețin primul loc în producția mondială de cărți. Micile țări industrializate pot atinge, în mod proporțional, aceeași medie sau chiar să o depășească. Un exemplu îl constituie Olanda. În toate țările cu o producție de carte care a atins un grad suficient de maturitate există condițiile necesare pentru un control bibliografic adecvat. În schimb, în țările în curs de dezvoltare, în care activitatea editorială este încă într-o fază de început, aceste condiții nu există și aplicarea lui ridică o seamă de probleme. Pentru elaborarea primelor numere dintr-o bibliografie națională se poate face apel la experți străini. Procedeul a dat rezultate diferite în țările în care s-a experimentat. Proiectul american „National Program of Acquisitions and Cataloguing”, numit în mod curent

„Catalogarea prin participare”, a avut drept țel organizarea în anumite țări în curs de dezvoltare a unor centre de achiziții care să publice, la intervale regulate, liste de achiziții. Aceste liste, adesea elaborate de catalogatorii locali cei mai calificați, se substituie bibliografiilor naționale, cărora ar trebui însă să le cedeze cît mai repede posibil locul. Va fi extrem de util să se întreprindă în aceste țări o analiză științifică a condițiilor necesare pentru publicarea regulată a unor bibliografii naționale.

O bună bibliografie națională trebuie să anunțe cărțile cît mai repede posibil după publicarea lor. Chiar și în țările dezvoltate, răstimpul între publicarea unei cărți și semnalarea ei în bibliografia națională este adesea foarte lung, întârzierea datorîndu-se nu atît lipsei de catalogatori calificați cît lipsei de personal în general și mai ales numărului în creștere al noilor publicații. În majoritatea țărilor, și mai ales în cele în curs de dezvoltare, publicarea bibliografiei naționale este o treabă a administrațiilor de stat, mai puțin obișnuite cu acțiunile rapide și eficiente. O altă explicație a încetînelii bibliografiilor naționale se află în lipsa de interes a autorităților publice. Deși editorii, librarii și bibliotecarii sînt convinși de importanța rapidității semnalării noilor publicații, ei întîmpină greutăți în a face înțeles acest lucru și în afara mediului lor. Personal, mi-am dat seama că argumentul „prestigiu național” are o anumită greutate, că o bună bibliografie națională face parte în mod intrinsec dintr-o industrie prosperă a cărții și că ea formează o bază indispensabilă pentru o statistică exactă a culturii.

O bibliografie națională bună trebuie să fie, cum am arătat, „la zi”. Dar totodată ea trebuie să fie și exhaustivă, ceea ce nu este mai puțin dificil de realizat. În mediile profesionale este în genere acceptată ideea că cel mai bun mijloc de a atinge acest țel este legea depozitului legal. Nu mai sîntem în vremea cînd anumiți editori conservatori considerau o asemenea lege drept o taxă specială impusă unui anume grup de cetățeni. Pe de altă parte, cenzura, legată altădată de orice lege referitoare la depozitul legal, a dispărut, tendința generală actuală fiind de a da acestor legi un caracter pur bibliografic, de-a face din ele un instrument eficient pentru promovarea industriei naționale a cărții.

Cel mai important aspect legat de realizarea unei bune bibliografii naționale îl reprezintă calitatea descrierilor bibliografice.

Începînd din secolul al XIX-lea, majoritatea țărilor producătoare de cărți au

*) Este vorba de cartea de răsunset a scriitorului american Richard Bach.

dezvoltat reguli naționale de catalogare, unele încă și astăzi în vigoare, catalogatorii dovedindu-se a fi ramura cea mai conservatoare a bibliotecarilor. Înaintea celui de-al doilea război mondial, anumite țări, cum ar fi Germania spre exemplu, considerau catalogul drept un monument național, iar cu venerabilele-i reguli de descriere *Preussische Instruktionen*, catalogarea devenise un scop în sine. Aplicarea celor mai stricte reguli era o întreprindere complicată, astfel încât cataloagele difereau de la o bibliotecă la alta, fără a mai vorbi de deosebirile existente între cataloagele aceleiași biblioteci. O asemenea situație aparține însă de acum trecutului; deși toate aceste diferențe s-au păstrat, ele tind să se șteargă încetul cu încetul, datorită unei noi optici asupra rolului cataloagelor.

Cotitura decisivă s-a produs în 1961, la Conferința de la Paris cu privire la principiile internaționale de catalogare, organizată de FIAB, subvenționată de Consiliul pentru dotarea bibliotecilor din S.U.A. și patronată de UNESCO. Pentru prima oară, aici, bibliotecarii din lumea întreagă au încercat să găsească principii comune, cu valabilitate universală. Rezultatele au fost, evident, limitate, fiind vorba deocamdată doar de principii, nu și de reguli de descriere. Cu toate acestea, principiile de la Paris au exercitat în diferite țări o influență considerabilă în ceea ce privește revizuirea regulilor naționale de catalogare. Un bun exemplu îl constituie Codul de catalogare anglo-american din 1967, care este larg utilizat și stă la baza a numeroase întreprinderi de catalogare automatizată. Cel mai aproape de principiile de la Paris până în prezent sînt *Regulile germane de catalogare din 1965*.

O nouă confruntare internațională, după cea de la Paris, a avut loc, în 1969, la Copenhaga. Rezultatele acestei reuniuni se regăsesc în *Statement of principles adopted at the international conference on cataloguing principles*, al cărei principal editor este dna Eva Verona din Zagreb**).

Comisiei de catalogare a FIAB i se datorează și un alt element de bază pentru o catalogare de calitate: *Descrierea bibliografică internațională standardizată* (ISBD). Această normă a FIAB, după numeroase consultări internaționale, a fost reluată pentru un nou control de către ISO (Organizația Internațională de Standardizare). ISBD dă, într-o ordine bine determinată, toate elementele descrierii bibliografice a cărților,

utilizabile atât manual, cât și mecanic. Pentru realizarea obiectivului principal al controlului bibliografic universal, — catalogarea unică a fiecărei noi cărți și anume în țara de origine —, adoptarea ISBD este o condiție sine qua non, doar printr-o folosire generalizată a sa fiind posibilă valorificarea în orice țară a descrierilor bibliografice de origine națională, fără știrbirea calității cataloagelor locale. Actualmente, FIAB are în studiu *Descrierea bibliografică internațională standardizată a publicațiilor în serie* (ISBDS). În legătură cu publicațiile seriale, nu trebuie omis nici *Sistemul internațional de date asupra publicațiilor în serie* (ISDS), stabilit în cadrul UNISIST. La Biblioteca Națională din Paris se va constitui repertoriul central al tuturor elementelor necesare pentru identificarea publicațiilor în serie, inclusiv *Numărul standardizat internațional al publicațiilor în serie* (ISSN), care se bazează pe aceleași principii ca și *Numărul standardizat internațional al cărții* (ISBN), cu o existență mai veche. Inițiativa acestuia din urmă aparține de fapt editorilor, fiind reluată cu entuziasm de către bibliotecarii aflați pe cale de a reevalua sistemul din punctul lor particular de vedere. În trecut, fie spus, ambele agenții de numerotare internațională (pentru cărți și pentru publicații în serie) sînt găzduite de biblioteci, respectiv de Staatsbibliothek Preussischer Kulturbesitz din Berlin de Vest și de Biblioteca Națională din Paris. Aș dori să atribui o valoare simbolică acestui lucru executat în biblioteci în faoarea întregii comunități a cărții, cu atât mai mult cu cît Anul internațional al cărții mi-a întărit conștatarea mai veche cu privire la disponibilitatea bibliotecarilor de a servi pe toată lumea și în special pe editori, chiar dacă aceștia, în anumite țări, nu recunoșc în mod deschis acest adevăr.

Un nou efort al Statelor Unite în domeniul catalogării la sursă, numită actualmente „*catalogare concomitent cu publicarea*”, marchează un alt progres în privința ameliorării accesibilității cărților. Marele promotor al acestei forme de catalogare a fost Verner Clapp. Scopul era de a găsi o soluție uneia din problemele dintotdeauna ale catalogării centralizate, anume de a pune în același timp la dispoziția publicului cartea și descrierea bibliografică.

Statele Unite și Uniunea Sovietică au amîndouă o veche tradiție în catalogarea centralizată. Fișele de la Biblioteca Congresului din Washington sînt cunoscute în întreaga lume. Grație îndelungii sale experiențe în domeniul catalogării cen-

** Vezi Revista bibliotecilor, 25, nr. 3, mai 1972, p. 183—184.

tralizate, această bibliotecă a putut să-și dea seama de numeroasele dificultăți ce trebuie depășite pentru a face să apară cartea și fișa în același timp. În fapt, ideea de a tipări descrierea bibliografică chiar în carte s-a născut concomitent în cele două mari țări menționate. Este încă prea devreme să judecăm rezultatele acestor întreprinderi naționale, dar oricum, în țările cu mai multe limbi naționale, editorii ar aduce un serviciu considerabil bibliotecarilor adoptând sistemul catalogării concomitent cu publicarea sau mai precis 1-ar aduce bibliotecilor, pentru că bibliotecarii vor fi chemați să-și pună toată experiența bibliografică la dispoziția editorilor pentru a realiza acest lucru.

Un ultim punct important în enumerarea mijloacelor capabile să amelioreze accesibilitatea cărților pe plan internațional este compatibilitatea formatelor descrierilor bibliografice automatizate. Prima bibliografie realizată cu mijloace automatizate a fost *Deutsche Bibliographie*, editată în 1966, în R.F.G. Programul ordinatorului era conceput în mod clar pentru a produce o bibliografie națională și constituie o reușită în acest sens. Înaintea „erei ordinatorului”, pentru ca o descriere bibliografică să apară în bibliografia națională trebuia să treacă 18 luni. Acum această perioadă a fost redusă la șase săptămâni. Biblioteca Congresului a făcut operă de pionierat, stabilind formatul Marc (Machine readable catalogue), care produce astăzi în fiecare săptămână, benzi purtând mii de descrieri automatizate ale noilor cărți în limba engleză. Formatul Marc a fost refăcut în Marea Britanie pentru nevoile lui British National Bibliography modificările aduse conferindu-i un plus de suplete. Utilizarea benzilor de tip Marc se întinde astăzi în toată Europa occidentală, preocupările actuale îndreptându-se în direcția asigurării unei mai mari flexibilități. Dar în loc a se gândi doar în termeni de bibliografii naționale sau de fișe de catalog, se caută a se produce combinații de date bibliografice. Pericolul acestei tendințe constă într-o evidentă reducere a gradului de compatibilitate între diferite sisteme, aspect ce ar trebui avut în vedere de responsabilii comunicațiilor internaționale, pentru că altfel se riscă a se merge împotriva propriului țel — cooperarea internațională.

Este imposibil să vorbești despre cărți, despre promovarea și producția lor fără a avea constant în minte utilizarea lor. Cartea dobândește semnificație numai prin lectură, iar o carte care nu este citită nu există sau mai exact nu are rațiune să existe.

Multă vreme cărții i-a fost atribuită, în credința populară, o valoare sacră. Astfel vor fi apărut Cartea Legilor, Coranul, Talmudul, Biblia.

În trecut, facultatea de a citi confera putere unei foarte mici minorități de oameni. Cititorii formau clasele conducătoare. Și le formează încă. Un asemenea mod de a privi lucrurile contravine însă devisei Anului internațional al cărții — „Cărți pentru toți”.

În zilele noastre, lumea numără încă 900 de milioane de analfabeți, și cifra este în creștere. Aceste 900 de milioane de oameni nu reușesc să atingă un minim strict de demnitate umană. Alte sute de milioane ajung să învețe să citească dar nu au cărți. Cei mai mulți recad astfel în analfabetism. Aceasta este imaginea lumii contemporane pe care noi avem datoria să o schimbăm. M. S. Adiseshiah, fost director general adjunct al UNESCO, spunea: „*rețeaua bibliotecilor dintr-o țară este forța vitală a industriei cărții*”. Bibliotecarul este pretutindeni un artizan al lecturii. Dar a fost el întotdeauna atât de capabil pe cât ar fi trebuit să fie? Mă tem că nu. Dacă a dat greș, cauza constă în faptul că nu a reușit să disocieze cartea de educația formală. Exceptând țările anglo-saxone biblioteca școlară nu a reușit încă să atingă un nivel operațional satisfăcător. În Europa continentală, bibliotecarii au tendința de a-i privi pe educatori ca pe niște bibliotecari amatori. În zilele noastre, când înseși bazele educației formale se clatină, rolul cărții se cere reevaluat. Cartea va trebui să ocupe locul ce i se cuvine în învățământ, nu numai în sensul ce i-a fost dat de educația formală. Ea trebuie să facă parte din viața reală, în care educația modernă vrea să-l situeze pe copil. Și pentru că educația este un proces permanent, lucrurile sînt valabile și pentru adulți.

Nu numai școala trebuie imaginată fără ziduri, ci și lectura. „Biblioteca școlară fără ziduri” ar trebui să facă parte integrantă din infrastructura întregii rețele educative. Printre celelalte media, cărțile trebuie considerate drept un element esențial al educației permanente. Ele trebuie să intre în practica de toate zilele ca instrumente de informare. În general însă, bibliotecarii școlari nu sînt pregătiți pentru rolul atât de important pe care trebuie să-l joace în revoluția pedagogică. Impasul trebuie depășit. Proxima Conferință a UNESCO, avînd drept temă planificarea serviciilor de bibliotecă, se va ocupa în mod special de aceste probleme de o deosebită însemnătate.

Promovarea cărții

Ideea necesității de a nu lăsa să se piardă elanul și forța pe care Anul internațional al cărții a reușit să le imprime mișcării mondiale în favoarea cărții și a lecturii publice, de a da continuitate diferitelor inițiative, înscriindu-le într-o acțiune de lungă durată, a stat la baza hotărârii adoptate de cea de-a 17-a Sesiune a Conferinței generale a UNESCO, cu privire la continuarea în anii viitori a activităților întreprinse în 1972, sub egida A.I.C.

Această idee este reluată în articolul program — A bate fierul cât e cald — al buletinelui Promovarea cărții (nr. 1, aug. 1973), pe care UNESCO a hotărât să-l editeze trimestrial, în limbile franceză și engleză, în continuarea buletinelui mensural prilejuit de A.I.C. (aug. 1971—dec. 1972). Rosturile acestui buletin sînt de-a se face purtătorul ecorurilor acțiunilor întreprinse în favoarea cărții pe plan mondial, permițînd astfel o îmbogățire reciprocă a diferitelor programe naționale și facilitînd totodată, prin evidențierea nevoilor unora și posibilităților de asistență ale altora, cooperarea internațională.

Un spațiu deosebit este acordat în acest prim număr al buletinelui programului mondial pe termen lung de promovare a cărții și lecturii, lansat de UNESCO. În stabilirea acestui program, care menține cele patru teme de bază ale A.I.C. (cărțile în slujba educației, a înțelegerii internaționale și a cooperării pașnice; încurajarea activității scriitorilor și traducătorilor; producerea și difuzarea cărților, inclusiv dezvoltarea bibliotecilor; dezvoltarea deprinderilor de lectură) a fost cerut ayzful unui comitet consultativ de experți, prezidat de Vladimir Naidanov (U.R.S.S.), reunit la UNESCO între 28 și 30 mai a.c. Tipărit în presură, sub titlul Cărți pentru toți, în limbile engleză, franceză, spaniolă și rusă, ceea ce-i va asigura o largă difuzare, programul este conceput ca un cadru pentru inițiativele în mod necesar variabile de la o țară și o regiune la alta, în funcție de propriile nevoi.

În cea de-a doua parte a sa, buletinul consemnează o seamă de inițiative și realizări naționale sau internaționale în direcția promovării cărții și a lecturii, din care spicim câteva.

A fost constituit un Comitet internațional interprofesional pentru promovarea, distribuția și utilizarea cărților, prezidat de Herman Liebaers, președintele FIAB, fostul președinte al Comitetului pentru susținerea A.I.C., ale cărui sarcini au fost preluate de noul organism. Prima reuniune, programată între 25 și 28 sept. a.c., la Centrul regional din Bogota pentru promovarea cărții în America Latină, a înscris printre problemele abordate: rolul organizațiilor profesionale în promovarea cărții și a lecturii, participarea lor la programul mondial lansat de UNESCO, cooperarea lor cu centrele regionale stabilite sau în curs de constituire, în urma celor patru conferințe ale experților ținute în Asia, Africa, America Latină și în statele arabe, între 1966 și 1972.

O expoziție de lucrări de drept din numeroase țări ale lumii a fost organizată la Abidjan, Coasta de Fildeş, cu prilejul celei de-a 6-a Conferințe mondiale asupra păcii prin drept (26—31 aug. 1973), patronată de Centrul păcii mondiale prin drept. Cărțile expuse au fost donate apoi Bibliotecii de drept a Coastei de Fildeş, constituindu-se astfel o valoroasă colecție juridică capabilă să satisfacă nevoile țărilor africane în acest domeniu.

În cadrul Bibliotecii centrale a municipalității din Buenos-Aires, Argentina, a fost creat un Centru de documentare cu privire la lectura copiilor și adolescenților.

În Olanda Ministerul afacerilor culturale, al activităților recreative și al protecției sociale

a inițiat un proiect de cercetare, pe plan național, cu privire la atitudinea față de lectură, la motivațiile lecturii și la principalele modalități de procurare a cărților.

În Bangladesh se prevede crearea unei rețele de mici biblioteci care să deservească comunitățile rurale.

În Cipru au fost puse bazele unui catalog central al fondurilor tuturor bibliotecilor ciproite.

Rod al colaborării dintre editori, librari și bibliotecari, în Danemarca a fost instituit un serviciu comun de catalogare, menit să contribuie la promovarea lecturii.

Consiliul național al cărții din Noua Zeelandă și-a propus, printre altele, sprijinirea Bibliotecii naționale în reinstalarea ei într-un nou local și un experiment — „Operația abundență”, constînd în dotarea fiecărei clase din două școli plurirasiale din țară cu un număr important de cărți (în principiu, 500 de cărți la 35 de elevi).

În Liban s-a întreprins traducerea în limba arabă a Manifestului UNESCO pentru biblioteca publică. Tot aici se prevede crearea unor biblioteci pentru penitenciarele țării din inițiativa Comitetului național de luptă împotriva delincvenței și pentru ameliorarea detențiunii.

În Regatul Unit s-a hotărît menținerea Comitetului național de cărți instituit pentru coordonarea activităților legate de A.I.C. Printre misiunile sale: organizarea anuală a unei săptămîni naționale a cărții, dar mai ales asigurarea permanenței serviciilor de promovare a cărții.

I. T.

Ex libris de Jerzy Jarmuszkiwicz (Polonia).

DE PESTE HOTARE

Revista sovietică de specialitate „Bibliotekar”

...a împlinit anul acesta 50 de ani de apariție. Ea a apărut pentru prima dată în anul 1923, cu titlul „Bibliotecarul roșu”, sub direcția îndrumare a Nadejdei Konstantinova Krupskaja. Pe parcursul celor 50 de ani care au trecut de la prima apariție, publicația s-a dezvoltat continuu, și-a perfecționat structura și conținutul, însoțind în tot acest timp activitatea în continuă perfecționare a sistemului de bibliotecă din Uniunea Sovietică. Consecvență misiunii ce i-a fost încredințată încă de la înființarea revistei **Bibliotekar**, organ al Ministerului Culturii al R.S.F.S. Ruse continuă să fie și astăzi, ca publicație pentru teoria și practica muncii bibliotecare, unul din cele mai importante mijloace de îndrumare profesională pentru bibliotecarii din Uniunea Sovietică.

Cu prilejul prestigiosului jubileu, **Revista bibliotecilor** adresează revistei **Bibliotekar** cele mai cordiale felicitări și urări de noi succese în slujba dezvoltării activității bibliotecare din Uniunea Sovietică.

Potrivit datelor statistice oficiale publicate de „Revista de statistică culturală” din Ungaria,

...producția editorială și difuzarea cărții prin bibliotecile și librăriile din Ungaria au cunoscut, între anii 1950 și 1970, o dezvoltare de amploare, continuu ascendentă. În privința difuzării cărții prin bibliotecă, numai în bibliotecile publice fondul total de publicații a crescut de la 2,2 milioane de volume (1950) la 11,1 milioane (1960) și, respectiv, 24,7 milioane de volume (1970). De asemenea, numărul persoanelor fizice înscrise ca cititori ai bibliotecilor publice a ajuns în 1970 la 2 225 000, față de 1 627 000 în 1960 și 403 000 în 1950, iar numărul volumelor eliberate acestora s-a cifrat la 54,8 milioane în 1970, față de 30,2 milioane în 1960 și 17,2 milioane în 1950.

Colecția de incunabile a Bibliotecii Universității de Stat din Tartu (R.S.S. Estonă)

...s-a îmbogățit anul acesta cu încă o tipăritură de acest fel: în fondul de carte veche al bibliotecii, bibliotecarul Olev Nagel a descoperit o carte tipărită în anul 1370 în tipografia editorului din Nürenberg, Johann Zenzenschmidt. Lucrarea, intitulată **Tratat despre regulile mandatelor**, de Gerson, cuprinde 19 pagini și este bine conservată, în ciuda celor 503 ani care au trecut de la tipărirea ei. În urma acestei descoperiri, Biblioteca universitară din Tartu posedă acum 46 de incunabile. (**Bibliotekar**, Moskva, 50, nr. 8 aug 1973).

De la 1 iulie 1973, Biblioteca națională de referință pentru știință și invenții (NRLSI) din Marea Britanie

...și-a schimbat denumirea în **Biblioteca britanică de referință pentru știință**. Schimbarea denumirii acestei mari bibliotecii științifice coincide în timp cu transferarea responsabilității pentru această instituție de la British Museum la noua Biblioteca națională a Marii Britanii, British Library înființată în aprilie al. Pentru Biblioteca britanică de referință pentru știință este prevăzută construirea unui nou local în anul 1980. (**FID New Bulletin**, 23, nr. 8, 15 aug 1972).

În cadrul Academiei Ungare de Științe

...a luat ființă, la 1 iunie ac., **Centrul de informare economică**, cu sediul la Budapesta. Noua instituție are drept principală sarcină furnizarea de informații asupra problemelor economice și promovarea cooperării și a schimbului de informații între instituții cu preocupări similare din domeniul economic.

O conferință interguvernamentală asupra planificării structurilor naționale ale serviciilor de documentare, bibliotecare și de arhive

... va fi organizată în septembrie 1974 la Paris, de către Divizia de documentare, a bibliotecilor și a arhivelor din cadrul UNESCO.

Această conferință va fructifica studiile întreprinse cu ocazia reuniunilor regionale ale experților, organizate în A-

merica Latină (Quito, 1966), în Asia (Colombo, 1967), în Africa (1970) și în țările arabe (toamna anului 1973). Conferința va fi pregătită cu concursul Federației Internaționale de Documentare, al Federației Internaționale a Asociațiilor de Bibliotecari, al Consiliului Internațional al Arhivelor. Principala obiectiv al conferinței este de a furniza guvernelor diferitelor state ocazie de a confrunța viziunea și experiența țărilor membre, ajunse la diverse niveluri de dezvoltare și având structuri politice și sociale diferite, asupra problemelor ridicate de planificarea serviciilor naționale de documentare, bibliotecare și de arhive, considerate ca parte integrantă a planificării naționale globale a educației, științei, culturii și informării și ca instrumente prețioase de dezvoltare economică și socială. La conferință vor fi studiate, printre altele, următoarele probleme: cererea de informare și sensibilizarea la informare; metode de planificare; infrastructuri organizatorice ale serviciilor de documentare, bibliotecare și de arhive; funcțiile infrastructurilor serviciilor; planificarea tehnologică personalului specializat în informare (**Bibliographie, Documentation, Terminologie**, 13, nr. 4, iulie 1973).

Copilul și ilustrațiile

... este titlul expoziției internaționale de cărți ilustrate pentru copii, organizată la Muzeul artelor decorative din Paris în perioada 25 octombrie 1973—15 ianuarie 1974.

Cele 600 de publicații expuse reprezintă contribuția unui număr de 320 de graficieni din diferite țări ale lumii. Prezentarea cărților este completată cu expunerea unor desene originale și a unor panouri cu măști postale, cu proiecția unor diapozitive. Organizatorii — departe de a neglija cel mai important public al expoziției — au pus la dispoziția copiilor toate cărțile expoziției, pentru ca aceștia să poată citi în voce. (**Bibliographie de la France — Biblio**, nr. 36, 5 sep 1973).

859.0.09 Deusianu, Ovid

OVID DENSUSIANU

TEORETICIAN

ȘI
ISTORIC LITERAR

Sanda RADIAN

Ovid Desusianu (1873—1938) face parte din strălucita pleiadă a criticilor români din secolul XX care se remarcă prin multilateralitate și capacitate inovatoare.

Născut la Făgăraș, fiu al cărturarului Aron Desusianu, după terminarea studiilor, în timpul cărora învață limbile române precum și maghiara, turca și graiurile iranice, își începe de timpuriu activitatea pe tărîmul lingvisticii, folcloristicii și literaturii. Din inițiativa lui s-a creat în cadrul Facultății de litere și filosofie din București o catedră de filologie și folclor, consfințind însemnătatea cercetării în aceste domenii. El a înființat totodată Societatea filologică și Institutul de filologie și folclor, fiecare cu un organ de presă.

Numit în 1897 ca profesor universitar de limbă și literatură română, și conducător al revistei *Viața nouă* (1905—1925), Ovid Desusianu se afirmă printre promotorii culturii din acea vreme.

Fără să ne oprim asupra aportului substanțial la investigarea creației populare (*Tradiții și legende populare* — 1910, *Originea păstorească a Cîntării Cîntărilor* — 1926, *Viața păstorească în poezia noastră populară* — 1922—1923, *Folclorul* — 1937 și altele) și limbii române (*Studii de filologie română* — 1898, *Urme vechi de limbă în toponimia românească* — 1898, *Note de lexicologie română* — 1904, *Cuvinte latine cu semantism păstorec* — 1929 etc.) și nici la opera beletristică, mai puțin semnifi-

ficativă, din care o mare parte a fost publicată sub pseudonimul Ervin (versuri: *Limanuri albe* — 1912, *Heroica* — 1918, *Sub stîncă vremei* — 1919, *Salba clipelor* — 1921, *Raze peste lespezi* — 1924, *În zorile vieții* — 1925; teatru: *Între două lumi* — 1899) ne vom referi la orientarea pe care s-a străduit s-o imprime literaturii și istoriei noastre literare.

Ovid Desusianu și-a exprimat punctele de vedere de teorie și critică literară în principal în coloanele *Vieții noi* și ale revistei *Farul*. Doctrina pe care o promovează se definește în focul polemicii cu posteminescianismul, sămănătorismul și poporanismul. Considerînd publicația sa ca tribună a simbolismului, criticul dă, de fapt, această denumire unui val liric modern reprezentativ pentru sensibilitatea secolului, caracterizat prin energie și dragoste de viață. În conferința *Sufletul nou în poezie* (1910) el afirmă că „pesimismul descurajator, nesfîrșitele jeremiade din care își făceau o temă obișnuită romanticii nu mai apar în poezia nouă. Simbolistii iubesc viața, sînt însetați de ea”. De aceea, el se ridică împotriva considerării simbolistilor ca decadenți, desemnînd prin acest epitet epigonii poeților români din secolul anterior. „Decadenți sînt toți cei care înșiră versuri în felul doinelor lui Alecsandri și caută să reproducă tiparul eminescian”. Dacă nu pătrunde esența simbolismului, Desusianu are meritul de a

stărul asupra necesității descrierii aspectelor citadine în poezie, ca un reflex firesc al fazei de civilizație a țării. Pornind de la exemplul poetului belgian Verhaeren, el pledează pentru o tematică orașenească amplă, cu ritmul de viață, ocupațiile, decorul pe care aceasta le implică. Studiul *Poezia orașelor* cuprins în *Sufletul latin și literatura nouă* (1922) pune în lumină nu numai frumusețea citadină exterioară ci și rolul centrului urban de răspândire a marilor idei și mișcări. „Cultul artei superioare”, a perfecțiunii artistice moștenite, după Densusianu, de simbolști de la parnasieni nu-l împiedică să abordeze, cu prilejul glorificării burgului, problema esteticii urfului care ulterior va produce o cotitură în lirica română.

„Orașele” — scrie criticul — „chiar în părțile lor «urite» au înainte de toate ceva caracteristic, impunător, sint expresiuni sufletești, condensări de viață și acestea le dă o valoare poetică”.

Cum va face și Lovinescu mai târziu, Ovid Densusianu, nepărsind pozițiile autonomiei esteticului, își dă seama că arta e condiționată și trebuie să reprezinte epoca în care a fost elaborată, să participe la frământările ei și să fie un factor de progres. „E meritul simbolștilor, declară el, de a fi înțeles că poezia trebuie modernizată, pusă în acord cu viața care ne înconjoară...” Modernizarea are loc în lupta cu patriarhalismul și idilismul din poezia vremii pe care Densusianu le privește ca un grav anacronism. Chiar în articolul program al *Vieții noi* intitulat *Rătăcirile literare* conducătorul revistei opune tradiționalismului necesitatea stringentă a evoluției poeziei contemporane. Evoluție înseamnă după Ovid Densusianu concordanța cu spiritul veacului. În îndemnul adresat „poetilor tineri” criticul consideră că artistul nu poate să se rupă de mediul înconjurător, să-și creeze o lume la hotarele căreia se oprise ecurile vieții universale.

În alt articol din 1905, *Puriții noștri în artă*, el își exprimă speranța că „Prin victoria simbolștilor se va înțelege încă o dată că literatura unei țări nu se poate izola de curentul de idei care însuflețește alte literaturi”. Dar această concordanță nu este nicidecum văzută ca o imitație, ea se realizează prin axarea noului pe temeiurile tradiției, diferind în concepția lui Densusianu de felul cum era prezentată sincronizarea de alți teoreticieni ai simbolștilor. Iubitor al literaturii populare pe care a cercetat-o cu sîrg, preocupat de aspectele limbii române, el a pus preț pe izvorul folcloric, pe frumusețea graului străbun. Ovid Densusianu se opune

însă rămfnerii la vechile scheme care ar constitui o reproducere necreatoare a producțiilor populare. „Un suflet de artist”, susține criticul în *Rătăcirile literare*, „preface, dă o formă nouă, un înțeles mai adînc lucrurilor luate din popor”.

Remarcînd transformările din poezia contemporană, Densusianu atribuie simbolștilor, chiar dacă nu sesizează adevărata structură a curentului, revoluționarea liricii efectuată realmente în secolul XX de creatorii simbolști sau tributar simbolștilor de la Macedonski și Bacovia la Tudor Arghezi. În *Sufletul latin și poezia nouă*, Densusianu vede astfel trecerea la o treaptă artistică nouă: „Ca și romanticii, simbolștii au plecat de la principiul libertății în artă, principiu care a dus de o parte la lărgirea domeniului de inspirație, iar de alta la reforma tehnicii poetice”. Recunoscînd că lirica trebuie să fie purtătoare a spiritului veacului, savantul nu militează totuși pentru o artă angajată. În ultimă instanță, *Viața nouă* promovează o poezie convențională care sub denumirea de simbolism este o expresie modernă a unui neoclasicism, formulă devenită viabilă mult mai târziu în opera lui Philippide. Pentru exegetul *Școlii latiniste* (1900), europenismul presupune afilierea la latinitate. O asemenea viziune era dublată de acceptarea normelor estetice clasice, trăsătură proprie criticii române de la Maiorescu la Călinescu. Densusianu avînd preferința simfoniilor plastice armonioase. Dacă nu-l putem socoti așadar stegarul simbolștilor românesc cum se dorea el, trebuie să evidențiem străduința sa de a încheaga teoretic tendințele novatoare ale vremii într-o specificitate națională, de a îmbogăți și perfecționa mijloacele liricii.

În domeniul istoriei literare, O. Densusianu se relevă mai cu seamă prin lucrarea *Literatura română modernă* (1920) care urmărește dezvoltarea culturii noastre de la „Școala ardeleană” și pînă în a doua jumătate a secolului XIX. Față de istoria literaturii întocmită de N. Iorga, singura existentă pînă atunci, Densusianu elimină excesul de date, concentrînd materialul în jurul momentelor însemnate de evoluție literară. Călinescu recunoaște în metoda lui Densusianu una premergătoare propriei sale munci de istoric literar cînd notează în *Istoria literaturii române*: „cursurile lui de istorie literară reprezintă înfăia organizare documentată și cu criterii strict artistice de istorie literară modernă”. Lui Densusianu i se datorează prima clasificare a literaturii premergătoare mișcării de la 1848 (*Inceputurile litera-*

turii poetice, *Poezia în spirit vechi și cea de tranziție*), precum și una din cele dintâi cercetări judicioase ale curentului pașoptist repudiat de maioreșceni, punându-se în evidență rolul *Daciei literare*, contribuția prozatorilor Bălcescu, Negruzzi, Russo, Filimon și a poetului Gr. Alexandrescu.

Printre alte studii trebuie amintite cel închinat lui Delavrancea (1919), care constituie și discursul de recepție la Academie al teoreticianului și criticului literar, și *Dante și latinitatea* (1921), dovadă a interesului său pentru literatura universală, care s-a exteriorizat începând cu lucrarea de diplomă la *Écoles des Hautes Études* — o prezentare a gesei medievale — și continuând de-a lungul întregii activități prin cursul universitar despre simbolismul francez și o serie de medalioane (Verhaeren, Henri de Regnier, Charles von Lerberghe) publicate în revistele vremii.

Eruditul profesor era un mare iubitor al cărților, preferând deseori tovărășia lor oricărei prietenii. În paginile sale de jurnal, T. Vianu îl evocă retras în singurătatea camerei, înconjurat de zeci și zeci de volume studiate cu rădnicie. Savantul a întreprins cercetări pentru a descifra și pune la dispoziția cititorilor manuscrise necunoscute descoperite în țară și străinătate, contribuind la îmbogățirea materialului bibliografic românesc. El se ocupă de un manuscris găsit la Paris (*Viața sfintului Vasile*), la care adaugă un comentariu gramatical și un glosar, publică note asupra a trei manuscrise românești aflate la Paris, precum și despre un presupus manuscris al lui Budai-Deleanu, inventariază biblioteca lui Kopitar, prezentând cărțile românești și manuscrisele descoperite acolo. O mare parte din activitatea lui publicistică este dedicată dărilor de seamă și indicațiilor bibliografice în diferite domenii pentru a întări baza științifică a muncii în cadrul multiplelor componente ale culturii noastre, deoarece, după cum susținea în *Orientări nouă în cercetările filologice*, „o știință nu trăiește numai din preocupări actuale, din imediatul realizabil, ci și din indicații pentru studii de mai târziu, din anticipări asupra problemelor care mine pot fi puse pe primul plan — altfel ea riscă să se sterilizeze în încredere, să cadă în rutină“.

Multilateral în preocupările lui, pe care le-a urmărit cu excepțională putere de muncă, Ovid Densusianu este o figură exemplară a culturii române, opera sa însemnând pentru succesorii „moștenirea care înlesnește întreprinderea nouă“.

884.09 Mickiewicz, Adam

Adam

Mickiewicz

Stan VELEA

Înflorirea romantismului polonez a fost marcată hotărâtor de apariția *Poeziilor* lui Adam Mickiewicz în 1822; această dată este considerată drept limita de început a noului curent literar, ale cărui ultime acorduri aveau să se stingă în Polonia abia după eșecul răscoalei de eliberare din 1863. Publicate în același an cu *Odele și baladele* lui V. Hugo — coincidență nu fără semnificații — *Baladele și romanțele* lui Mickiewicz realizează în creația artistică acesteia finalități vădit polemice pe care autorul lui *Hernani* le va teoretiza mai târziu în faimoasa *Prefață la Cromwell*. Iată de ce tânărul învățător de la gimnaziul din Kowno, cunoscut până atunci ca alcătuitor de stihuri doar în cercul restrâns al prietenilor, devine dintr-o dată un promotor al esteticii romantice eliberate de perimetrele stinjenitoare ale clasicismului. Fiindcă *Poezii*, volumul de debut al poetului Mickiewicz învederează multe din preceptele fundamentale ale creației romantice; pe aceste suporturi conceptuale își va dezvolta ulterior întreaga operă. Abordarea frecventă a baladei (*Switez, Intoarcerea tatei, Asta-mi place, Pani Twardowska, Tukaj sau in-*

cercarea prieteniei, *Crinii* ș.a.), specie cu circulație intensă în evul mediu, subliniază convingător interesul acut pentru comorile artei folclorice care, bogată în supranatural și insolit, rupea chingile raționaliste, lăsând liber zborul imaginației dezlănțuite. Născut într-un sat de lângă Nowogrodek, Zaosic, în Lituania, la 24 decembrie 1798, într-o familie de șleahciți scăpătați, își îndulcise copilăria cu minunile creației populare pe care le asimilase din cîntecele înginate de doică și din povestirile bătrînilor. Mickiewicz, cucerit de farmecul producțiilor orale, a cuprins în poeziile sale numeroase ritualuri și teme folclorice, tratîndu-le uneori în spiritul și forma în care circulau cînd le-a cunoscut, alteori inserîndu-le, modificate sau nu, ca parte componentă a unor opere de factură diferită. Motivele baladești de origine polonă, lituaniană, ucraineană, turcă etc. au contribuit prin frumusețea și ineditul lor la impunerea poeziei romantice în Polonia. Structuri întregi din celebrul poem dramatic *Moșii* au la bază datina străveche a „moșilor” înfîlînită la multe neamuri. Primatul fan-tastei combinate, al intuiției este înscăunat și în domeniile atît de incerte ale sentimentelor și eresurilor. Indemnul „Ai inimă și privește în inimă”, adresat în finalul poeziei *Romanticitate* înțeleptului care nu cunoaște decît adevărurile moarte ale minții, a fost recepționat ca un elocvent manifest poetic. În același timp, inspirația de sorginte populară mai însemna înțelegerea la normele frumosului clasicist, idilic și discriminator, de castă, și afirmarea unei estetici a urfîului social. Într-un cuvînt, *Balade și romane* ilustrează explozia literaturii romantice în Polonia, literatură îmbogățită substanțial prin democratizarea pronunțată a tematicii, a speciilor și a mijloacelor de expresie.

Firește, critica de specialitate a sancționat cu asprime apariția volumului; tot ce contrazicea conceptele pseudoclasice îndătinat, a fost pus sub semnul bravadei juvenile, al experimentului nerealizat. Protestele vizau mai ales libertățile pe care și le îngăduise autorul în sfera versificației și a limbii. Violentarea prozodiei, apropierea ritmului și a rimelor de factură populară și folosirea unui vocabular colorat puternic cu inflexiuni dialectale, arhaice sau cuvinte străine, „păcate” făptuite cu bună știință, au fost împlinite cu măiestrie în alte volume. În timpul exilului în Rusia (1824—1829) — fusese implicat în procesul asociațiilor studențești din Wilno — A. Mickiewicz întreprinde o călătorie în Sud, delectîndu-se extaziat

în fața peisajelor luxuriante, exotice și a ruinelor ce-i aduc în minte lumi de mult trecute și uitate. Roadele artistice ale acestui voiaj sînt cunoscutele *Sonete din Crimeea* (1826) — mici capodopere cuceritoare prin policromia descrierilor de natură. Nostalgia stepelor nemărginite, tumultul mării în furtună, piscurile stîncose bătute de vînturi și tăcerea fertilă în emoții a vestigilor vechii din alte timpuri se perindă pe fundalul unei melancolii indicibile, pricinuite de o iubire nefericită și de dorul de me-leagurile natale.

Romantismul polonez s-a consumat însă în împrejurări istorice deosebite, a căror amprentă distinctivă o vor purta toți poeții care-l reprezintă: A. Mickiewicz, J. Stawacki, Z. Krasiviski, S. Goszczynski, C.K. Norwid ș.a. Așezată în vecinătatea unor autocrații puternice, Polonia a împărțit un secol și mai bine destinul tragic al țărilor mici din centrul și sud-estul Europei. Împărțirea Poloniei între Austria, Prusia și Rusia în 1795, după înăbușirea răscoalei lui Kósciuszko, a înstăpînit în literatura polonă, în cea romantică îndeosebi, datorită structurii ei protestatară prin excelență, idealul luptei pentru independență. De aici caracterul revoluționar-național, trăsătură precumpănitoare a romantismului polonez, care va transmite ecouri către toate celelalte concepte ale esteticii romantice, dezvoltîndu-le pe cele care mergeau în consensul acestor realități istorice, restrîngîndu-le sfera sau subordnîndu-le pe celelalte. Sub acest raport, însă vom găsi răsfrîngeri ale luptei de eliberare în literaturile țărilor subjugate — română, maghiară, sîrbă, cehă, bulgară ș.a. —, în poemele byroniene, la așa-numiții romantici tineri de la Heidelberg (1805—1815) etc., nicăieri scriitorii n-au realizat intensitatea expresiei libertare a romantismului polonez.

Evenimentele istorice — încercările repetate de a dobîndi libertatea națională prin forța armelor — au stat așadar în centrul preocupărilor artistice ale lui A. Mickiewicz, hotărînd selecția temelor, desfășurarea problematicii, modelarea psihologilor și finalitatea țesăturilor factologice. Chiar dacă Mickiewicz n-a luat parte la revolta din noiembrie 1830—1831, (părăsise pentru totdeauna Polonia în 1824), în poezia lui răzbat ecouri puternice, dominante. *Oda tinereții* (1820), cînt îndrăzneț al libertății popoarelor, și mai ales, *Konrad Wallenrod* (1828), poem al cărui sens mobilizator, sugerat de *motoul* din Machiavelli: „Trebuie să știm lupta ca vulpea și ca leul”, izvorăște din experiența tristă a decembrieștilor ruși în 1825, au jucat un rol important în ridi-

careia luptătorilor și în alegerea mijloacelor de acțiune. Mai târziu, după înfrângere, poetul va slăvi în versuri înălțătoare eroismul și sacrificiile răsculaților (*Reduta lui Ordon, Moartea colonelului, Popasul de noapte* ș.a.), cîntînd în *Moșii III* (1832) durerea poporului martirizat și transformarea eroului îndrăgostit, Gustaw, în luptătorul pentru libertatea patriei — Konrad.

Lupta pentru eliberarea țării înrobite a determinat și tenta preponderent patriotică a operelor cu acțiuni localizate în trecutul medieval. Pentru că, asemenea romanticilor apuseni, ca reacție față de clasicismul cu aplecare spre antichitatea greco-latină, cei polonezi au abordat și ei cu destulă insistență „antichitatea” națională, aceea a evului de mijloc. Nu o dată episoadele încheagă doar niște pretexte în ordinea cauzalității pentru formularea unor chemări la acțiune sau pentru sugerarea unei soluții posibile. Poemele eroice de mare întindere *Grażyna* (1823) și *Konrad Wallenrod*, amîndouă prezentînd ciocnirile dintre principatul Lituaniei și ordinul teutonilor, afirmă necesitatea luptei cu mijloace fâțișe sau acoperite pentru înfrîngerea năvălitorilor. *Grażyna* nu îngăduie prințului Litawor, soțul ei, să se alieze cu nemții care-l amenințau, ducе oșterii la luptă și moare învingîndu-l pe vrăjmași. Atît în curgerea mai cuminte a acțiunii, cît și în rezolvarea conflictului persistă urme clasice. Iar *Konrad Wallenrod* nu este decît un lituanian travestit care ajunge mare maestru al ordinului teuton, provocîndu-i pierdere însemnate; cu prețul vieții — în cele din urmă, descoperit, se otrăvește și a apărât țara de cavalerii hrăpăreți.

Pînă și aplecarea romantismului spre religie a fost convertită de romanticii polonezi în sensul aspirațiilor de libertate națională. Chiar dacă Mickiewicz va ajunge să sfideze divinitatea în improvizarea din *Moșii III*, va trece și el prin criza mistic-towianistă; este motivul pentru care va fi eliberat din funcția de profesor de literatură slavă de la Collège de France. Credința lui va înbrăca însă formă mesianist libertare. Și sub imperiul ideilor lui Laménais din *Paroles d'un croyant*, probabil, Mickiewicz scrie la Paris *Cărțile poporului polonez și ale pelerinajului polonez* (1832) în care Polonia sîngerînd sub călcîiul cotropitorilor este comparată cu un *Christos* al popoarelor, iar polonezii cu niște pelerini ai libertății, pe care autorul îi îndeamnă — în tonuri biblice — să lupte pretutindeni pentru stîrpierea tiraniei: „pentru libertatea voastră și a noastră, pînă la întronarea dreptății universale”. În spiritul acestor idei, după

ce se va desprinde de influența paralizantă a lui Towianski, în 1848, va înființa o legiune polonă în Italia, în 1849 va prelua conducerea periodicului *Tribune des Peuples*, militînd pentru idei avansate, iar înainte de sfîrșitul vieții va pleca în Turcia să organizeze detașamente poloneze care să lupte alături de turci în războiul Crimeii; tot aici va muri în 1855 la 22 noiembrie.

Toate aceste orientări tematice, prefugurate în *Balade și romanțe* și îmbogățite mai apoi în poemele epice cu subiecte medievale sau în sonetele abundînd în podoaabe orientale, în drame și în nenumărate poezii lirice, se reintîlnesc subliniate în forme artistice elevate în creația de glorie a lui Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (1834). Cele douăsprezece cărți ale poemului încheagă un adevărat roman în versuri, care prezintă diferendul dintre două familii de șleahici, diferend rezolvat prin unirea părților beligerante împotriva asuprașilor comuni și pecetluit prin cununia vlăstarelor tinere. Semnificațiile patriotice ale fabulației, statornicia realistă în descrierea vieții cotidiene a șleahiei — obiceiurile și obiceiurile, răfuiele și zăvistiile acestei stări sociale criticate de atîtea ori pentru neastîmpăru-i păgubitor, dar și impulsivitatea și altruismul pilduitor atunci cînd intră în joc idealurile naționale — măiestria inegalabilă și pitorescul tablourilor de natură care solicită pe toate registrele sensibilitatea cititorului, derularea intens dramatică a episoadelor captînd atenția prin dese complicații neprevăzute, în sfîrșit, sonoritatea melodică a versificației mulate perfect pe ritmurile variate ale acțiunii fac din poemul *Pan Tadeusz* o capodoperă a romantismului polonez. După această răbufnire vulcanică, mistuitoare, talentul lui Mickiewicz tace; lirica de la Lausanne reprezintă doar licărurile potolite ale unui foc mocnit, a cărui vilvătăie s-a stins.

Constanța cu care, A. Mickiewicz a cîntat bucuriile și durerea, speranța și dezamăgirea poporului său, forța cu care l-a mobilizat la acțiune și încrederea neabătută în viitorul de aur al Poloniei: i-au asigurat dragostea și recunoștința unanimă a polonezilor; este primul poet investit cu titlul de conducător spiritual al generației sale. Iar permanentele ideatice, lupta avîntată pentru libertatea națională și socială și treapta valorică atinsă în planul artistic l-au impus pe unul din locurile frunțase în literatura romantismului universal. Sînt temeuri pentru care umanitatea îi cinstește memoria, sărbătorind cu fast internațional în cadrul UNESCO, împlinirea a 175 de ani de la nașterea sa.

lucrări de specialitate

**ASOCIAȚIUNEA — „ASTRA”
ACTIVITATE EDITORIALĂ LA
SIBIU.** Sibiu, 1973, XXXIV + 61 p.
+ 8 f. pl. (Biblioteca „Astra” Sibiu)

În seria de publicații bibliografice elaborate de biblioteca sibiană se înscrie și catalogul publicațiilor și colecțiilor editate de Asociațiunea „Astra” între anii 1892 și 1947. Preconizată încă din vremele ei ședințe (1861), activitatea editorială va fi înscrisă în articolul 2-al statutelor Asociațiunii, dar abia în 1892 condițiile economice îi vor permite publicarea unui prim volum din cele zece titluri care vor apărea până în anul 1900 sub egida ei.

Începând din acel an, datorită situației materiale bune și formării unei mase potențiale de cititori, se putea asigura o continuitate a editării și astfel se pun bazele celor trei colecții: „Biblioteca populară a Asociațiunii” adresată „poporului de la țară”, „Biblioteca tineretului” cu conținut educativ și „Biblioteca Astra” pentru lectură și progresul cultural al masei intelectualilor.

Aparițiile din cele trei colecții în perioada arătată au însumat 337 de volume la care se adaugă încă 13 lucrări tipărite separat, ajungându-se astfel la un total de 350 de tipărituri.

În catalog, cele trei colecții au fost descrise în capitole separate, intercalându-se, pe 16 planșe, reproducerea copertelor consecutive ale acestora. Descrierea cuprinde — pe lângă datele obișnuite — și numele prefațatorilor, ale desenatorilor de coperte și ale altor colaboratori — înscrise în paranteze drepte.

În indicele de nume care încheie lucrarea se fac trimiteri, de la autori și ceilalți colaboratori, la numerele diferitelor colecții însoțite de siglele Bp (Biblioteca populară), Bt (Biblioteca tineretului), în Ba (Biblioteca Astra). Cele mai numeroase colaborări se înscriu în drep-

tul numelor lui Ion Agîrbiceanu, Ioan Georgescu, Ioan Lupas, Horia Petra-Petrescu, Ioan Pop-Reteganul.

O amplă introducere semnată de Corneliu Dragoman — care a întocmit lucrarea în cadrul serviciului de informare bibliografică a Bibliotecii „Astra” Sibiu — se ocupă de istoricul colecțiilor descrise în catalog.

Cu acest volum consacrat activității editoriale a „Astreii” la Sibiu se adaugă publicațiilor anterioare ale bibliotecii sibiene încă un instrument bibliografic valoros elaborat în scopul informării cercetătorilor și cititorilor din întreaga țară.

A.B.

FILE DE CALENDAR. Momente din istoria orașului și județului Iași. Bibliografie de recomandare. Iași, 1972. 199 p. (Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași. Biblioteca municipală „Gh. Asachi” Iași)

Calendarul bibliografic elaborat de biblioteca ieșeană este deschizător de drumuri pentru această formă a bibliografiilor de recomandare neabordată până acum de alte instituții similare. Stabilirea principalelor evenimente cu caracter politic, social, economic, cultural desfășurate pe teritoriul județului și municipiului Iași, găsirea unei forme adecvate de prezentare a acestora și a lucrărilor ce se referă la ele au pus colectivului de redacție problema adoptării unei metode de lucru originale.

Evenimentele au fost divizate în patru mari părți: I. *Epoca străveche și veche* (circa 1000 000 î.e.n. — 900 e.n.); II. *Epoca medie* (901—1821); III. *Epoca modernă* (1821—1918); IV. *Epoca contemporană* (1919—1970). În cuprinsul fiecărei epoci, materialul a fost grupat în: A. *Lucrările generale*; B. *Bibliografii*; C. *Iconografii*; iar după ele: D. *Lucrări speciale*. În această ultimă diviziune s-au prezentat, pe scurt și cronologic, evenimentele selecționate urmate de referințele bibliografice, împărțite și ele în: A. *Cărți* și B. *Articole* așezate în ordinea alfabetică a autorilor sau titlurilor. Lucrarea a fost concepută ca o bibliografie deschisă, urmînd ca în viitor să fie completată cu noi fascicule pentru evenimentele din anii de după 1970. Într-un volum aparte se preconizează prezentarea personalităților ieșene, astfel ca împreună cu calendarul bibliografic să ofere o informație complexă asupra județului și municipiului Iași. O listă a periodicelor consultate și abrevierilor folosite precede bibliografia, împreună cu un cuvînt către cititori.

Colectivul de redacție din cadrul serviciului bibliografic al Bibliotecii municipale (Elidia Agrigoroaiei, Georgeta Huțanu, Liviu Moscovi), avind ca redactor coordonator pe Constantin Gița, a înscris în lucrare cele mai noi și cele mai accesibile referințe bibliografice. O prezentare elegantă a volumului, o tehnoredactare ingenioasă prin folosirea largă a diferențelor de caracter pentru sublinierea datelor evenimentelor, categoriilor de lucrări descrise, autorilor, titlurilor etc. adaugă un plus de merit lucrării.

Elaborată în seria *Contribuții la bibliografia județului Iași*, bibliografia *File de calendar* este deosebit de utilă cadrelor didactice, activiștilor culturali, organizatorilor de expoziții — care-și pot planifica și desfășura activitatea pe baza referințelor din lucrare —, precum și marelui largi de cititori ai Bibliotecii municipale din Iași.

A. B.

BLAJUL. REVISTĂ LUNARĂ DE CULTURĂ. 1934—1936. Indice bibliografic și studiu introductiv de Emil Pinteș. Cluj, 1972. [2] + 91 p. (Litografia). (Biblioteca Academiei R. S. România. Filiala Cluj. Serviciul de documentare și bibliografie.)

În anul 1934 când apărea revista *Blajul*, orașul Blaj, acest centru cultural vechi, nu mai avea — de opt ani — o revistă a sa. Un grup de patruzeci de profesori din localitate au luat inițiativa editării unei publicații, sprijinind cu contribuții lunare tipărirea ei. Numele *Blajul* l-a propus Pavel Dan care făcea parte din colectivul de redacție și a fost unul din cei mai activi colaboratori ai revistei în timpul celor trei ani de apariție a ei.

Indicele bibliografic dezvăluie o mare complexitate de probleme abordate de *Blajul* în această scurtă viață a sa. Destinată mai ales publicării literaturii originale, revista tratează și probleme de artă, cultură, politică, istorie și chiar de pedagogie, filozofie, psihologie, estetică și sociologie.

Deși revistă cu caracter local, prin legăturile întinse cu diferite publicații și societăți, *Blajul* reușește să-și asigure colaborarea unor personalități din Transilvania printre care se numără Ion Agârbiceanu, Pavel Dan, Al. Dima, Tr. Herseni. Scriitori din alte regiuni ale țării n-au scris în paginile ei, dar au fost publicate recenzii asupra multora din operele lor.

Publicația *Blajul* are meritul de a fi abordat — deși în spiritul vechilor tradiții culturale blăjene și, cu mici excep-

ții, de pe poziții idealiste, dar nu clericale — un profil divers de probleme. Urmind revistei *Cultura creștină*, tribună a preoșimii locale, aceasta i-a creat multe greutăți în apariție, sabotându-i tipărirea, împiedicându-i apariția regulată și îndepărtându-i abonații, astfel că în decembrie 1936, când împlineste trei ani, își încetează existența.

Un foarte documentat *studiu introductiv* al lui Emil Pinteș oferă o retrospectivă monografică asupra contextului în care au văzut lumina tiparului cele 36 de numere consecutive ale *Blajului*, a profilului, conținutului și colaboratorilor, precum și asupra locului pe care-l ocupă în publicistica vremii.

Indicele de nume al autorilor publicații sau recenziți încheie lucrarea care se inserie în seria utililor instrumente de lucru oferite cercetătorilor și tuturor cititorilor săi de către filiala din Cluj a Bibliotecii Academiei.

L. B.

COPIIARIE FERICITĂ. Bibliografie de recomandare pentru pionieri și școlari. Iași, Biblioteca „Gh. Asachi”, 1973. 51 p.

Activitatea editorială a bibliotecii publice ieșene este binecunoscută cititorilor revistei noastre prin semnalările apărute în rubrica de specialitate. Ceea ce nu a fost îndeajuns subliniat este faptul că această activitate constituie un exemplu de eficacitate, de promptitudine, de sauratețe. Este calea pe care, de-a lungul celor peste 10 ani de strădanie întru popularizarea colecțiilor bibliotecii prin bibliografii tipărite, a perseverat — și a reușit — biblioteca ieșeană. Rezultatul: publicații care răspund unor nevoi reale de informare ale cititorilor, o propagandă inteligentă a colecțiilor, pătrunderea influenței bibliotecii și întărirea prestigiului ei în toate mediile în care se face simțită nevoia de carte. Biblioteca „Gh. Asachi” este prima bibliotecă publică în care s-a reușit editarea în colecție a unor bibliografii de recomandare (vezi seria „100 de cărți despre...”) și ca atare meritul ei este apreciabil în promovarea concepțiilor moderne asupra propagandei fondurilor sau a serviciilor de bibliotecă. Ultima apariție de acest gen a bibliotecii ieșene este o bibliografie adresată copiilor, importantă din două puncte de vedere: în primul rând pentru că lansează acest mod de propagandă și în rândul celor mai tineri cititori, într-o formă grafică mai mult decât prezentabilă; în al doilea rând pentru că încearcă să acopere golul existent în instrumentele actuale de informare (din anul 1967

nu a mai apărut pe plan central nici o altă bibliografie reflectând producția editorială curentă adresată copiilor).

Bibliografia are marele merit de a reflecta — într-un plan judicios conceput (capitolul I: Cele mai frumoase cărți închinată copilăriei; capitolul al II-lea: Cărți despre partid, U.T.C. și pionieri, despre țară, despre școală și diverse preocupări prezentate în anii copilăriei; capitolul al III-lea: Cărți care reflectă creația literară a copiilor — publicații din toate domeniile de cunoștințe, care ar putea interesa spiritele cercetătoare ale copiilor, indiferent dacă sînt sau nu consumate în listele bibliografice recomandative incluse în programa școlară). Este o concepție modernă asupra sferei de interese manifestate de copilul zilelor noastre, pe care o salutăm ca atare. În cuvîntul înainte — foarte oportun și bine redactat, trecînd de la simple indicații de folosire a bibliografiei la propaganda bibliotecii însăși — se afirmă că în lucrarea de față au fost selectate „cele mai bune, mai valoroase și mai actuale volume”. Plecînd de la faptul îndeobște recunoscut că viața unei cărți din secția pentru copii a unei biblioteci publice rar atinge vîrsta de 5 ani din cauza uzurii fizice, doar carentele existente în reeditările pentru copii pot justifica includerea în bibliografie a unor volume apărute cu 10 sau chiar mai mulți ani în urmă. Să exemplificăm. În subcapitolul „Caleidoscop A.B.C.” în care sînt menționate cărți de popularizare a cunoștințelor tehnice și științifice pentru vîrsta întîi de școlaritate (și care se suprapune în parte cu subcapitolul „Mozaic”, subcapitol adresîndu-se școlărilor mai mari și conținînd ediții mai recente din cărțile de popularizare), din 29 de titluri, 18 au o apariție mai veche de anul 1968, multe cărți purtînd chiar mențiunea anilor 1961, 1963, 1964. Colecția „Scritorii patriei povestind copiilor”, apărută în anii 1960—1962, nu mai trebuia menționată în bibliografie, deoarece ea practic poate fi înlînită numai în fondurile care nu se împrumută din marile biblioteci publice. La subcapitolul „Povestiri și versuri” pentru preșcolari și școlari mici, Tudor Arghezi este menționat cu 3 ediții, toate anterioare anului 1968; la fel și George Cosbuc (3 ediții din anii 1961, 1967, 1968), la fel și Mircea Sintimbreanu în subcapitolul „Școala de astăzi” (3 ediții din anii 1962, 1963, 1965). Deși în ultimii ani a fost editurile care au în sarcină producția de carte pentru copii, cit și Editura enciclopedică română au făcut eforturi laudabile pentru înlăturarea lacunelor existente, totuși mai este nevoie de încă mulți ani pentru ca o atare biblio-

grafie să poată acoperi toate domeniile cu ediții recent apărute.

Lipsește totuși din bibliografia ieșeană unele din marile cărți pentru cei mici, apărute în ultimii 2—3 ani. Dacă bibliografia poartă ca dată de apariție anul 1973, de ce nu au fost incluse, de exemplu, ediția apărută în 1972 din *Proza* lui I. L. Caragiale, sau admirabila ediție de *Povești, povestiri, amintiri* a lui I. Creangă ilustrată de Livia Rusz, ori *Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte* care a luat premiul la Salonul național al cărții pe anul 1972 pentru ilustrația lui Val Munteanu (în locul ediției din 1961 apărută în vechea serie a „Bibliotecii pentru toți”, menționată în bibliografie), sau admirabila *Antologie a inocenței* editată de Iordan Chimet, ori *Basmele* lui P. Ispirescu apărute în 1972 însoțite de ilustrațiile lui Done Stan (în locul ediției din 1968 indicată în bibliografie) etc. etc. Sînt lacunele de care suferă bibliografia, pentru că nu putem crede că o secție pentru copii atît de bine înzestrată ca cea din Iași nu posedă asemenea ediții extrem de solicitate.

Reproșăm bibliografiei, de asemenea, că nu este însoțită de un indice de nume (care ar fi ajutat și pe copii să se obișnușească cu asemenea instrumente de informare) și că nu poartă pe ea adresa bibliotecii și orarul de funcționare a secției pentru copii.

În bibliografia de recomandare adresată copiilor, volumul întocmit de instituția ieșeană este un început promițător. Îl salutăm cu bucurie, ca pe orice manifestare a priceperii profesionale și a interesului pentru promovarea metodelor de propagandă eficientă.

Oare Biblioteca „Gh. Asachi” își trimite publicațiile celorlalte biblioteci municipale și mai ales comitetelor județene de cultură și educație socialistă din țară? Dacă nu a făcut acest lucru pînă acum, i-am sugera să întreprindă acest efort. Spre exemplificare și întru „molipsire”. Și poate că atunci nu numai la Moldova se vor naște... bibliografii.

A. C. TOFAN

BIBLIOGRAFIA SOVETSKOII BIBLIOGRAFII. (Bibliografia bibliografiei sovietice). Moskva, „Kniga”, 1972. XC + 364 p.

Bibliografia bibliografiei sovietice este o publicație modernă de tip special, un document terțiar — instrument eficient pentru orientarea în fluxul uriaș de informații documentare, a cărui creștere continuă oglindește progresul științei și evoluția vieții spirituale a omenirii. Necesitatea unei publicații de acest pro-

fi este impusă de condițiile actuale de dezvoltare ale informării documentare. Prin integrarea activității de informare în forme organizate — institute, centre, servicii specializate din cadrul bibliotecilor — se mărește continuu volumul și diversitatea documentelor secundare elaborate de acestea, un rol important revenind lucrărilor cu caracter bibliografic. *Bibliografia bibliografiei sovietice*, care apare anual, prezintă sistematizat toate lucrările cu caracter bibliografic publicate în U.R.S.S., pentru a înlesni regăsirea lor. Constituind rezultatul prelucrării de documente secundare, ea este un document terțiar sau poate fi definită ca „bibliografie de gradul II”. Volumul acestei publicații pe anul 1972 este alcătuit din trei părți: un studiu de sinteză asupra activității desfășurate în 1970 în U.R.S.S. în domeniul lucrărilor cu caracter bibliografic; liste ale lucrărilor bibliografice întocmite în U.R.S.S., înregistrate în 1970 și la începutul anului 1971; un sistem complex de indexuri ajutătoare (indexuri-cheie).

Studiul de sinteză este o lucrare amplă în care sînt analizate toate aspectele legate de elaborarea și publicarea lucrărilor bibliografice în U.R.S.S. Studiul este semnat de un colectiv de specialiști din diverse domenii, fiecare domeniu fiind tratat în cadrul unui capitol separat. Ultima parte a studiului, semnată de redactorul coordonator G. P. Fotonov, cuprinde o critică competentă a situației de ansamblu și sugestii pentru eliminarea în viitor a deficiențelor existente.

Listele de lucrări cu caracter bibliografic oglindesc: publicațiile bibliografice periodice (între acestea fiind incluse și revistele de referate, indexurile bibliografice publicate izolat, unele bibliografii anexate la sfîrșitul cărților și al articolelor de revistă, sintezele istoriografice).

Lucrările sînt semnalate prin titlu, însoțit de datele necesare pentru identificarea lor și de adnotări. Materialul este încadrat în capitole și subcapitole, care reflectă toate domeniile — științe sociale și ale naturii, economie și tehnică, literatură și artă.

Sistemul de indexuri-cheie cuprinde: lista titlurilor de reviste care au rubrici permanente de lucrări cu caracter bibliografic, ordonată alfabetic; lista recenziilor asupra lucrărilor cu caracter bibliografic, ordonată alfabetic pe nume de recenzenti; indexul alfabetic al autorilor de lucrări incluse; indexul alfabetic al titlurilor de lucrări înregistrate; indexul alfabetic al denumirilor geografice pe care se axează lucrările incluse. În ansamblu, *Bibliografia bibliografiei*

sovietice impresionează prin amploarea și complexitatea materialului (7021 de lucrări înregistrate), prin competența cu care materialul a fost prezentat. Utilitatea publicației poate fi considerată din două puncte de vedere: consultarea ei permite să se evalueze întreaga activitate bibliografică desfășurată în U.R.S.S. în cursul unui an; publicația constituie o sursă prețioasă de informare documentară. Delimitarea capitolelor și subcapitolelor, în care s-a încadrat materialul, este corectă și precisă. Considerăm însă că s-ar fi putut găsi un sistem mai eficient pentru ordonarea înregistrărilor în cadrul subcapitolelor — nu ordonarea alfabetică după nume de autori sau după primul cuvînt din titlul lucrării. S-ar fi putut adopta, de exemplu, sistemul publicației sovietice *Referitivnii jurnal*, potrivit căruia în cadrul subcapitolelor referatele se ordonează după conținut, mergîndu-se de la lucrările generale spre lucrări din ce în ce mai înguste specializate.

Sistemul de indexuri-cheie al lucrării este foarte util. Ar fi trebuit însă completat și cu un index pe subiecte. Indexul pe titluri nu permite regăsirea unei lucrări care tratează o anumită problemă, deoarece ordonarea alfabetică se face după primul cuvînt al titlului, care de regulă este general și nu caracterizează subiectul.

Am urmărit să scoatem în relief structura specifică a *Bibliografiei bibliografice sovietice*, valoarea ei deosebită ca mijloc de orientare a activității bibliografice și ca sursă de informare documentară, avînd în vedere utilitatea unei asemenea lucrări și la noi, ca sinteză a activității bibliografice, ca o evaluare a lucrărilor cu caracter bibliografic elaborate pe planul întregii țări.

Ing. Veronica ALEMAN

Mews, Hazel. **READER INSTRUCTION IN COLLEGES AND UNIVERSITIES.** [Instruirea cititorului în colegii și universități]. London, Clive Bingley, 1972. 111 p.

În perioada studiilor, dar și ulterior, deprinderea de a se informa și documenta permanent trebuie să devină parte integrantă a formării specialiștilor din toate domeniile de activitate, aflați într-o lume care se schimbă de la o zi la alta. Bibliotecile universitare, principalele unități de informare, factori indispensabili procesului de învățămînt, oferă prin colecțiile lor de publicații și alte categorii de materiale o varietate de surse de informare capabile să completeze ori să reinnoiască cunoștințele dobîndite la cursuri și seminarii. Prin mărirea și

complexitatea lor, pentru unii studenți neinițiați, gata „să rățăcească” în jurul „grâmezilor de publicații”, bibliotecile universitare pot lăsa impresia că nu au nimic care să le folosească. Explozia informațională la care asistăm, creșterea numărului de studenți (secolul XX fiind considerat „secolul studenților”), rolul important al bibliotecilor universitare în pregătirea studenților fac din ce în ce mai evidentă necesitatea instruirii lor asupra modului ordonat de cercetare a bibliotecii, pentru utilizarea eficientă a resurselor și serviciilor sale.

Dr. Hazel Mews, angajată timp de câțiva ani în analiza felului în care studenții primesc o astfel de instruire, rezumă în paginile volumului metodele folosite în bibliotecile din Anglia și împărtășește propria sa experiență, desfășurată pe durata anilor 1970—1972.

În capitolul introductiv, autoarea relevă preocupări în acest sens discutate cu prilejul diferitelor conferințe din Anglia și America (Royal Society Scientific Information Conference in London, 1946; International Conference on Scientific Information in Washington, 1958) și subliniază recomandările *Raportului Parry* (1967) asupra bibliotecilor universitare din Anglia: să se ofere tuturilor studenților îndrumări preliminare privind organizarea și funcționarea bibliotecii; să se țină cursuri și seminarii despre folosirea instrumentelor bibliografice, fie care student să fie introdus în literatura propriului său domeniu de specializare.

Capitolul al II-lea anunță câteva probleme inițiale legate de instruirea studentului în folosirea bibliotecii: dacă personalul didactic este interesat ori nu să se facă instruirea, ce părere au studenții și bibliotecarii, unde și în ce perioadă a anului universitar să aibă loc cursurile. Abordând problemele organizării cursurilor și ale conținutului lor (capitolele III și IV), autoarea acordă acestora un spațiu mai larg și consideră necesare trei etape. Mai întâi studentul trebuie să dobândească o viziune de ansamblu asupra structurii organizatorice a bibliotecii. În Anglia, prezentarea generală a bibliotecii este făcută de către bibliotecari împreună cu decanul facultății, urmată de o vizită în bibliotecă. Se folosesc filme, schițe cu planul clădirii, cu repartizarea secțiilor, a serviciilor, cu orarul și regulamentul de împrumut al publicațiilor etc. După ce studentul s-a familiarizat cu biblioteca, aceasta începe să împrumute publicații, primele fiind cele recomandate în bibliografiile disciplinelor. El trebuie să știe cum să caute publicația de care are nevoie. În cea de-a doua etapă, el este

îndrumat să cunoască sistemul de cataloage, felurile lor, ordonarea fișelor în diferitele tipuri de cataloage, clasificarea folosită în bibliotecă, sistemul de organizare a fondurilor, care sînt publicațiile elaborate de bibliotecă, unde și cui să se adreseze pentru informații generale ori speciale. În plus, explicații verbale, îndrumări scrise pentru fiecare student, material ilustrativ expus în sălile bibliotecii, la care se adaugă două seminarii speciale aplicative, înlesnesc drumul studentului spre publicația dorită. Introducerea studentului în literatura de specialitate poate fi făcută intensiv (cursuri săptămânale într-un semestru) de către cadrele didactice însoțite de bibliotecar. Cunoașterea principalelor lucrări de referință pentru specialitatea studentului (tratate, manuale etc.), a periodicelor reprezentative și a categoriilor de documente (rapoarte, prospecte, cataloage etc.) care aduc informația la zi, cit și a revistelor de abstracte, a bibliografiilor speciale, a dicționarelor, enciclopediilor etc. devine obligatorie în cea de-a treia etapă. Autoarea dă numeroase exemple de felul în care se examinează periodicele de bază din domenii diferite, de felul cum se explorează conținutul revistelor de referat (cum se descoperă autorii, titlurile complete ale publicațiilor citate etc.).

O serie de alte activități — seri literare, simpozioane, concursuri, expoziții de cărți — sînt indicate atît pentru răspîndirea cunoștințelor, cit și pentru atragerea studenților spre bibliotecă.

Hazel Mews are în vedere și studenții străini cărora trebuie să li se acorde o atenție deosebită, recomandînd traducerea explicațiilor în limba maternă a studenților.

Pe lângă îndrumările și exercițiile practice oferite de Hazel Mews în cartea sa, merită citată anexa în care sînt înregistrate ghiduri speciale de introducere în literatură (științe exacte, tehnică, științe sociale și umanistice) și bibliografia selectivă a lucrărilor privind instruirea cititorilor.

Prin bogăția de referințe concentrate în paginile volumului, cit și prin utilitatea îndrumărilor, lucrarea se adresează deopotrivă bibliotecarilor și profesorilor din învățămîntul superior și mediu.

Mioara BUZ

Barboza Mello, José. SÍNTESI HISTÓRICA DO LIVRO. Rio de Janeiro, Editôra Leitura, 1972. 341 p.

Lucrarea lui José Barboza Mello, profesor la Catedra de arte grafice de la Școala de biblioteconomie și documentare din Rio de Janeiro, a fost destinată

de către acești studenți săi, însumând rodul unei experiențe didactice de 11 ani în predarea unei discipline ce se impune a fi — odată pentru totdeauna — sistematizată într-un manual. Alături de autor, pentru conținutul științific al cărții răspunde și Adonias Filho, scriitor, care din 1961 este și director al Bibliotecii Naționale a Braziliei.

Conceput ca un manual, volumul lui Barboza Mello păstrează atributele unei astfel de lucrări: rigoare științifică, discernerea esențialului, precizie, expunere sistematică și clară, aspect atrăgător, material ilustrativ bogat și sugestiv și completări grafice interesante (de pildă, tabelele comparative pentru semnele grafice descoperite pe vâile Indului și în Insula Paștelui, organograma alfabetului, tabela alfabetului merotic, schema procesului Ofset). De asemenea, lucrarea cuprinde și o bibliografie selectivă suficient de cuprinzătoare a literaturii de specialitate (84 de referințe bibliografice). Consultarea atentă a volumului ne îndreptățește însă să considerăm că lucrarea lui Barboza Mello depășește sfera unui manual didactic, adresându-se în primul rând, cercetătorilor din diferitele domenii ale cunoașterii, celor ce păstrând un permanent contact cu cartea sint interesați să cunoască originea acestui „umitor instrument de comunicare și cultură”. În primul rând, prin caracterul său de sinteză amplă, completă, structurată încet, în răstimpul a 11 ani de meditație și verificare; prin ideea călăuzitoare și mereu permanentă de a trata cartea ca personaj central al existenței sociale, în continuă evoluție alături de om (de aici și unitatea lucrării); prin obiectivitatea cu care este privită această evoluție, fiecare afirmație având acoperire documentară; în sfârșit, prin evidentele însușiri literare ale autorului, care narează fluid — cu sensibilitate și pasiune am putea zice — un material ce ar părea că nu se pretează canoanelor de creație artistică.

Autorul prezintă într-un prim capitol „preistoria cărții”, pentru a dezvolta apoi în capitolul următor, cel mai cuprinzător, istoria cărții (alfabetul, cartea pe suport mineral—animal—vegetal, cerneala, hîrtia, gravura, manuscrisele și miniaturile, inventarea tiparului, dinastia marilor tipografi, caracterele tipografice, compoziția mecanică, imprimarea, legătura, bibliotecile); în capitolele III și IV urmărește cartea în Orient și, respectiv, în Europa, prototipografi, incunabile); în capitolul al V-lea, cartea în cele două Americi, pentru a se opri, apoi, în capitolul al VI-lea, asupra cărții în patria sa — Brazilia. El consacră astfel ultimele 70 de pagini, adică o cin-

cime din studiu, unui material inedit — am putea spune — pentru noi, deoarece privirea sa istorică asupra cărții se întinde la scara întregului glob, avînd meritul de a introduce o bogată informație privind originea și evoluția scrisului și a cărții în 13 state ale Americii de Nord și de Sud, de la primele începuturi și pînă astăzi. Lucrarea completează bibliografia existentă a istoriei cărții pentru o arie geografică de mare întindere, necuprinsă în studiile de specialitate de pînă acum, chiar ale autorilor consacrați ai acestei teme (Svend Dahl, A. Cim). Față de binecunoscuta *Istorie a cărții* a lui Svend Dahl, în care nu găsim decît foarte puține informații asupra dezvoltării scrisului și cărții în America, și numai în ce privește situația de după 1900, lucrarea lui Barboza Mello apare ca o completare fericită, deoarece el integrează în circuitul cultural mondial aportul unei vaste zone a lumii, prea puțin cunoscută încă și de aceea nevalorificată.

Așa cum însuși autorul subliniază, lucrarea „nu este o carte de cercetare, ci o lucrare profesională, interesată să dezvăluie și să informeze asupra a ceea ce s-a făcut în sectorul culturii în ce privește cartea”. Și, mai departe, Barboza Mello mărturisește: „Am fost interesat să stabilesc și să restaurez adevărul istoric”. Cu toate acestea, lucrarea sa depășește limitele unei simple dezvăluiri, aducînd completări valoroase, originalitate în tratarea temelor, bogăția de observații decurgînd din interpretarea realistă a faptelor.

În ceea ce privește difuzarea în țara noastră a acestei lucrări, principala dificultate constă în faptul că limba portugheză este mai puțin accesibilă cititorilor noștri. Cartea va cunoaște deci o circulație redusă în rîndul publicului larg. Ea va capta însă interesul specialiștilor din bibliotecă și instituții culturale, în general al romanștilor cărora le este posibil să stabilească contactul direct cu conținutul ei. În afară de considerentele de mai sus, este bine ca specialiștii noștri din domeniul culturii — și ne gîndim acum și la editori — să cunoască această contribuție serioasă a Braziliei, care face cinste nu numai autorului său și activității biblioteconomice din această țară, dar și editurii „Leitura” din Rio de Janeiro, care i-a oferit condiții grafice dintre cele mai bune (hîrtie, tipar, ilustrații, tehnoredactare).

Faptul că volumul a văzut lumina tiparului în 1972 nu este o coincidență, ci se înscrie ca o contribuție de prestigiu la reușita Anului internațional al cărții.

Ecaterina TENEA

Florea, Ion. DIALECTICA DEMOCRATIEI SOCIALISTE. Buc., Editura științifică, 1973. 249 p.

Pentru orinduirea socialistă, democrația are o determinare obiectivă, izvorul ei aflându-se în transformările radicale petrecute în toate domeniile vieții sociale, în special în desființarea exploataării omului de către om, moment ce marchează debutul într-o eră nouă, ce oferă cadrul material și spiritual al afirmării nestingerite a personalității umane, armonios dezvoltate.

Nuanțata analiză teoretică întreprinsă de Ion Florea dialecticii democrației socialiste face constante referiri la politica științifică desfășurată de partidul nostru comunist. Democrația noastră socialistă, arată autorul, emană din deținerea efectivă de către popor a puterii politice și economice, din faptul că astăzi aceeași persoană întruchiează atât pe proprietarul mijloacelor de producție cît și pe producătorul valorilor materiale. Între democrația socialistă și cea burgheză este o netă deosebire, pregnant punctată de autor. Spre deosebire de formele anterioare ale democrației, care aveau un pronunțat caracter demagogic, formal, exprimînd interesele claselor exploataatoare, democrația socialistă, conchide semnatarul volumului, este o formă de guvernămînt bazată pe participarea poporului la exercitarea puterii politice și gestiunii economice, pe libertatea și egalitatea reală a tuturor cetățenilor, pe manifestarea și dezvoltarea liberă a personalității fiecărui individ.

Întregul proces de formare și dezvoltare continuă a democrației socialiste în patria noastră se înfăptuiește din inițiativa și conducerea partidului. Ion Florea dezbate într-un capitol această problemă, evidențînd că esența democrației rezultă din contactul nemijlocit pe care îl are partidul, conducerea sa superioară cu oamenii muncii.

Un moment de cea mai mare importanță din istoria contemporană a României îl marchează istoricul Congres al IX-lea al partidului prin aceea că a amplificat procesul dezvoltării democrației. Autorul subliniază importanța epocală a acestui congres cît și elementele noi ce le-au adus celelalte forumuri ale comuniștilor în anii ce au urmat.

În volum se prezintă efervescenta și amploarea vieții noastre politice interne și externe, perfecțiunile aduse în toate domeniile de activitate, care demonstrează cu prisosință faptul că partidul comuniștilor reprezintă elementul dinamizator al vieții libere, democratice al unei națiuni angajate în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

D. PETRE

Buzatu, Gh. RĂZBOIUL SECRET. Iași. „Junimea”, 1973. 276 p.

Cartea este o prezentare palpitantă a activității serviciilor de spionaj și contrasponaj din țările aliate (Anglia, Franța, S.U.A., U.R.S.S.) și din țările Axei (Germania hitleristă, Italia fascistă, Japonia militaristă) în timpul războiului mondial din anii 1939—1945. Autorul, dispunînd de o documentație vastă, pe care o ordonează cu îndemînare, analizează rolul organizațiilor de informații și contrainformații în desfășurarea ostilităților dintre statele beligerante, care, chiar dacă nu a fost primordial în acțiunile de război, a avut totuși o importanță ce nu poate fi neglijată.

Primele capitole ale volumului sînt o succintă istorie a serviciilor secrete mai însemnate implicate în conflictul armat din perioada amintită și totodată oferă o apreciere a activității lor în timpul războiului. Autorul remarcă faptul că departe de a fi infailibil, așa cum îl prezenta propaganda deșănțată a hitliștilor, Abwehr-ul (serviciul de informații nazist condus de amiralul Canaris), deși a obținut unele succese, a ieșit înfrînt din confruntarea sa cu organizațiile de informații și contrainformații aliate. Gh. Buzatu nu a avut în vedere în cartea sa o reconstituire integrală a istoriei războiului din umbră în epoca respectivă. El a ales numai cîteva momente semnificative ale conflagrației mondiale (însenarea de la Gleiwitz, bătăliile de la Pearl Harbor, Stalingrad, Midway, din Africa de Nord, debarcarea aliaților în Franța și Italia), în care serviciile de spionaj și contrasponaj au adus o contribuție remarcabilă. Autorul evocă figurile unor spioni intrați de mult în legendă, ca Richard Sorge—„spionul secolului”, Rudolf Roessler, Alyesa Bazna („Cicero”), Leopold Trepper, „Cynthia” și înfățișează unele misiuni îndeplinite cu succes de aceștia.

Scrișă fluent, însumînd date senzaționale prin însăși adevărul lor, cartea captivă de la primele pagini și se adresează unui public larg.

G. M.

Majoritatea sociologilor și pedagogilor, teoreticieni sau practicieni, sînt de acord că, în condițiile societății moderne, marcată de revoluția tehnico-științifică cu toate implicațiile ei în cele mai neașteptate domenii, apare și persistă o criză a sistemului educațional, generată de amplificarea și diversificarea cerințelor sociale față de acest sistem, de mărirea duratei utilizării sociale a individului. Soluția? Răspunsul unanim este „educația permanentă”; cînd însă se încearcă clarificarea conceptului, unanimitatea dispare, făcînd loc, deseori, unor accepții empirice, înguste.

O viziune largă asupra educației permanente oferă Leon Topa arătînd că „ea trebuie înțeleasă ca un sistem de obiective, metode și tehnici educaționale clasice și moderne, validate și în plină revoluționare, capabile să dezvolte însăși educabilitatea (s.n.), o mobilă și continuă deschidere educațională potrivit condițiilor de muncă și de viață ale generațiilor de oameni și ale fiecărui individ în parte” (p. 14). Mai concret, după opinia autorului, educația permanentă „nu constă pur și simplu în a „învăța toată viața” ci de a învăța exact ceea ce se poate învăța mai ales și numai la tinerețe și de a continua învățarea, de a „reînvăța” sau de a perfecționa, ceea ce este posibil și în alte perioade ale vieții” (p. 28).

Autorul remarcă necesitatea de a forma socialmente indivizii astfel încît ei să fie receptivi la educație în diferitele ei forme — de-a lungul întregii vieți, fiind posibil ca ei să fie re-formați, în funcție de aspirații individuale și nevoi sociale. Totodată, Leon Topa cercetează relația dintre sistemul educației permanente și sistemul social global, și susține că educația trebuie perfect integrată, pentru a fi eficientă, în viața socială, în activitățile la care este antrenat individul educat, și nu concepută ca un microsistem social „adăugat”, „lipit” macrosistemului, ca un sistem, în fond, „para-social”.

În acest context, Leon Topa aduce în discuție elementele care aparțin sistemului educațional, sau favorizează actual educațional în diverse situații, medii sociale. Trecînd în revistă diferitele modalități ale educării adulților în alte țări, autorul prezintă formele de instruire specifice adulților. Un loc important îl ocupă și analiza sociologică a familiei ca factor educativ, a structurii procesului formativ desfășurat în acest

cadru. În același timp — relevă autorul lucrării — inițiativa acțiunii educative permanente trebuie să aparțină nu doar societății, ci și individului care, în condițiile sociale actuale, trebuie să acționeze în sensul autoeducației — toate aceste direcții enumerate fiind menite să asigure o creștere a calității educației.

Rețin atenția, de asemenea, considerațiile de prognoză în materie de educație permanentă: e un capitol pe care l-am fi dorit mai detaliat, în scopul stabilirii unor direcții mai concrete de acțiune viitoare, deoarece — credem — educația permanentă ca sistem, în felul în care e concepută este încă o problemă de viitor — chiar dacă a unui viitor imediat. Beneficiind de o solidă informație, volumul, prin însăși tema abordată, se adresează publicului larg cititor.

C. NOVAC

Straje, Mihail. **DICTIONARUL DE PSEUDONIME, ALONIME, ANAGrame, ASTERONIME, CRIPTONIME ALE SCRITORILOR ȘI PUBLICIȘTILOR ROMÂNI** Buc., „Mieruva”, 1973. XXIII + 812 p.

O asemenea lucrare care descifrează o prezidenție de semnături ascunse stabilindu-le adevărata identitate apare pentru prima oară la noi. Conceput după modelul celor mai bune lexicoane străine similare, dicționarul consemnează peste 2500 de nume de publiciști, scriitori, oameni de artă etc. În volum este menționat numele celui care a semnat cu pseudonim, urmat de notarea anului nașterii și al morții, după care sînt înregistrate pseudonimele respectivului autor (în ordine alfabetică, cu menționarea lucrărilor și publicațiilor periodice unde au apărut) și sursele folosite în identificare. Pseudonimele și celelalte moduri de semnare ale autorilor figurează la rîndul lor separat, în ordine alfabetică, cu trimiteri la numele reale ale autorilor. Din citarea izvoarelor observăm că Mihail Straje a investigat un vast material bibliografic, aproape toate consemnările bazîndu-se pe un suport sigur. Totuși, lucrarea nu este scutită de unele inadvertențe și fisuri în informație, pe care ne permitem să le semnalăm (fără a le ierarhiza). N-am înțeles rațiunea încorporării într-un dicționar al cărui obiect îl constituie „scriitorii și publiciștii români” a. filoromânului italian Ramiro Ortiz (p. 507); deși

autorul își fixează ca limită temporală „preajma anului 1940”, în corpusul lucrării sînt incluși muzicologul Viorel Cosma (n. 1925), poetul Ion Horea (n. 1929), muzicologul Gheorghe Firca (n. 1935) etc., a căror manifestare publicistică începe după 1944; multe din pseudonimele menționate în descrierile principale nu au trimiteri de la pozițiile alfabetiche la autorii care le-au folosit: Ion Balint pentru Alexandru Hodoș, Theo pentru Tudor Argezi, Grămătic pentru Camil Petrescu etc. Semnalăm, la dorința autorului, câteva pseudonime noi ale scriitorilor și publiciștilor transilvăneni tratați în dicționar: Iosif Pervain a semnat și I. Prelucan în *Gînd românesc* (vezi: Fanache, V. *Gînd românesc și epoca sa literară*. Buc., 1973.); Teodor Murășanu s-a ascuns sub pseudonimul Silviu Bardeș în *Pagini literare* din Turda (vezi: Daisa Dora, *Pagini literare*. Indice bibliografic. Cluj, 1972.); Onisifor Ghibu a semnat Dr. G. Oprean lucrarea *Invățătorimea română din Sălaj*, Sibiu, 1912; de asemenea, tot același autor mai folosește: N. Foișor și Amic în *Telegraful român*, Dr. Tiberiu Mureșan și Dr. A. Micu în *Tribuna* din Arad, O. Preașmă în *Neamul românesc* (vezi: Moga, Ioan și Naghiu, E. *Iosif Bibliografia profesorului Onisifor Ghibu* Buc., 1941.). Micile deficiențe, corijabile de altfel, nu umbresc valoarea lucrării — remarcabilă în ansamblu — care nu poate să lipsească din fondul de referință al bibliotecilor.

Ioan CARABA MITROFAN

GONDOLATOK A KÖNYVRÖL. Gyűjtőtte és összeállította Mészáros József. [AFORISME DESPRE CARTE]. Buk. „Kriterion”, 1972. 223 p.

Începutul anului internațional al cărții a fost marcat de TEKA, prestigioasa serie în limba maghiară, prin publicarea scrierii lui Richard de Bury, *Philobiblon* — *Dragostea de cărți*. Încheierea lui a fost sărbătorită, în aceeași serie, prin apariția volumului *Aforisme despre carte* în care sînt cuprinse însemnările a peste cinci sute de autori, făcute pe papyrus, pergament și hîrtie de-a lungul a cincizeci de veacuri, începînd cu mileniul al III-lea î.e.n. și sfîrșind cu ultimii ani dinaintea tipăririi cărții. Filozofi, scriitori, oameni de știință, revoluționari, principii, poeți se întîlnesc aici în numele aceluiași ideal.

Rod al muncii de răbdare și migală a culegătorului Mészáros József, care i-a

închinat cîteva decenii de căutări perseverente, volumul oferă cititorului de astăzi — înmănunchate — aproximativ 1 200 de sentințe avînd ca obiect cartea, lectura, biblioteca și influența lor asupra celor ce le frecventează.

„Aici se găsește leacul sufletelor” spune cea mai veche maximă din culegere, scrisă în Egipt acum cinci mii de ani. Ea a rămas moștenire vremurilor care au urmat. Epictet citează o frază asemănătoare pusă pe frontispiciul bibliotecii lui Osymandyas. Diodor, Kant, Lautreámont, Marie Curie, Benedek Marcell, Argezi, Blaga, Iorga reiau ideea și o îmbracă în alte cuvinte. (O inscripție asemănătoare se află și la intrarea în biblioteca brîncovenească de la Horezu întemeiată în 1709).

Maximele culese de la diverși autori au fost ordonate pe țări în cadrul capitolelor: *Antichitatea* (mil. III î.e.n. — sec. V. e.n.); *Evul mediu* (sec. V. — mijl. sec. XVII); *Epoca contemporană* (mijl. sec. XVII — sec. XX); *Secolul al XX-lea*. Dintre cei care se disting prin numărul sentințelor alese pot fi citați Belinski, Chamfort, Comenius, Fay Andrés, Goethe, La Bruyère, Lenin, Maurois, Montesquieu, Montaigne, Petrarca, Jules Renard, Schopenhauer, Lev Tolstoi, Voltair.

Urmărind gîndurile despre carte ale celor cuprinși în volum, cititorului i se dezvăluie schimbarea treptată a conținutului lor în raport cu evoluția producției și răspîndirii cărții în lume. Dacă Ciceron spunea: „Ai grijă de colecția ta de cărți, să n-o promiți cuiva, chiar dacă vei găsi un amator înflăcărat, căci eu sîmi păstrez tot venitul pentru ea, ca la bătrînețe să găsesc un sprijin într-însa”, Sinclair Lewis însemna: „Cartea este un bun public. Chiar dacă o cumperi, nu este a ta decît, cel mult, pînă la moarte”, iar Steinbeck găsește că „împrumutul de cărți este donație publică”. Dacă primele sentințe s-au construit mai mult pe noțiunea de carte, ca unitate, pe măsură ce înaintăm în timp, obiectul lor devine biblioteca, multe din ele referindu-se și la munca și rolul bibliotecarului în îndrumarea lecturii.

Mészáros József a făcut pe lîngă opera de culegător și pe aceea, deosebit de anevoioasă, de traducător al maximelor în limba maghiară, adăugînd volumului și un indice de nume al autorilor cu datele nașterii și morții lor.

Aforisme despre carte este culegerea cea mai completă pe această temă apărută la noi, un instrument de lucru valoros pentru bibliotecari, pentru orice om de cultură.

Antonia BĂLAN

Ruffini, Mario. BIBLIOTECA STOLNICULUI CONSTANTIN CANTACUZINO
Traducere din limba italiană de D. D. Panaiteșcu și Titus Pîrvulescu. Prefața de Virgil Cîndea. Buc., „Minerva”, 1973. 302 p. + 11 f. pl. (Universitas).

Dorința de a cunoaște cît mai bine viața și personalitatea marelui cărturar român, Constantin Cantacuzino stolnicul, a îndemnat pe cercetătorii mai vechi și mai noi să caute cadrul spiritual care i-a influențat formația și opera. Apariția, în 1967, a lucrării lui C. Dima-Drăgan, *Biblioteca unui umanist român — stolnicul Constantin Cantacuzino*, a marcat un punct de răscruce pentru cei preocupați de locul și rolul acestuia în istoria culturii românești.

Cea dintîi analiză făcută pe baza reconstituirii lui Corneliu Dima-Drăgan și se datorează lui Mario Ruffini, cărturarul italian care n-a făcut decît să-și prelungească prin ea o veche activitate de cercetare și elaborare de lucrări științifice închinată legăturilor dintre Italia și Valahia între secolele XVI și XVIII. Scriind-o pentru aniversarea celui de-al treilea centenar de la încheierea studiilor Stolnicului la Padova (1669), autorul a intenționat și a reușit să-și înfățișeze cadrul culturii și vieții spirituale, sub diferitele sale aspecte. Clasificînd cărțile rămase pe categorii, ramuri și limbi, calculînd procentajul apartenenței lor la diverse domenii, urmărindu-le caile de procurare, adăugînd titluri a căror prezență în bibliotecă ar putea fi dedusă din condițiile culturale ale epocii, în sfîrșit, supunînd unei sistematizări noi volumele rămase în vestita bibliotecă, autorul conduce pe cititor spre concluziile din care personalitatea lui Constantin Cantacuzino iese clarificată, bine conturată și certă.

Aplecîndu-se cu multă răbdare și osteneală asupra materialului de analizat, M. Ruffini adaugă, îndreaptă și precizează unele date publicate de Corneliu Dima-Drăgan — contribuție relevantă mai ales de capitolul *Note* în care s-au lărgit informațiile despre autorii cărților, profesorii Stolnicului și personalitățile vremii citate în text, s-a publicat o scrisoare prin care se confirmă doctoratul acestuia la Louvain, s-a inclus bibliografia consultată pentru elaborarea lucrării etc. Se poate prevedea că *Notele* vor fi capitolul cel mai des frecventat din lucrare, alături de capitolul III consacrat alcătuirii bibliotecii, capitol în care se află numeroase puneri la punct, mărturie a rigurozității cercetărilor făcute asupra informațiilor primare.

Economia lucrării servește intenției de sistematizare ale autorului prin cele patru capitoare cu diviziunile și subdiviziunile lor: I. *Viața culturală a stolnicului Constantin Cantacuzino*; II. *Începuturile bibliotecii Stolnicului*; III. *Alcătuirea bibliotecii*; IV. *Concluzie*. După cele patru capitoare urmează *Notele*, un *Rezumat* în limba italiană, *Indicele de nume*.

Prefața este semnată de Virgil Cîndea care a făcut, în 1967, și introducerea la cartea lui Corneliu Dima-Drăgan, aducîndu-și și acolo, ca și aici, partea sa de valoroasă contribuție. Aprecierile la adresa lucrării ca și rezervele schitate de prefațator sînt întemeiate pe o desăvîrșită cunoaștere a vieții și operei Stolnicului.

Este evident că de acum înainte, nici un studiu închinat marelui cărturar nu va putea fi elaborat fără consultarea în paralel a cărților lui Corneliu Dima-Drăgan și M. Ruffini. Ceea ce a descoperit și a adunat cu multă străduință primul, a trecut într-o nouă sistematizare, completare, prelucrare și șlefuire la al doilea.

Poate că, așa cum a arătat Virgil Cîndea, căntea cercetătorului italian ar fi fost chemată să apară mai întîi și mai ales în Italia pentru a-l putea aduce pe Stolnic mai aproape de cei din Apus, doritori să-l cunoască.

Dar această ordine în apariție nu face nici măcar puțin meritorie ediția adresată cititorilor români și ea va rămîne poate, așa cum consideră însuși autorul, „lucrarea care va reda aproape perfect cadrul culturii și al vieții spirituale a Stolnicului”.

Livia BACARU

Papu, Edgar. ÎNTRE ALPI ȘI MAREA NORDULUI. Eseuri asupra artei germane. Buc., „Meridiane”, 1973. 252 p.

Eseurile cuprinse în această carte sînt analizele unor „aspecte” din arta germană, și anume ale acelorora „care revin sau se repetă în diferite variații, determinate fie de schimbarea stilurilor sau a epocilor, fie doar de simplele diferențieri individuale de la artist la artist”. Am amintit sublinierea făcută de critic în cuvîntul de început pentru a explica și excelența selecție a lucrărilor și a motivelor luate în discuție, precum și a ilustrațiilor, care „laolaltă alcătuiesc fizionomia unitară, conferită de zona artistică respectivă”.

Arta germană, „unul din marile fenomene ale culturii europene”, își găsește în Edgar Papu un bun cunoscător al principalelor sale „coordinate structurale”, „motive și categorii artistice”.

Cartea, realizată sub semnul rigurozității universitare, urmărește tradițiile și continuitățile existente în arta germană.

Lectura acestor eseuri devine o delectare pentru cititor deoarece comentariul este captivant ca o narațiune, iar observațiile autorului sînt de o excepțională finețe.

Sensibilitatea față de micul detaliu pictural sau grafic, atenția la unduirea unei linii din decorul arhitectonic care mai domină și astăzi în arta germană, interpretarea unui detaliu vestimentar al gravurilor, realizate într-o viziune de ansamblu a artei universale, fac din cartea de eseuri scrise de Edgar Papu o lectură atractivă nu numai pentru oamenii de artă, dar și pentru un public larg.

Aurora BĂDILA

Călinescu, G. GÎLCEAVA ÎNTELEPTULUI CU LUMEA. Pseudojurnal de moralist. Vol. I (1927—1939). Buc., „Minerva”, 1973. 624 p.

Conform mărturisirii lui Geo Șerban — care a ales și îngrijit textele — *Gîlceava înțeleptului cu lumea* cuprinde cele mai reprezentative articole din publicistica ocazională a lui G. Călinescu. Indiferent de criteriile care au stat la baza selecției, culegerea are meritul de a prezenta publicului de azi o latură mai puțin cunoscută a personalității marelui istoric și critic literar, și anume pe aceea de moralist, de observator al oamenilor și moravurilor. Cel care își atribuia, cu o ironie subtilă, calificativul de „mizantrop” era, în fond, un entuziast lucid, un participant cu simț critic la viața societății. De altfel, într-un articol intitulat *David și Goliath* și publicat în *Adevărul literar și artistic* din 25 iulie 1937, G. Călinescu însuși explică, unei cititoare care îi reproșase „cruzimea, asprimea tăioasă”, în ce accepție trebuie luată așa-zisa sa „mizantropie”: „Mizantropii sînt oamenii cei mai blînzi de pe lume și mizantropia lor e o iubire exagerată de oameni și de toate, cu mîhnirea că nu sînt toți așa cum ar trebui să fie”. O asemenea afirmație este susținută și de curiozitatea cu care scriitorul cercetează tot ceea ce se petrece în jurul său. Departe de a rămîne un spectator, el își manifestă interesul și ia atitudine față de cele mai diferite probleme ale epocii, printre care figurează cinematograful, moda vestimentară, turismul, transportul în comun și originalitatea spiritului românesc, responsabilitatea civică, primejdia fas-

cismului. Nimic nu este tratat cu scepticism sau dezabuzare. Aspectelor ridiculizate le sînt opuse idealuri inspirate din realitatea spirituală a marilor civilizații antice și moderne. Expunerea, extrem de familiară, se alegează cu ingeniozitate la obiect. În modul acesta, „cronicile” se transformă cu discreție în eseuri, dialoguri socratice, poeme în proză, schițe lapidare, pamflete. Mobilitatea spiritului călinescian are darul de a revela idei chiar și în aspectele cele mai insignifiante ale realității. Comportarea micilor vietăți, „Mica publicitate” sau cine știe ce incident petrecut pe stradă pot constitui tot atîtea pretexte pentru declanșarea unor discuții privind morala, arta, politica, psihologia. Totodată, evenimentele grave își găsesc un imediat răsunset în conștiința scriitorului. Articolele sale (din 1939) care denunță tendințele expansioniste ale „Frigmaniei”, scrise sub forma unor parabole mușcatoare, sînt clarvăzătoare și ferme.

Cu toată varietatea sa inepută, publicistica lui G. Călinescu are un stil de neconfundat, ale cărui caracteristici evidente sînt concizia, capacitatea de a exprima surprinzător de simplu idei dintre cele mai complicate, fervearea în compromiterea prejudecăților. Aparent solicitat de domeniul eterogen, G. Călinescu urmărește de fapt, pretutindeni, cîteva mobiluri esențiale: ordonarea clasică a fenomenelor, înțelegerea spiritului românesc, cultivarea gustului pentru valorile spirituale.

Alex. ȘTEFĂNESCU

Grigorescu, Ioan. SPECTACOLUL LUMII. Buc., „Cartea românească”, 1973. 472 p.

Ioan Grigorescu ne propune o lectură mai puțin obișnuită. Elemente de cadru natural sau arhitectonic, crîmpeie de viață, obiceiuri, schițe de portrete ale unor personalități celebre sau ale unor oameni comuni, mituri și legende, alături de fapte autentice de istorie, se împletesc într-un uriaș arabesc, printr-un joc subtil al asociațiilor de idei și al memoriei afective, la capătul căruia autorul reușește să reconstituie o geografie spațială și una spirituală în același timp.

De-a lungul a aproape 500 de pagini atenția cititorului nu scade nici un singur moment. O susține bogăția informației, modul personal de abordare și de transcriere, virtuozitatea coloristică, sentimentul permanent al participării și mai ales acea capacitate a autorului de a

desprinde dincolo de orice fapt, de orice lucru, semnificațiile. Ne aflăm în fața unei cărți deosebite. Nu este un jurnal de călătorie, nici o carte de aduceri aminte, nici operă de ficțiune, dar nici de simplă consemnare. Este cartea unui gazetar și în același timp a unui eseist, a unui poet, și în egală măsură a unui moralist, a unui pictor și a unui arhitect, a unui spectator și totodată a unui regizor care pune în scenă un grandios spectacol al lumii. Un spectacol-dezbateri, în care sînt abordate aproape toate marile probleme ale existenței, ale istoriei, ale Omului. Autor și cititor se simt deopotrivă angajați.

F. B.

Zweig, Stefan. ORELE ASTRALE ALE OMENIRII. Buc., „Univers”, 1973. 183 p.

Orele astrale ale omenirii este o suită de evocări ale unor fapte de seamă din istoria umanității. Ceea ce cărțile de istorie, geografie, muzică sau literatură pomenesesc în treacăt, în cuvinte lipsite de vibrație, este transfigurat de scriitorul austriac și capătă puterea de a emoționa. Imaginația autorului suplimentează golurile din informația sa, astfel încît personajele celebre pe scena istoriei devin eroi de literatură, înzestrați cu gânduri și pasiuni, pe care altfel nici nu le-am fi bănuț. Stefan Zweig este captivat de destinații unor aventurieri, exploratori, împărați, muzicieni, literați cărora le întocmește cu pasiune scurte biografii romanzate. În „miniaturile” sale „istorice” el folosește o gamă largă de procedee artistice, menite să mențină trează atenția cititorului. O regizare remarcabilă a textului, o dozare savantă a efectelor, face ca unele dintre texte să te subjuge ca o carte de aventuri. În *Cucerirea Bizanțului*, *Minutul de la Waterloo*, scriitorul alternează cu măiestrie descrierea unor perioade de liniște și a altora pline de dramatism, astfel încît cititorul așteaptă cu răsuflarea tăiată dezno-dământul evenimentelor. Stefan Zweig creionează din trăsături sigure portrete de conducători sau reînvie în pagini memorabile mari înțeleștări armate. Narațiunea are vervă, tablourile, pline de culoare, se schimbă într-o succesiune rapidă. Alături, autorul nu mai înfățișează încăierări de oști, ci lupta omului cu el însuși pentru a smulge din ființa lui opere neasemuite (*Elegia de la Marienbad*, *Reînvierea lui Georg Friedrich Händel*). De un mare patetism este episodul înălțării și decăderii lui Johann August Suter (*Descoperirea Eldoradoului*) precum și cel al cucerii

rii Polului Sud de către căpitanul Scott (*Lupta pentru Polul Sud*).

Orele astrale ale omenirii instruește într-o manieră agreabilă, dar ea nu este o carte de erudiție, fantezia scriitorului împletindu-se cu datele oferite de documente. „Miniaturile istorice” sînt pretexte pentru scriitor de a medita, într-o manieră învăluită, asupra creației, asupra istoriei, asupra măreției destinului uman.

Kawabata, Yasunari. STOL DE PĂSĂRI ALBE. VUIETUL MUNTELUI. Buc., „Minerva”, 1973. 449 p.

În romanele lui Yasunari Kawabata (dintre care cititorul român cunoaște pînă acum *Kyoto*, apărut în traducerea lui V. Spoială în 1970, *Stol de păsări albe (Sembazuru)* și *Vuietul muntelui*, tălmăcite de Pericle Martinescu) este descrisă o lume cu o alcătuire fragilă, încît orice atingere mai violentă amenință să o destrame. Personajele care o populează nu au contururile perfect trasate și par mai curînd niște umbre. Autorul evocă cu voluptate acest univers nevrostic prin artificialitatea lui în care ritualul constituie șansa de supraviețuire. În *Sembazuru*, laureatul Premiului Nobel pentru literatură pe anul 1968 relatează despre ceremonialuri, tradiții de care eroii țîngesc să scape, dar totodată recurg la ele pentru a-și alunga neliniștile provocate de contactul cu civilizația modernă. Emblemele epocii contemporane sînt amintite rareori în carte. Din clipa în care se află în casele lor, personajele își leapădă hainele occidentale și, drapate în veșminte japoneze, se șupun unor practici perpetuate de generații. Dacă realitatea cotidiană le este vrăjmașă, eroii se apără ofiiciind cu venerație ceremonialul servirii ceaiului, preocupîndu-se de aranjarea florilor, discutînd după o adevărată știință a conversației, admiring obiecte de artă. Totul parcă s-ar petrece într-un sanctuar unde gesturile se succed potrivit unui protocol savant întocmit, iar agitația și suferința nu mai sînt admise.

Într-o lume în care existența respectă anumite reguli imuabile, împliniri neobișnuite nu pot să se ivească, astfel încît romanul are o acțiune neimportantă (dragostea tînărului Kikuji pentru o femeie cu mult mai vîrstnică), farmecul cărții provenind din atmosfera sa plină de sugestii.

Vuietul muntelui are ca personaj central pe bătrînul Shingo. Întreaga carte este bîntuită de presimțirile acestui erou

care știe că va muri curînd. Shingo înregistrează meticolos ivirea însemnelor senectuții, constată moartea unora dintre foștii lui colegi, regretă trecerea fără bucurii a anilor. „Părul mi-a albit fără să mă urc pe Fuji“ rostește el cu amărăciune. Dar cea mai mare durere îi este întreținută de incapacitatea sa de a-și strînge familia sub autoritatea lui. El observă că tinerii, după pustiitorul război mondial, în goana lor după fericire, renunță fără remușcări la valorile consacrate. Romanul este străbătut de note elegiace și în aparență nărezăzîntîmplări numeroase, dar la sfîrșitul lecturii îți dai seama că de fapt în paginile lui nu s-a petrecut nimic și doar un povestitor obosit și dezamăgit a încercat să închege o istorisiră pe care apoi a curmat-o brusc și din care nu-ți mai amintești decît sentimentele eroilor provocate de contemplarea naturii, de dragostea lor de viață, de oroaarea lor de bătrînețe și moarte.

Woolf, Virginia. VALURILE. Buc., „Univers“, 1973. 247 p.

Ca și în celelalte romane ale Virginiei Woolf transpuse în românește (*Doamna Dalloway, Spre far, Orlando*), *Valurile* are ca temă centrală Timpul. Autoarea prezintă șase personaje — trei bărbați și trei femei — din copilărie pînă la bătrînețe. Autoarea sugerează trecerea timpului descriind deplasarea soarelui pe cer, de la răsărit la apus, întreaga viață a personajelor fiind cuprinsă simbolic în intervalul unei singure zile. Virginia Woolf contrazice maniera romanelor tradiționale în care fiecare erou este stăruitor conturat, astfel încît să fie depozitat de orice enigmă. Personajele par a sta pe o scenă, în întineric, ca niște actori care așteaptă să-și spună rolul. Atunci cînd raza reflectorului îl descoperă pe unul dintre ei, acesta începe să rostească un discurs din care aflăm gîndurile sale despre viață, naștere, dragoste, prietenie, moarte. Cartea este o succesiune de astfel de monologuri, întrerupte uneori de poetica evocare a mării deasupra căreia alunecă soarele. Între personaje nu se stabilește nici o clipă o legătură, un dialog, deși ele se cunosc încă din copilărie. Ignorîndu-și reciproc prezența, ele se mulțumesc să-și destăinuie numai cititorului obsesiile. În romanul său *Patul de moarte*, Faulkner lasă și el pe eroi să istorisească singuri întîmplările

pe care le trăiesc. Dar dacă în universul înfățișat de scriitorul american clocoțește o viață sălbatică, în cartea autoarei engleze totul se petrece ca într-o seră, unde existența este protejată de adversitatea.

Deși apar numai prin „vocea“ lor, personajele se diferențiază cu ușurință. De parte de a fi monotonă, cartea face o trecere treptată de la voioșia și prospețimea atmosferei din primele pagini, pînă la neliniștile și gravitatea din finalul romanului. Autoarea descoperă cu finețe teama de năruire a personajelor sale, mîhnirea provocată de nemişcerea idealurilor lor.

Ambiția Virginiei Woolf de a se rupe din tiparele prea strîmte ale romanului tradițional nu devine în această carte frumoasă și tristă, scrisă limpede în ciuda formulei sale neobișnuite, un spectacol în sine, în care cititorul admiră doar abilitatea scriitoarei de a nara altfel decît confracții ei. *Valurile* este o operă durabilă, fascinantă prin profunzimea textului, un roman răscolitor despre trecerea noastră prin lume.

Prezentările de George ARION

Svevo, Italo. O VIAȚĂ. Buc., „Univers“ 1973. 381 p.

Alfonso Nitti, tînăr provincial animat de visuri „orbit de utopii“, vine în Trieste unde se angajează funcționar la Banca „Maller et Co“. Orașul îl primește ostil. Se simte singur, dezorientat, chinat de nostalgii. Lumea băncii, cu lupta aceea continuă, îndirjită și meschină, pentru o poziție mai bună în sistemul ierarhic, îi e străină. Orgolios, complexat, se simte apăsător de trufia colegilor și a șefilor săi care-l privesc de sus, cu dispreț, pentru că e mai prost îmbrăcat decît ei.

Să nu fie considerat „drept un om care nu merită să fie băgat în seamă“, acesta e de fapt supremul orgoliu al lui Nitti. De aici e numai un pas pînă la a mima, chiar și față de sine, ambițiile celorlalți, pînă la a le împrumuta mijloacele de parvenire. Acceptat în casa directorului său, el are o singură reacție la disprețul și indiferența suverană a ficei acestuia, Annetta: dorința de a se face remarcat, de a o cuceri, de a fi iubit. Dar Nitti nu este un arivist. Ambițiile sale sînt de cu totul altă natură; *altceva* ar dori, chiar dacă lui însuși acest lucru nu-i e foarte împiedec. Astfel, tocmai cînd toate aparențele indicau reușita, cînd numai o treaptă

— căsătoria — îl mai despărțea de realizarea unei poziții sociale demne de invidiat, copleșit de neliniște și dezgust, Alfonso renunță. O renunțare care îi aduce calm și fericire, eliberându-l de orice obligație și de orice reumușcare. Renunțând de bună voie la situația pe care ar fi putut să și-o facă prin Annetta Maller, el își dovedește într-un fel superioritatea.

Dacă astfel privite lucrurile, Nitti nu apare ca un înfrînt, de unde totuși acea impresie de eșec, de viață ratată? Este vorba de totala inaptitudine a eroului pentru viață (*Un inetto* — un inapt — intenționase de altfel, inițial, Italo Svevo să-și intituleze cartea). Inapt a se situa în rîndurile „învîgătorilor“, de a accepta mecanismul unei anune lumi cu care în fond el nu are contingentă și al cărei „stil“ nu îl poate mima la nesfîrșit, el este tot atît de inapt și pentru viața cenușie, monotonă, fără perspective, lipsită de semnificații a măruntului funcționar, modalitate de existență ce îl apasă și îl sufocă, de unde și chinuitoarea nevoie de aer pe care — simbolic — o încearcă Nitti în prima parte a cărții. Din această inaptitudine decurge apoi proces treptat de înstrăinare, sentimentul tot mai pregnant de vid, starea aceea de indiferență totală la care ajunge în cele din urmă, cînd nu-l mai ispitește nimic, cînd nici măcar efortul de a trebui să refuze sau să renunțe la ceva nu-l mai tulbură. Apoi, sinuciderea nu ca un act disperat, ci ca o încheiere firească a unei existențe searbăde, din care nu găsise mijloacele, nici forța să se smulgă.

Pînă la un punct, între destinul lui Italo Svevo și cel al personajului său Alfonso Nitti există o evidentă coincidență. Biografia lui consemnează, după studii literare și filozofice, o modestă carieră funcționărească în sucursala din Trieste a unei bănci vieneze. În vechiul port adriatic, rece și cenușiu, Svevo se simte, ca și Nitti, un străin... Altfel înarmat pentru viață însă, după 18 ani, părăsindu-și umilul post de la bancă, el va reuși o frumoasă carieră în afaceri, intrînd astfel, cel puțin din punct de vedere social, în rîndul „învîgătorilor“. Este ciudat cum tocmai de sub pana unui „învîgător“ s-a născut această amară istorie a unui destin înfrînt, istorie care, reflectînd atît de pregnant sentimentul alienării, al neputinței și al neantului, anunță (în 1892!) existențialismul secolului XX.

Cum printr-un joc al întîmplării (urmărind întocmai momentele editării în țara noastră — 1967: *Conștiința lui Zeno*, 1971: *Senilitate*, 1973: *O viață*), citito-

rul român va fi parcurs într-o succesiune inversă cele trei romane ale lui Svevo, scrise pe durata a peste trei decenii, mergînd astfel de la romanul considerat *capodopera* spre scrierea de *debut*, mi se pare plin de semnificații a invoca un fragment dintr-o scrisoare a autorului către Valery Larbaud: „James Joyce spunea întotdeauna că în sufletul unui om nu este loc decît pentru un singur roman... și că atunci cînd scriem mai multe, e vorba de același, mascat abil cu alte cuvinte. În acest caz singurul meu roman ar fi *O VIAȚĂ*“...

Flavia BUCOV

Afiș realizat de Biblioteca internațională pentru tineret din München.

24.

Internationale Kinder- und Jugendbuchausstellung

der Internationalen Jugendbibliothek München 4173
22. November - 18. Dezember
montags - freitags 8 - 20 Uhr, samstags 9-17 Uhr in der
Bayerischen Staatsbibliothek, Ludwigstraße 16

CZU 002

УДК 002

Marius Mendelovici: **Teoria și practica sistemelor de informare documentară (I)** R.B., 26, nr. 11, nov 1973, p. 642—646.

Cu acest articol, se deschide un ciclu de articole care are ca scop prezentarea unitară a problemelor de informare documentară (locul informației documentare în cadrul științelor care studiază informația, locul sistemelor de informare documentară în cadrul teoriei generale a sistemelor, prezentarea teoretică a sistemelor documentare, analiza structurii și funcțiilor acestora).

CZU 025.3:02:061.2 (100) FIAB

Florica Cimpeanu-Dumitrescu: **Catalogarea publicațiilor în preocupările FIAB (I)** R.B., 26, nov 1973, p. 667—673.

Este o sinteză a eforturilor manifestate pe plan internațional pentru așezarea muncii de catalogare pe baze științifice și pentru unificarea regulilor de descriere, de la constituirea unui organism specializat în cadrul FIAB și până în prezent.

CZU 655 (498) (091)
002 (498) (091)

Gernot Nussbächer: **Puncte de vedere cu privire la activitatea tipografică a lui Lavrentie** R.B., 26, nr. 11, nov 1973, p. 677—678

Articolul aduce noi elemente în controversata problemă a activității tipografice a lui Lavrentie la București. Autorul argumentează prin noua datare posibilă a **Evangeliei slavon** bucureștean cu anii 1573—1574 în loc de 1582. Confirmarea în viitor a acestei ipoteze ar plasa existența unei tipografii în București cu aproape zece ani mai devreme decât se considera până acum.

CZU 02:061.2 (100) FIAB
002:02

Herman Liebaers: **Promovarea cărții de către bibliotecă** R.B., 26, nr. 11, nov 1973, p. 679—682.

Autorul, personalitate de prestigiu a biblioteconomiei mondiale — președinte al FIAB, director al Bibliotecii Naționale a Belgiei —, abordează problema promovării cărții de către bibliotecă sub diferite aspecte, accentul fiind pus pe problema raportului dintre autor-editor-librar-bibliotecar și pe problema controlului bibliografic universal.

Мариус Менделович: **Теория и практика информационно-документационных систем** Б. Ж., 26, № 11, ноябрь, 1973, с. 642—646.

Эта статья является первой в цикле работ, имеющих целью единое представление проблем документальной информации (место документальной информации в рамках наук, изучающих информацию, место информационно — документальных систем в общей теории систем, теоретическое представление документальных систем, анализ структуры и функции).

УДК 025.3:02:061.2 (100) МФБА

Флорика Кымпяну — Думитреску: **Каталогирование изданий в деятельности МФБА (I)** Б. Ж., 26, № 11, ноябрь, 1973, с. 667—673.

Работа является обзором усилий в международном масштабе для становления единой деятельности по каталогированию на научные основы и для унификации правил описания, с момента создания специализированного органа в рамках МФБА и до настоящего времени.

УДК 655 (498) (091)
002 (498) (091)

Гернот Нусбächer: **Соображения относительно типографической деятельности Лаврентия** Б. Ж., 26, № 11, ноябрь, 1973, с. 677—678.

Статья дает новые элементы в спорном вопросе типографической деятельности Лаврентия в Бухаресте. Автор аргументирует новым возможным датированием **Евангелиару славон** в 1573—1574 г.г. в место 1582. Подтверждение в будущем этой гипотезы укажет на существование в Бухаресте типографии почти на десять лет раньше, чем считалось до настоящего времени.

УДК 02:061.2 (100) МФБА
002:02

Герман Либерс: **Распространение книг через библиотеку** Б. Ж., 26, № 11, ноябрь, 1973, с. 679—682.

Автор, известный деятель в области мировой библиотекономии, председатель МФБА, директор Белгийской национальной библиотеки, рассматривает вопрос распространения книги библиотеками в различных видах, причем особое внимание уделяется вопросу соотношения между автором-издателем — книгопродавцом — библиотекарем и вопросу универсального библиографического контроля.

DCU 002

Marius Mendelovici : **La théorie et la pratique des systèmes informationnels documentaires (I)**. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 11, novembre 1973, pp. 612—646.

C'est le premier d'une série d'articles dont le but est de présenter d'une manière unitaire les problèmes documentaires informationnels (la place de la science informatique documentaire dans le cadre des sciences informationnelles, la place des systèmes informationnels documentaires dans le cadre de la théorie générale des systèmes, l'aspect théorique des systèmes documentaires, l'analyse de leurs structures et de leurs fonctions).

DCU 025.3:02:061.2(100) FIAB

Florica Cimpeanu-Dumitrescu : **Le catalogue des publications, préoccupation de la FIAB**. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 11, novembre 1973, pp. 667—673.

C'est une synthèse des efforts manifestés sur le plan international en vue d'établir le catalogue sur des bases scientifiques, ainsi que d'unifier les règles de catalogue, depuis la constitution d'un département spécialisé dans le cadre de la FIAB et jusqu'à présent.

DCU 655 (498) (091)
002 (498) (091)

Gernot Nussbächer : **Points de vue sur l'activité typographique de Lavrentie**. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 11, novembre 1973, 677—678.

L'article apporte de nouveaux éléments en ce qui concerne l'activité controversée de Lavrentie en tant qu'imprimeur à Bucarest. L'auteur offre comme argument une nouvelle date possible de l'Évangélaire Slavin de Bucarest, qui est de 1573 à 1574, au lieu de 1582. Si cette hypothèse serait confirmée, on pourrait situer l'existence d'une imprimerie à Bucarest dix années avant la date considérée valable jusqu'à maintenant.

DCU 02:061.2 (100) FIAB
002:02

Herman Liebaers : **La promotion du livre par les bibliothèques**. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 11, novembre 1973, pp. 679—682.

L'auteur personnalité importante de la bibliothéconomie mondiale, président de la FIAB, directeur de la Bibliothèque Nationale de Belgique, aborde sous différents aspects la promotion du livre par les bibliothèques tout en soulignant le rapport écrivain-éditeur-libraire-bibliothécaire, ainsi que le contrôle bibliographique universel.

UDC 002

Marius Mendelovici : **The Theory and Practice of Documentary Informational Systems (L)**. In : The Library Review, 26, no. 11, November 1973 pp. 642—646

This article opens a series of articles aiming to present in a unified form the problems of documentary information (the place of documentary information along with other sciences dealing with information, the place of documentary informational systems within the general theory of systems, the analysis of their structure and functions).

UDC 025.3:02:061.2(100) IFLA.

Florica Cimpeanu-Dumitrescu : **IFLA is Concerned with the Cataloging of Publications. (I)**. In : The Library Review, 26, no. 11, November 1973, pp. 667—673.

This a synthesis of efforts made at an international level in order to put cataloging on a scientific basis and to unify cataloging rules since a specialized IFLA Department was created and up to the present.

UDC 655 (498) (091)
002 (498) (091)

Gernot Nussbächer : **Points of View Concerning the Printing Activities of Lavrentie**. In : The Library Review, 26, no. 11, November 1973, pp. 677—678.

The article brings further elements in the controversial problem of Lavrentie's printing activities in Bucharest. A new argument is given by the author who puts forward another printing date for the Bucharest Slavonic Gospel, possibly between 1573 and 1574, instead of 1583. If this assumption will be verified in the future, the existence of a printing press in Bucharest, about ten years earlier than supposed until now, would thus be confirmed.

UDC 02:061.2 (100) IFLA
002:02

Herman Liebaers : **Book Promoting by Libraries**. In : The Library Review, 26, no. 11, November 1973. pp. 679—682.

The author, an outstanding personality of the world librarianship, president of the IFLA, Head Librarian of the Belgian National Library, approaches the problem of book promotion by libraries by taking into account different aspects. Stress is laid on the relation writer-publisher-bookseller-librarian and on the universal bibliographical checking.

106

REDACȚIA:

**Calea Victoriei nr. 126, sectorul 1,
București, Oficiul poștal 22. Telefon 50.50.38**

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Dumitriu BĂLAET, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVĂTESCU-TO-FAN (redactor-șef rubrică), Ștefan GRUIA (redactor-șef), Alexandru IONĂȘCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIM, MESZAROS József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSBÄCHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRADICENI, Dan SIMONESCU.

